Сабрана дела

Змаја Јована Јовановића

. . .

VIII

Издавачко и књижарско предузеће Геца Кон А. Д.

ЗМАЈ ЈОВАН ЈОВАНОВИЋ

СНОХВАТИЦЕ

*

ДЕВЕСИЉЕ

*

ГРАЂА ЗА БУКВАР

БЕОГРАД
Издавачко и књижарско предузеће Геца Кон А. Д.
12. Кнез Михаилова 12.
1934

Сабрана дела

Јована Јовановића Змаја

на дигитални свет донео

Золтан Чала
zcsala@pm.me

ПРИРЕДИО

ЈАША М. ПРОДАНОВИЋ

X

Вила Андосила и птица невидица

Кад су виле на зборишту биле
У горице код своје водице,
У поноћи под пуним мјесецом
Упита их птица невидица:
Је л' вас која кад у цркви била?
— Све су виле једно говориле:
Малена је и највећа црква,
Кубе ниско а зидови т'јесни;
У цркву се не улази с крили,
А без крила на муци је вила.
Наш је олтар шири од ширина,
Наши крсти виши од висина;
Не да с' чути, не да се видјети
Наше бдење и наше јутрење.
— Ал' говори вила Андосила:
Чуј и мене, птицо невидицо,
Најмлађа сам, најзад имам гласа!
Кад заславе звона у недјељу,
Ја се млада крадем од сестара,
Свргнем крила ка̂ да нисам вила,
Већ дјевојче, убого сироче,

Пак допратим протопоп Недјељка
Од његова двора до мрамора,
До мрамора, прага црквенога,
Отуд слушам протово појање,
Свете р'јечи, којим ране л'јечи.
Кад докона хришћанску литургу,
Изилази протопоп Недјељко
Пак његова замирише душа;
Ја старину у руку цјеливам,
Он десницом мене благосиља,
А на мени нова крила расту.
Кад долетим у коло вилинско,
Све ме друге и грле и љубе:
»Андосила, ала си нам мила!
Гдје си била те си тако мила?
А миришеш kâ да рајем дишеш«.

Тамновање дука Лукино

Зацвјетало бадем дрво, —
Цв'јет му опан'о.
Ожени се дука Лука, —
Јада допан'о.
Јадовао, тамновао
Дван'ест година
У тамници Проклетији
Паше Нубера.

На тамници једна врата, —
  Само улазна;
Ко униде, не изиде
  Свога живота.
Кад протече дванаеста
  Дуга година,
Ал' се широм отворише
  Врата тамнична:
Отвори их вјерне љубе
  Топла молитва,
Десна рука и топуза
  Синка њихова.
Кад ишета дука Лука
  Из Проклетије,
Очи таре да се б'јела
  Св'јета нагледа.
Њему љуба показује
  Синка једина.
Њему синак показује
  Мртва Нубера.

Сарајевка Смиља

Чудило се бутун Сарајево
Смиљиноме предиву и ткиву
И Смиљином злаћаноме везу.
Питају је и с десна и с л'јева:
»Гдје научи тако танко прести,

Тако ткати, златном жицом вести?«
Смиљана се њима нашалила:
»Мене виле прести научиле,
Мене виле ткати научиле, —
А ја, Смиља, рођена везиља«.
Чуле виле па су бесједиле:
»Није наше ни прести ни ткати;
Нама мјесец мјесечину преде,
Наша ткаља сунчева је мајка.
Није Смиља наша ученица,
Већ је Смиља своја мученица.
Пак јој муке истанчале руке,
Истанчале руке самоуке.
Хоће Смиља рува вилинскога,
И има га, — и просто јој било,
И носи га, — и доликује јој«.

Добошар и Мара-девојка

Добош лупа и добошар виче:
»На пролеће биће ратовања,
Ратовања, познога кајања;
Свака цура нека се привија
Око свога Богом суђенога, —
Лепа Мара око добошара!«
Послушале цуре добошара,
Само Мара гласно одговара:
»Иш не праши, лудо, дабилудо!

На добош се ливада продаје,
А Мара се по вољи удаје.
За немила нисам се родила,
Ни за цара, кам' за добошара.«

Дјевојка на цијени

Пођох на воду,
Нађох јабуку;
Питам чија је,
Веле »твоја је«.
— Нећу јабуке
На пут бачене;
Мени јабуке
Дајте у руке
Да их прегледам
Јесу л' румене,
Пак да изберем
Која ј' за мене.

Гром осветник

Гром се вио од приморске стране
А ударио посред Сарајева
Гдје је Синда на ђерђеву везла
Жицу златну по свилену платну.
Шта је везла љепота дјевојка:

Слатко име свога миодрага,
Од Приморја Чајковић Павиша,
Жељеника, свога заручника.
Гром удрио, — Синду не шинуо;
Гром удрио, — ђерђев не сломио,
Оста свила каква је и била, —
Гром спухори име на везиву
Као што је јутрос у Приморју
Спухорио Латинци на руци
Невјерника Чајковић Павиша.

Маркови погледи

Разболи се Хајдар лала силни
Од погледа Краљевића Марка
С царског друма, кроз прозора свога.
Ил' су биле очи урокљиве,
Ил' је сила пушљаива била,
Ал' га хвати грозница троднева —
Под њиме се демир одар тресе,
Долазиле бабе на бајање,
Слушале му клапе и бунцање;
Не смију се, — није за смијање,
Кад су бабе лалу оздравиле,
Лала прича на збору јуначком:
»Ја с' не бојим Краљевића Марка;
Три бих Марка на мегдан зазвао,

Сво-тројици главе посјекао,
Још бих пито̂: гдје вам је четврти?
Ал' не волим Маркових погледа;
Од тих трица налази грозница.«

Пак он своје и не жали главе

Десет било, пет остало ага
Док свладаше на пр'јевари Влајка,
Шчетали му руке одазада,
Питали га од којег је града,
Гдје ће црна да му кука мајка,
Гдје ће пуста да лелече љуба?
Везан Влајко њима одговара:
»За вам нисам ни од којег града,
Већ од села што имена нема,
Гдје јунаци не мру од болести,
Гдјено мајке не кукају синке,
Не кукају, већ их освећују;
Гдјено љубе не лелечу војна,
Не лелечу, већ га освећују;
Пак ја своје и не жалим главе;
Јер ја имам и мајку и љубу, —
Један живот а два осветника,
А трећи се у кол'јевци њиха,
Мала глава на ханџару спава.«

Бачка најбоље пролази

Пружила се лоза врушкогорска
Преко Бачке до равног Баната,
Поврх Бачке начинила хлада
А грли се с пшеницом банатском.
Мило Срему, мило и Банату, —
Најмилије Бачвану у хладу;
Једном руком погачу прелама,
Другом вино у пехар налева
Пак наздравља и десно и лево,
Пола Срему а пола Банату.
Они чују пак му догласују:
»Ко у среди, средина му вреди.
Он ће знати да нам шалом врати;
У весељу ти си на прочељу!«

Дјевојка мрзи неправду

Да сам птица — Боже мили —
Имала бих крила,
Нисам птица — Боже мили —
Па не требам крила.
Имам бурму — Боже мили —
Од Крилана бана;
Он се крили — Боже мили —
По широком св'јету,

Брани правду — Боже мили —
А неправду сјече,
Чекаћу га — Боже мили —
Док ју не пос'јече.

Сватовска

Кад се жени краљевић Данојло,
Харче свати пуну оку злата
Да позлате врата од вајата.
Ми на врата не харчимо злата,
Само смиље, чемин и ковиље,
Што мирише кад срце уздише.
А злато је доведена Мара,
Кујунџија Марин ђувегија.

Три мајке

Отео Зај-бег Злату мајчину.
Ранио љуто мајку Златину,
Повео Злату да је потурчи
У фирдосани, турској џамији.
Ал' погле, брате, чудне промјене:
Гдјено је била турска џамија,
Ту се саздала црква Христова,
Пред црквом стоји мајка Златина,
А за њом мајка бега Зај-бега,

У цркви св'јетла мајка Божија.
Прва је мајка кћери зборила:
»Овдје не боли рана никоја«.
Друга је мајка сину зборила:
»Ово је црква твојих дједова.«
И Божја мајка тихо прозбори:
»Овдје се враћа свако давање,
Овдје се прашта свако кајање.«
— Зај-бегу чалма с главе ниспаде,
Подиже десну пак се прекрсти.
Загрли њега мајка Златина, —
А Злату мајка бега Зај-бега, —
А све их грли мајка Божија.

Сватовска

(кад полазе с младом)

Далеки пути, ваља журити,
Да нова мајка Мару не чека.
Доста је стара снају чекала,
Седам данака, седам година;
Свако је сунце за њу питала:
Јеси л' ми, сунце, вид'ло снајице?
Свако је сунце њојзи зборило:
»Снајка је твоја лепша од мене;
Биће ти топло њено грејање.«
— Жури се, жури, Маро невесто,
Да нова мајка дуже не чека,
Да види стара је л' то истина!

Пчеле и протопоп Недјељко

Зујкале су пчеле уљаником
Око трмке, око своје цркве,
Кâ да зборе тајне разговоре.
Слушао их протопоп Недјељко;
Три године разумô их није,
Две године гађô и нагађô,
Шесте сјео, брижан, невесео,
Што не може да их разумије.
Тадај паде једна пчелка златна
На сребрну браду Недјељкову,
Браду љуби, разговетно збори:
»Уморниче, стари духовниче,
Ти нијеси од овог свијета,
Ма да ти је на земљи кол'јевка
Ни ми нисмо од св'јета овога,
У рају је пчелија кол'јевка, —
Бог нас зове својијем птицама;
Не шаље нас за наше медање,
Већ нас послô људма на гледање,
Твоја јесте на земљи кол'јевка,
Бог ти дао пак си протовао,
Свјетлао си чином и начином,
Хитао си сјеме у вријеме,
Сјеме чека дажда Божијега,
Иза дажда сунца Божијега, —
Чекаће га и дочекаће га;
Тебе чека у рају насеље.

Склопи очи, духовниче стари,
Склопи очи, вр'јеме ти је поћи!«
Склопи очи протопоп Недјељко,
Тихо поје а с душом се д'јели, —
Није знао кад је умирао.
Кад се душа отрже од т'јела
Пред њом прха злаћена пчелица
Да јој каже пута у небеса,
У насеље раја Божијега.

Осветница

Богуј, Боже, — царуј, царе, — пашо, причекај!
У добру је ласно чекат, — брзо'ш дочекат.
За тебе се пушка пуни што не промаша;
Нема другог да је пуни, већ дјевојка ја.
А пушка је даницкиња заручника мог;
Осветићу мртву главу, помоћ ће ми Бог
Та ни твоја мајка нема, нема сина два, —
Зацвиљеће за јединцем ка̂ и његова,
А ја ћу се смиловати пак је тјешити:
»Убила сам љуту гују кад је н'јеси ти,
Искидала, раздробила још у кол'јевци«.

Ај ђиди мома са села

Ај ђиди мома са села!
Кршна је, чила, весела;
Натпјева грло момачко,
Надигра коло варошко.

Ај ђиди мома са села!
Кршна је. чила, весела:
Не гледа момка ђавоља,
Обори оком сокола.

Ај ђиди мома са села!
Кршна је, чила, весела;
Задјене чемин за овлас,
А варошанку за појас.

Ај ђиди, момо са села,
Кршна па чила, весела!
Да ми је круна сјајица
Би л' би ми била краљица?

Куда ће, куд ће

Златна икона водом пловила;
Пред њом кандјело тихо горјело;
Рука босиља пут им пробија;
Лебди над њима мирух тамјана.
— Сви се брегови томе клањали,
А како не би људи јађани!
Сви се клањају, сви се питају
»Куда ће, куд ће златна икона
И на икони свети Никола, —
Хоће ли к нама, ил' ће другима?
Благо си цркви коју оснује,
Благо си брату кога огрије,
Благо-но срећи што га цјелује!«

Хајдук Вељко

Ој Крајино, јуначка хаљино:
Неготине, ћерћели кошуљо,
На јунаку, на делији Вељку, —
Он се тобом, ти се њиме дичиш.
Он не чека да му Турци дођу, —
Јуришање њему радовање;
Изненада грђе Турчин страда.
Кад се Вељко са јуриша врати,
Он истреса из чепкен-рукава,
Из јелека, око срца свога,
Трњинице, пушчане дарове,
Чиме су га даривали Турци.
Пита Стана: кол'ко имаш рана?
— »Немам, Стано, рана од Турака,
Већ ја има рана од Србаља,
Без помоћи стрмо ћемо поћи.
Злоба злоби док ми не докоби.«

Шта мисле пијетли и кокошке

Цију, вију, — ухватили лију,
На ноге јој вргли лисичине
Пак је носе да јој село суди.
Село пита попа испосника,
Попе пита коке и кокоте:

»Како ћемо лисицу проклети?«
— Кокадија мудра кô кадија,
Мало мисли, брзо одговора:
»Прво ћете рсуза по глави,
Потље кун'те како годјер знате!«

Бог им суди, да не суде људи

Осула се дажда из облака,
Лије, бије у то море сиње.
Још га пита да истину каже:
»Је л' ти, море, право ил' ти криво?« —
Нит' му криво нит' му право било,
Већ је море дажди говорило:
»Мили роде, нисам жељно воде,
Нит' је тражим, нит' са себе стресам!
Што ми придаш, то се не познаје.
Ал' су близу њиве Гајинове,
Три године нису орошене,
Већ се гуше од паклене суше,
Њима треба дажде од облака.«
Одговара облак са висина:
»Ти не жали њиве Гајинове,
Ни Гајина ни његове синке,
Нек се гуше од паклене суше;
Бог им суди, да не суде људи —
Гајиновци роду одродници,
Гајиновци српски издајници.«

Куши - ђидија

Божје и вражје
Све се ижени,
Само остаде
Куши-ђидија,
Док има вина,
Да га с' напије,
Кад има капе,
Да је нахери.
Њиме се младе
Моме маскаре:
Како је, како,
Куши-ђидија?
»Добро је, добро,
Цуре, цунцуре,
Једном на десно,
Другом на л'јево;
Данас весело,
Сутра пресјело.«

Није була, већ је домишљанка

Бесједила танка Радованка:
Ај хајдуче, Лабудовић Мане,
Ти баш нећеш да на своје крећеш,
У Србаља не тражиш шићара; —
Ал' ја, луда, сад ћу бити мудра:

Сутра ћу се потурчити млада.
Ти ћеш ударит, поробит ми дворе; —
Па нек гори што је за горење,
Нек се носи што је за ношење,
Нек се води што је за вођење.
Ти ћеш булу довести у цркву
Да ју крстиш, да јој душу спасеш;
А она ће прекрстит се сама,
Још ће рећи пред сватима свима,
»Нисам Фата, већ сам Радованка,
Нисам булка, већ сам домишљанка.«

Калуђер

Калуђеру, обасјана душо,
Бл'једо лице, измучено т'јело,
Близу гроба, далек' од кол'јевке
Куд ходариш, што мира не тражиш?
— »Мир вам, дјецо, мир вам, браћо драга,
А ја имам путе обикнуте;
Седамдесет и седам година
Њима лазим, п.тим и богазим,
Божићујем у Јерусалиму
А на гробу Христа, Божја сина;
Васкрсујем у Стамболу граду
Испред врата ајне Софијане,
Гдје не има бд'јења ни звоника.
Ту поменем Христа мученика;

Чим поменем мученика Христа,
Упут чујем звона акатиста,
Звона славе од Јерусалима, —
Софијана у срце их прима.
Софијана чека спасовање
Кâ што чека Бог ваше кајање«.

Што брзо, брзо

Ој дружино, слушај да не др'јемаш.
Кад сам био у кол'јевци д'јете
Видјех спужа узјахат на спужа
Да покаса жапцу у сватове,
Гдје ће бити пива и јестива,
Игре лаке, свирке свакојаке,
И даровâ из богата рита. —
Нуто кâса, таман за џамбаса!
Куд се диже, ту већ јучер стиже;
— Ал' не нађе жабâ младјенацâ,
Ни њихових синак ни унука,
Јер од рита ни барице нема;
Године су тудер суровале,
Пак се легу скакавци по п'јеску.
Скакавци су враголани прави,
Један пита, други одговара,
Један пјева, а други отпјева:
»Благо спужу јахајућ' на спужу, —
Куд науми, тамо досалдуми.
Кад су брзи, да их Бог поживи!«

Хај мор', дјевојко

Хај мор', дјевојко, л'јепа јабуко,
Мени кућена, — ком си суђена?
»Јесам дјевојка, н'јсам јабука;
Ја не опаднем кад ме покуде, —
Мене покуде, мене ни бриге.
Ком сам кућена, нек ме не гледа,
Нек ме не гледа, нек ме не пита.
Ком сам суђена, нека причека,
И ја ћу чекат војна достојна
Док му се жедна сабља напије,
Сабља дједова крви душманске«.

Соко и утва

Ухватио соко сиви
  У језерији
Утву рибу чилу, милу,
  Златоперјану;
Ухвати је, испусти је
  Насе у воду,
Да не згине чила, мила
  Риба на сунцу.
Остаде му златан кљунак
  Од златоперја;
Поноси се златним кљуном,
  Златном колајном.

А утва се у језеру
Посоколила, —
Не зову је другарице
Својом утвицом,
Већ је зову, од милоште,
Својим соколом.

Ведро небо, видим га кроз грање

Ведро небо, видим га кроз грање.
Што је зв'језда, све су на небесју.
Да их бројим, ноћца ми је мала;
Што да бројим, нек се броје саме:
Ја ћу бројит кол'ко је конака
Из далеке земље Приморије
Откуд ће ми ђувегија доћи,
Пет конака, ако сам му драга;
Ако нисам, жив' ми била мајка,
Кол'ко зв'језда, дај тол'ко конака!

Саравolска мода

У нашему селу Сараволу
Доведоше нову вођевину.
Поиграла од весеља да́да;
А њој вели обрвача млада:

»Играј, бако, играћеш једнако
Док је мене, снаје доведене;
Свираћу ти свакојаке ноте,
Ја сам рода где је муштра мода.«
— Тако снаја и вели и ради,
Док се једном дади не досади,
Пак замахну снагом и тољагом,
Вошти леђа, да лице не вређа;
Па још вели, кâ да крушке дели:
»Ето, снајо, сараволске моде, —
Дотерати или отерати!«

Смиље

Зло ти поље које нема биља.
А жалосно које нема смиља.
Биље беру бабе рањенику,
А дјевојке смиље вјеренику.
Тешко оном коме беру биље!
Благо оном коме носе смиље!
Смиље има брата рузмарина,
А рузмарин сватове сазива.

Изгинули сватови

Распаса мајка гором дозива:
»Гдје си ми, гдје си, сине Милуне?«
Овдје сам, овдје, мајко рођена,
У глувом кланцу, у јадиковцу,

На груд'ма лежим мртвој дјевојци,
Мртав јој дјевер њено узглавље,
На мртва кума руку клонула,
Свати су наши мртви заспали,
А мојим ранам' нема мелема,
За душу купим да је испустим;
Испустићу је пушку љубећи
Која је стигла Кара-Османа,
Што српске неве давно отима, —
Ово му, мајко, отма последња.

Крчмарица Лала и горини првијенци

Вино пије крчмарица Лала
У широкој у механи сама,
Мора сама кад дружине нема,
Сама пије, сама себи плаћа.
Тако пила, тако самовала
Од Митрова до Ђурђева дана;
Остадоше гроши и дукати,
Оста благо гдјено је и било,
Ал' нестаде у подруму вино.
— Ђурђев данак, хајдучки састанак.
Око Лале озелени грање,
Дочекало своје чековање:
Иде Вића из Бјелоселића,

Лази Вуле испод Орље Куле,
Стиже Дане, не знам с које стране,
Са зимишта дуга и суморна,
Са одмора хајдуку уморна,
Стаса Мајна што га крије тајна,
Зими тајна, љети гора чарна, —
А за сваким по неколик друга;
То су, брате, горини прв'јенци,
Док не дођу горини прваци,
Док не дође старина Новаче
И са њиме дели-Радивоје,
Док не приспе Новаковић Грујо
И још бољи, — кад би бољих било.
Уљегоше горини прв'јенци
У Лалину широку механу
Да с' питају за јуначко здравље
И да гуну што је за гутање.
Први уђе Бјелоселић Вића,
Засјени га воштаница св'јећа,
Св'јећа гори а тамјан димори, —
Он се врати, застаде на врати.
Уђе Вуле, онај с Орље Куле:
Видје Лалу на одру прострту;
Ех, њезине очи заклопљене,
Ех, њезине руке прекрштене, —
Он се врати, застаде на врати.
За њим Дане, кô птица са гране,
Кано што се иде на весеље,
Видје јаде пак се и препаде:

Чело главе крчмарице Лале
Гори св'јећа, гори воштаница
А о св'јећи листак хартилистак,
Биће, бели, да ту нешто пише,
Ал' кроз сузе прочитат не може.
Он дозива побратима Мајну:
Чати, брате, шта нам пише Лале!
Мајна чита себи и дружини:
»Збогом, браћо, збогом, пријатељи!
Умрла вам крчмарица Лала,
Умрла вам сеја и гостиља,
Убила је чама и осама,
Наћи ћете гроша и дуката,
Ал' нећете у подруму вина.
Блâго вама да ме укопате;
Али, браћо, просто вам не било
Ако мени задушја не дате,
Да се руjна вина напиjете,
Око мене коло поиграте.
Још ме чујте, браћо моја драга,
Иза горе ви већ знате дворе,
Б'јеле дворе Љутице Богдана,
У Богдана девет винограда,
Под дворима девет подрумова,
Сви су пуни мирисава вина.
Љутица га пије и не пије;
Има чиме, али нема с киме,
Бјеже гости његове љутине.
Потјеците у те б'јеле дворе,

Вам трећина, а њему већина,
Доведите и Богдана бана
Да се старац с вама провесели,
Нека знаде шта друштво ваљаде, —
Моја даћа, а ничија плаћа.
Не касните, тако учините,
Последњу ми жељу испуните!
Прије тога гроб ми не копајте«.
Разабраше горини прв'јенци,
Разабраше што им књига пише,
Поскочише на ноге лагане,
Право, здраво к Љутичиним двор'ма
У поноћи, кад Љутица спава.
Срећа дала: пушка не требала.
Не требала ни вел'ка ни мала.
Пренесоше три подрума вина
У бачвама, у тулуминама,
Хај, онога све мирисавога;
Донесоше пива и јестива,
Доведоше и Богдана бана.
Али бива руке из неруке.
Бива среће из црне несреће:
У механи крчмарица Лала,
Већ не гори св'јећа воштаница,
Нити кука птица кукавица,
Већ се Лала пред механом шета
Тер помаже да се вино слаже.
Гласно пјева крчмарица Лала:
»Хвала, браћо, од подрума мога

Што његову оросисте сушу,
Не за моју, ни за чију душу,
Већ за вашу гушу пјеванушу;
Ја сам пила док је зима била,
Сад ви пијте до Митрова данка,
Ја ћу служит, весела нам мајка!«
— Вино пише па се веселише,
Шуркулију Лали опростише.
Ал' наздравља крчмарица Лала
Триш-четириш Љутици Богдану,
Ситно кити, да је слађе пити,
Слатко збори кâ поток у гори.
Љутици се чело разведрило,
Испод мрка смејуши се брка,
Мор-доламу о земљицу вура
Пак поведе коло наоколо,
Грли Лалу, халали јој шалу,
И попјева кâ да муња с'јева:
»Ај горице, српска слободице,
Из тебе ће поникнут цвијеће,
Нама хоће, а душману неће.
Ај хајдуци, и људи и вуци,
Ваше груди метеризи тврди,
Ваши мачи од синџира јачи,
Ваша рана рајина одбрана;
Пак се бијте, робље слободите, —
Кад затреба и мене зовите!«
Оде Богде кући пјевајући,
Оста гора соколе бројећи,

Крчмарица соколе појећи.
Подвикује Соколовић Дане
Да се ори на четири стране:
»Нема шале без сестрице Лале.
Сва ће гора дуго мирисати
Од Богдина мирисава вина;
На мирис ће и душманин доћи,
Хоће доћи, ал' ће грдно проћи!«

Варошанка постала сељанка

Варошанка постала сељанка,
Довела се за Чамбељу Марка,
Усне гриска што је кућа ниска,
И та трска варошанки мрска.
Све се трћи и по мало прћи.
Све се ачи кад шагонет свлачи,
Све се чуди кад је свекар буди:
»Устај, Лено, да косимо сено!«
Ципелица стоји до опанка,
Пак се бечи, кâ да је из Беча,
Керебечи, кâ да ј' пуна злата,
А од злата ни помена нема.
А опанак ципелицу гледи:
»Мустра мала, а велика беда,
Дошла беда да ми заповеда.«

Бога моли село Присојево

Бога моли село Присојево
Да не пане дажда од облака,
Да не кваси на сватима перје;
Јер су свати рано подранили,
Сто јунака стићи ће до мрака
По Руменку, најљепшу дјевојку;
И одвешће најљепшу дјевојку
За Леака, најбољег јунака.

Невјестини дарови

Ој јаворе, јаворе,
Видô си ми дарове,
Видô си ми дарове,
Сад ми видиш сватове.
Свекру носим челенку
На коњицу зеленку;
Свекрвици ормаган,
На њему је бисер сам;
Дјеверима кошуљу,
Васкрсењску ношуљу;
Заовама златан вез,
Што га везем седам љет;
Војну мому никој' дар,
Само срце из њедар',
А у срцу мирис-цв'јет,
Да мирише цео в'јек.

Ивна и Дивна

Кад се куга дохватила Срема,
Заређала од трема до трема;
Поче косит села и градове,
Свет умире, а гробља се шире.
Само једно Купиново бело
Здравовало, али страховало:
Најздравије две сестрице младе:
Једно Ивна а друго је Дивна.
Ивну просе краљевоме сину,
Дивну просе женском намастиру;
Ивну просе кићени сватови,
Дивну просе Божији анђели,
Да откупи купиновско здравље.
Иде Ивна, иде уз њу Дивна,
Кад су били друму на раскршћу,
Ту је Дивна сестру загрлила
»Збогом, сејо, на овоме свету!
Ево теби мој ђердан од злата,
Јер се мени осипа са врата.
Ево теби мој прстен са руке,
Сам силази пак теби полази.
Ево теби срце из недара,
Да имадеш од сестрице дара.
Ти ћеш сада лево, у Краљево,
А ја идем десно, у Небесно.«

Рашта Вића оде у хајдуке

Питали су у гори горштаци
Рашта који дође у хајдуке.
Чуј шта прича Бјелоселић Вића:
»Дошао ми ага из Цапрага,
Турски гладан па турски и жедан,
Пак ја кêру износим вечеру.
Иjе, пиjе, кавуни, тутуни,
Још ме пита гдје ми је љубовца.
А ја њега: гдје је твоја булка?
Разљути се ага из Цапрага
Пак замахну руком и чибуком.
Моја рука немаде чибука, —
Без чибука ага зајаука,
Мало паде, никад не устаде.
Ја с лешине поскидах оружје,
Рекох љуби да се у род врати;
Она мени: шума ти је мати!«

Неће Мила за цара

Запуцали гласни џевердари,
Поскакују хати кâ крилати
Пред Милини даворови двори;
Двори ниски, а Мила висока,
Кроз прозор јој љепота просјала,
Досијала до царева града;

Пак је царе пратио сердаре,
Пак је царе опремио даре,
Да се Мили поклоне сердари,
Нек је просе да за цара пође.
Не зна мајка шта да одговара,
Ал' је Мила сама говорила:
»Поздрав'те ми цара веститога,
Љубите му и скуте и руке,
Ал' му другу тражите дјевојку.
Није Мила за цара одрасла,
Њој не треба ни круна ни благо,
Већ њој треба што јој срцу драго.«
— То изрече, у гору утече.

Соколова напомена

Колико је у години дана,
Истолико на јелици грана,
Кол'ко грана толико гаврана;
А на врху соко се њињуха;
Воли соко стајат на високо
Одаклен се види на широко.
— Пуче пушка подаље од луга,
Чија пушка, соколова друга:
Хајдук-Вића из Бјелоселића
И његове чете осветничке.
Отиште се јато гавранова
На крстине, душманске лешине,

Те одлану јеловоме грању,
Сам остаде соко на високо,
Одаклен се чује на широко,
Пак он кличи пријатељу Вићи:
»Ала хвала, дружино опрана:
Добре пушке а мишице мушке,
А још боља срца у јунака!
Сад почин'те да се одморите;
Јер још није главна боја било, —
Косово се није осветило«.

Осечкиња девојка

Беседила цура из Осека:
»Дај ми, Боже, девоват довека!
Док девујем донде и царујем, —
Девојке су круном крунисане,
И жене су ликом опасане«.
— Ал' не прође ни година дана:
Осечкињи круна додијала
Пак је дала за рибара плава,
Који нема ни дуката злата,
Само има мрежу од канапа:
Њоме лови рибу на поворку, —
А данаске улови девојку.

Бечејкиња

Збогом, брате, идем у солдате,
Да не гледам Турскога Бечеја!
Бечејкиња вера од шећера —
Шећер била, па се растопила.

Двије сабље

(мухамеданска)

Ај валахи, чуда и пречуда:
У Тадије »сабља са очима«, —
Алал му је, нека гледа њоме!
— У Османа сабља без очију,
Ма и сл'јепо уме сећи л'јепо.
Дв'је се сабље јучер судариле, —
Тадијиној очи искочиле,
На Тадији ране небројене,
Пита када Танковић Османа:
Колико је на Тадији рана?
Одговара Танковић Османе:
»Колико је на Тадији рана
Тол'ко ћу те пољубити пута,
Пак ћеш знати, а пожалит нећеш«.

Три галеба

Састали се над морем галеби,
Два весела, један невесео,
Један вели: »Благо си га мени —
Видио сам Приморку дјевојку,
Ње лепота сунцу одговара
А мјесец јој сѝва из њедара;
За јој рекох: За цара: би била,
А још боље за царева сина.
Насмија се Приморкина мајка:
Моја шћера већ је испрошена
За јунака Делиманић Жарка«.
Други вели: »Благо си га мени!
Видио сам Делиманић Жарка,
Вита стаса и јуначка гласа,
На челу му миље и озбиље.
Л'јепо миље, још љевше озбиље,
За њим иде триестина свата.
Поскочише у гаету танку,
Одбише се морем пјевајући,
По дјевојку, по твоју Приморку«.
Трећи вели: »Тешко си га мени!
Гдје сам јутрос од жалости пао,
Сусреле се до дв'је црне мајке,
Једна пита: камо зета мога?
Друга пита: камо моје снајке?
— Твога зета вали прогутали.
— Твоју снајку за њим одазвали«.

Добрен и Десанка

Ко то чува у пропланку овце,
У пропланку Кунаре планине,
Гдје је трава тако мирисава,
Дивна трава, — али игра глава.
Чува овце Добрен и Десанка.
Чували их три године дана
Све се зовућ' брацом и сејицом.
Никад брацо не подиже руке
Да загрли сејицу Десанку,
А Десанка бија за грљење,
Кâ и Добрен бија за вољење.
Чува овце Добрен и Десанка;
Једно б'јело стадо Добреново,
Друго б'јело стадо Десанкино, —
Свако засе росну траву пасе.
Ал' данаске стаду додијало
Туђити се на једном пландишту,
На једнојзи бистрици водици,
Под једнијем сунцем и мјесецом,
На једнакој дажди и омари,
Па се ближи једно ка другоме
На уранку, на пољу росноме
То не видје Десанче дјевојче,
Ал' видјеше очи Добренове,
Пак ће рећи што му је на души:
»Чули мене, Десо ил' недесо,

Сејицом те више звати нећу:
Или ходи куд те срце води,
Ил' менека буди вјерна љуба!«
— Замисли се тананка Десанка,
Мисли бере пак му проговара:
»Додај-дер ми пушку са рамена,
У вис баци један камен мали,
Ако згодим камечак у лету,
Ти сејицу назови љубовцом
(Бог ће дати, пак ће тако бити),
Јер, Добрене, тако ј' данас вр'јеме,
Игра глава и мени и теби, —
Близу вуци, а близу и Турци.
Ако суну б'јесни Кладушани,
Једно другог ваља да одбрани;
Ил' се деси што нам ув'јек прети,
Једно другог ваља да освети.«
Пружи пушку Добрен својој друзи,
Нишан хити камен од дв'је оке,
Не баца га небу под облаке,
Већ до врха понајниже јеле.
На то Деса неће да опали,
А Добрен се намршти, разљути
Па извади бурму из њедара,
Куд је баци, то знају облаци
И Десино око соколово, —
Она пушку напопери вису,
Круто стаде, пушци огањ даде,
Златна бурма на руку јој паде, —

Једва ју је зрно окрзнуло.
Окрзнуло кад ју пролетјело.
Ништ' не зборе браца и сејица,
Добрен пушку пуни пак је љуби,
Деса бурму гледа и разгледа
Пак је меће на десницу руку.
— То је било јутром у прозорје;
А кад сунце на смираје пође,
Добрен паде на Десино крило,
Мртав паде, никад не устаде;
Седам га је погодило зрна,
Седам зрна седам Кладушана.
Кад то видје несрећна дјевојка,
Скочи Деса са три самокреса
Који сваки по дв'је ватре даје
И са пушком што бурму прогађа,
А на ноге јеленскога трка
И са бурмом на десници руци;
Она бјежи у гору кривудом,
Да завара и замами Турке,
Она бјежи а Турци за њоме.
Седам пут' се осврнула млада,
И толико ватрâ придодала,
Седам с'јева, седам турских з'јева,
Седам зрна, седам смртних рана —
(Бог ће дати и више ће бити!) — —
— А кад мјесец помолио лице,
Да он види шта је у горице:
Деса клечи поред заручника

Крај Добрена, друга леденога:
»Мој Добрене, моје несуђење,
Ти ми паде, мој ледени наде!
Мој Добрене, тако ј' данас вр'јеме,
На теб' мртвом данас седам рана,
Ал' ја седам не посјекох глава,
Немам сабље да посјецам главе,
Већем ево све њихове чалме,
Њихне чалме нек ти је узглавље;
С њима ћу те сутра покопати,
Пак ће отић твоја вјереница
И светити заручника свога.
Кад ми бурма није срећна била,
Дајбуд' шара била ми срећнија!«
— Одврже се цура у хајдуке,
У хајдуке, у самогреднике;
Нико не зна гдје је и како је.
Ал' кад годе у Кунар планини
Грмне њена пушка осветница,
Онда кликне из облака вила:
»То је шара Десанкина била,
Која никад не омаша циља!«

Мајка српског јунака

(Ова је песма штампана у II књизи стр. 113)

Црногорка одговара на питања

Oј дјевојко, гдје си се родила?
»У колиби, — уцером се звала«.
Чиме су те малену повили?
»Пеленама лободина листа«.
Црногорко, чиме си питана?
»Опомајче гладовањем расте«.
С ким си млада досад друговала?
»Мало с вуцим', а мало с хајдуцим'.«
Oј лепојко, би ли се удала?
Тебе траже за пашина сина.
»Ђав' полока пашинога сина!
Прежам пашу да му срубим главу,
Да осветим и оца и мајку«.

Дежељанка и зелен бановић

Шелетао зелен-бановићу
По дежељи, свој дидовини,
Сапазио липу дежељанку
Кад косила траву миришљаву.
Осташе му очи на дивојци,
Остаде му срце на дивојци.
Ал' не паса један тједан дана
Ајај јада на госпунца млада!
Зајаука зелен-бановићу
Кано да му беневреке прашиш:

»Враћај очи, липа дежељанко,
Враћај срце, не вид'ло те сунце!«
— Насмија се дикла дежељанка
Тер одбаци руком и поруком:
»Хватај очи, зелен-бановићу,
Њима гледај танке Талијанке, —
Што је танко, свије се полако;
Хватај срце, спржило га сунце,
С њиме сиди да кудиљу предеш.
Куди мене и све дежељанке
Да се теби слатко насмијемо!«

Ремо Рамовић и Загорица Таде

Лов ловио Рамовићу Ремо
По широкој гори Тресkавици
Баш у оне у неловне дане,
Лов ловио, ништ' не уловио,
Ал' се Турчин љуто уморио,
Жед га мори у зеленој гори.
Он ти пође од грма до грма,
Од бусена једног до другога,
Да потражи хлађана извора;
Тресkавица тим је благословна
Она има хиљаду извора,
Уз хиљаду још седам стотина
Седамдесет и седам извора,

Напојила б' сву цареву војску,
Још би за дв'је остало излиха.
Ал' данаске, кунем ти се, друже,
Као да се виле наљутиле,
Наљутиле јали нашалиле,
Сви извори горски усахнули, —
Нема капи, гдје су биле слапи.
Муку мучи Рамовићу Ремо,
Жед га мори, хоће да изгори,
Док наиде на пјану механу.
»Крчмарице, сједоглава Паво,
Амо воде, ма не било хладне!
Носи брзо пуно за готово,
Платићу ти ел' дукатом жутим,
Ел' дукатом ели буздованом«.
Поклони се крчмарица Пава
Сједоглава али враголава
Ђека тетка Загорица Тада:
»Стани, Ремо, да се разум'јемо!
Јеси л' игдје у животу чуо
У механи да се вода служи?!
У механи има само вина.
Јер да чује Загорица Таде
Да пехаре ја водом испирам,
Тешко мени, кукуљавој жени!«
Сједе Ремо премишљати мисли,
Пак ромори у брке, у браду:
»Мухамед је сваког харамио
Ко се храни масном крметином,

Ко се поји есћи-б'јесом, вином; —
И умр'јећу вина пити нећу.«
Ражали се враголава Пава
Па говори Рамовићу Рему:
»Хајде, Ремо, да се разум'јемо
Вјера твоја не даје ти вина,
А механа моја воде нема;
Ал' је грôта пустити инсана
У механи да скапа од жеди;
Вјера и Бог, ја ћу ти помоћи.
Па чу ли ме што ћу да ти кажем:
Љубим тебе у скут и у руку,
Клањам ти се перном буздовану,
— Јер ми мила моја с'једа глава.
Јучер мени враћали хаџије,
Све хаџије с пророкове ћабе,
Пак дон'јели један ардов пића,
Које тече из света тулбета,
Вода права, ал' је мирисава,
Силовита, чисто виловита,
Још румена од ђулева цв'јета,
А зове се џанче-шербетанче.
Хо'ли пити? ја ћу те служити.«
Жедно Туре и мéће би пило,
Мањ једино не пије му с' вино.
— Спаде Пава у пуне подруме,
Донесе му једну купу вина,
Млада вина од дван'ест година.
Малу купу од дванаест ока:

»Бујур, Ремо, џанче-шербетанче!«
Ремо слади, по трбу̑ се глади:
»Бе аферим џанче-шербетанче!
Арли вода од света тулбета!«
Туре пије, пак све веселије;
Ударило џанче-шербетанче,
Ударило у б'јело му лице;
Бриге пале, очи засијале.
Пава стара с њим се разговара.
Ремо вољан пак је разговоран,
Он помиње Загорицу Тада,
Кој' не трпи воду у механи,
Не да прати ни пехаре њоме.
А пита га сједоглава Пава:
»Да л' познајеш Загорицу Тада?«
»Чуо сам га и видио сам га;
Страшан јунак — за сваког страшљивца.«
Опет пита крчмарица Пава:
»Ал' ти, Ремо, јуначко кољено,
Ти се не би забојао Тада
Да однекуд бане изненада?«
Одговара Ремо Рамовићу:
»Ја с' не бојим никога једнога;
А два лоша избију Милоша.
Ну да ј' мени данас емериле
Да наиђем на тог Тада твога,
Не бих дома пошао без лова,
Без Тадове посјечене главе.«
— Не зна Ремо да га чује Таде;

Кроз прозор га и чује и гледи,
Чује, гледи а брк му се см'јеши
Пушта Туре нек по вољи пије,
Нека пије, — биће веселије.
Кад је Ремо купу испразнио
И очима ситно зачкиљио,
На врати' се Таде појавио.
Запази га Рамовићу Ремо,
Запази га, али не једнога,
Пјане очи запазиле двога.
Цикну Ремо крчмарици Пави:
»Сакри мене, посестримо драга,
Ево до два Загорице Тада!«
Не крије га крчмарица Пава,
Што да крије кад се Таде смије
Кад се смије никога не бије.
Таде сједе вољан за бесједе:
»Божја помоћ, тето моја стара?
Што те вичу: враголава Пава!
Дад' и мени џанча-шербетанча
Да ти нешто доколице причам
И у тебе благослова примим.
Ономад сам полазио дворе
Знаш онога Рема Рамовића,
Уловио лијепу му сеју,
Тер Ђулија сад је Анђелија,
Брату мила, мени стомилија,
Брату сеја, мени вјерна љуба.
Пак сад тражим пријатеља шура,

Тражим њега од јутра до мрака,
Хвала Богу, весела га нађох,
Кâ што бих се и ја веселио,
Да сам сестру за јунака дао,
За јунака, за кољеновића.
Аман, шуре, не играј се жмуре!
Здраво, Ремо, хајде да пијемо!«

Крст

»Мили Боже и божићовање,
Што то паде крст са наше цркве?
Је л' нас стара вјера изнедала,
Дође л' земан да се потурчимо?«
— Крст је часни са врх куле пао,
Кад је пао, већма засијао,
Пак он збори тихо апостолски:
»Н'јесам пао да ме одбјегнете,
Већ сам пао да ме подигнете,
Да вам кушам и вјеру и снагу.
Дижите ме, дјецо мученици,
Дижите ме себе подижући,
Припоменом Лазареве главе,
Благословом светитеља Саве.«

Сребрна бурма

Кујунџија, тако ти заната
Скуј ми бурму, ал' немој од злата!
»Шехерлија, мој л'јепи делија,
Није за те сребрно прстење.«
— Кујунџија, тако ти заната,
Скуј ми бурму, ал' немој од злата!
»Саковаћу, шерлија делија:
Ал' што ће ти бурма сребрница?«
— Ја ћу бурму да метнем на руку
Најмилијој, најљепшој дјевојци.
Има Босна злата и златија
Довољане за господу бане,
Ал' је ј е д н а Бјелана Тузланка
Што јој круна проз чело просјава
Она неће ни за којег бана,
Само хоће за ме сиротана,
Који злато не харчим на бурме,
Већ дукате сиротињи д'јелим.

Обвила се винова

Обвила се винова
Око зелен-јавора
Да припуни дебô хлад
Гдје је заспô дилбер млад,
Да се дилбер не буди,

Да се чуду не чуди,
Што је дошла дјевојка
Баничина сестрица.
Кинула му с калпака
Једно перце тратора.
Могла ј' кинут још и два,
Ал' се боји да позна.
Једно перце тратора
Мeћe себи у њедра,
Пак побјежe отуда
Kâ од ловца кошута.

Ил′ умр′јети ил′ своје отети

Нашали се ком није до шале,
Лекић Мане свом коњу зборећи:
»А мој ђого, бијели зеленко,
Од три боје, пак идем без шаре!
Што си ђога — соја с′ господског,
Што си бео — ти си сн′јега јео,
Зеленко си, јер си жељан траве —
Дуги пути зопцу позобали
А сњегови траву претрпали,
— Данас ћемо да се алевимо
Алем крвцом паше од Рибника.
Ил′ умр'јети ил′ своје отети,
Избавити мог брата рођена
Из тамнице паше од Рибника,

Нека иде обеселит љубу, —
Давно плаче, за војном нариче.
А шта нама? што којему ваља:
Теби зопца из пуних ахара,
Мени винце из пуних пехара
И још сеја паше од Рибника,
Ђул-Атаја — крстом Анђелија.«

Нико боље од Бекри-Мује

Бекри-Мујо, гдје ти је ноћиште?
— »Данас овдје, сутра онамондје.
Гдје ме ноге пред зору стровале.
Кад је зима, постеља ми б'јела
Бјеља него у сама султана;
Кад је љето, не видиш ми главе
Из душека, из зелене траве;
Кад је дажда, то је слава права,
Снове сновим да по вину пловим —
Нико боље од бекрије Мује.

Шајкаш Паја

Мене мало — бела лало —
Капетани траже,
Ал' ни мало — бела лало —
Не могу да нађу.

У по дана — бела лало —
Преплꙋивô сам Саву,
Метнуо сам — бела лало —
Црвен фес на главу.
Ко ме вија — бела лало —
Нек преплива Саву.
Нека пита — бела лало —
За шајкаша Пају.
Није Паја — бела лало —
Туђе коње крао,
Већ је њему додијало
С Радецким машират,
Носит пушку — бела лало —
Госино је тане!
Убијати по команди
Јадне Талијане.

Сотонски посао

Браћа су се завадила љуто,
Око чега — око ничега,
Ни о круну, ни о круновину,
Нит' о земљу, нити о тимаре.
Нит' о благо, нит' о милодраго,
Већ о пусту птицу орловицу:
Чија ју је оборила стр'јела
Са висине, из мутна облака? —
Браћа су се омразила грко,

Љубе им се чупале, ноктале,
Дјеца им се душманима звала, —
Дједовина није им цвјетала,
— Кад су браћа на умору била
(Једна дана, једна боловања)
Прим'че им се сотонина мајка
Пак се кези да им кожу јези:
»Сјећате л' се птице орловице?
Нијелан је устр'јелили н'јесте;
Ја сам њојзи шију заврнула,
Пак хитила птицу крепавицу
Међу браћу да посејем кавгу;
Што сам хтјела, то сам и пожела.«
Чују браћа што сотонка граче,
Чују јасно — ал' бијаде касно.

Марко и ђенђивиш-дервиш

Јаше Марко на Шарцу полако
Широкијем друмом царевијем.
Сусрете га једна чета мала.
Чета мала, али одабрана:
Десет лала, девет везирова,
Осам паша а седам емира,
Шест беглера, пет ћеселбашица,
Четир ћаје, само три већила,
Још ка томе два царска мемура
И острага један ћефен-ага,

А за њима двадест миждраклија:
Седамдесет баш и пет Турака.
Они прате ђенђивиш-дервиша
А на деви, а у тетривану.
Дервишу је сад стотину љета,
Он је штио књиге инцијеле,
Табирнаме и мунасибнаме
Од корице, брате, до корице,
Пак их сада знаде кроскорице;
И он знаде шта се коме пише,
Шта га чека на овом свијету
И докле ће бити на девлету.
Прате њега цару Сулејману,
Цар га хоће, — пак ваља да дође.
Иде чета као нека војска;
Иде Марко њојзи у сусрета.
Турци вичу да им сврне Марко,
Ал' не сврће Краљевићу Марко
Никад ником, пак ни данас неће,
Већ он трже сабљу оковану,
Сабља му се љуто засијала,
Од тог зорта пало десет лала:
Шарац коњиц допануо рана
Док падоше свих девет везира;
Осам паша и седам емира,
Њих је рањен погазио Шарац;
Шест беглера и пет ћеселбаша
Топузина у џенет прен'јела;
Четир ћаје и сва три већила

Нису знали ода шта су пали;
Два мемура шаком пријћушнуо,
Да не тупи о њих сабље Марко;
Ћефен-ага побјеже без трага
А куд који двадест мижраклија,
— Сам остаде ђенђивиш-дервишу;
Мирно сједи па за Марком гледи,
Азретлијски глади се по бради, --
Не чуди се шта јунак изреди,
Већ се чуди што њега поштеди.

Удовици

Удовице, алај ми те хвале
Да си добра рода господскога,
Да си вредна и да си поштедна,
Кућарица, добра домаћица;
Да имадеш очи соколове,
Да имадеш грло лабудово.
Што те хвале и право те хвале.
Удовице, би ли се удала,
Да те просим за бабајка свога.

Милица

Ој Милице, дигни трепавице,
Да ти видим лице и очице,
Јесу л' за ме ил' за брата мога.
»Радоване, мајчино мезимче,

Нисам за те, не смем гледат на те.
Кад сам била у кол'јевци мала,
Мене моја мајка обећала
А за твога брата старијега.
И њега ћу онда погледати
Кад ми стане са свати на врати.«

Јунак хвали коња

Питала сеја брата Ивана:
»Дану ми, брате, дични јуначе,
Волиш ли већма сива сокола
Ил' волиш већма хата дората?«
Не збори Иво никад на криво,
Ув'јек на право, ув'јек на здраво.
»Добра Јелице, мила сестрице,
Ја волим свога сива сокола,
Мени су мила крила његова,
Ал' стопут' већма волим коњица —
Та њега зовем крил'ма својима.
На њему летим куда помислим,
И по два часа с њега не слазим;
На њему ловим кад се ловује,
На њему јездим кад се војује,
На њему стижем кога повијам,
Са њега дижем главу душманску.
А кад ме здеси срећа камена

Он ме донесе теби рањена.
— Негуј ми, сестро, добра коњица,
На њем' ће братац јездит у поход
Кад уда сеју у Добросрећу!«

Сватовска јутрашњица

Која је зора љепше свануда
Нег ова наша, куме, сватовска!
За ког је вино: тај се напио,
За ког је вода: тај је побјегô,
Чије је коло: тај се наигрô;
Коме смо нашли бисер невјесту,
На њеној руци сан га превари,
У сну се грле наши младенци. —
Не будимо их дана чекајућ';
Пођимо дома зором пјевајућ'!

На ливади

Зелени се, зелени се росна ливада,
По њој шеће, бере цв'јеће, л'јепа дјевојка,
За њом шеће, хоће-неће, стар Џамоглија;
Нит' је стиже нит' престиже, већ ју дозива:
»Шта би дала, цвјетоберко, да те оженим?«
— Ја бих дала б'јеле руке, — да те не грлим,
И дала бих медна уста, — да те не љубим,
Још бих дала чарне оке, — да те не видим.

Муса разбира за Марка

Пита Муса крчмарицу Цану:
Како спава Краљевићу Марко
Кад напоји себе и Шарина?
»Марко спава као мртва глава —
Ал' не скида руке са балчака.
Марко спава ал' Шарац не спава;
Још је Шарац ока видовита,
Надалеко спази пролазника;
Пак је Шарац њиска страховита,
Њисне, врисне, Марко се пробуди.«
А шта вели Муса Кесеџија:
Афер', Цано, добро је кад знамо!
Поздрави ми, ако видиш, Марка;
Нисам питô како јунак спава,
Већ сам питô је л' му здрава глава;
— Ми јунаци дурма смо својаци,
Куд ко скита, за јолдаша пита.

О часноме попу Јеротију

Ударила ћескин Арбанија
На питомо село Видојево
Кад се жито на Стопеку брало,
Тер не бија у селу делија,
Већем бака и с'једих стараца,

Да чувају младо и нејако.
С њима часни попе Јеротије,
Што је Божју књигу изучио
У да́лији, гори Атонији;
Док је дошô с књиге до нурије,
Дуги пути а душмани љути,
Пак се нешто и с пушком познавô,
И сабљу је успут припасавô.
Ударила ћескин Арбанија
У поноћи, у безмјесечини.
Кад се осу и врисак и писак,
Скочи с одра часни Јеротије,
Ал' то гори село Видојево —
Још не гори црква Никољница.
Село гори а црква се св'јетли.
Већ се дижу јаре пут звонаре,
Пак се звона ноћом заљуљала,
Звона звоне без ичије руке.
Прекрсти се часни Јеротије;
»Помоз, Боже, без ког се не може,
И ти, пушко, са којом се може,
И ти, сабљо, за одбрану дана,
И десницо, са пешесли рана!«
— Помогло му у Бога уздање,
Помогла му пушка прадједовска,
Помогла му сабља крстајлија,
И десница, што с' давно цјелива.
Он прокрчи пућа и раскршћа,
Помињући Бога истинога

Арбанасе вâља као класе,
Многи пали, други задрхтали;
Чине им се стотине попова, —
А то један, ма стотине вр'један
Не престаје часни Јеротије
Док проведе старце и старице,
А још више нејаке дјечице
Под окриље цркве Никољнице.
А сам пада, рана га савлада.
И издахну десно поред цркве.
Село гори а црква се св'јетли;
Звона звоне без ичије руке;
А у цркви старо и нејако
Поје Богу и светом Николи;
Окрст храма тамјан се разл'јеже —
Арбанија бјежи у забрежје.
Ал' се јека чула до Стопека,
Дотрчали лаки жетеоци,
Брчна пера села Видојева,
Нашли село, макар изгорјело,
Нашли своје и старо и младо,
Све на броју, — у Божјем присоју.
Још су нашли часног Јеротију,
Мртав лежи десно поред цркве,
Њему мртвом брада понарасла, —
Б'јела брада била му до паса,
А сад му је покров до табана —
Јер од'јело све му изгорјело.
Сви му редом прионуше руци,

Сузе лију, кроз сузе наричу:
»Свештениче, Божји угодниче,
Наш браниче и наш мучениче,
Бог ти души дао рајске плате!
Сви попови угледали с' на те!«

Што вам пјевах, не пјевах за шалу,
Нит' за шалу, нит' за какву хвалу,
Већ што стари нама даровали,
Накомени ваља да с' очува.

У чађавој механи

Вино пију старкуље,
Да их мину невоље
У чађавој механи,
На рогозној поњави.
Кад их вино побрати,
Стадоше се питати:
Имаш ли га порода,
Потпорице на дома? —
Један вели: »Имам, да;
Имам, побро, сина два,
Једном име Назлобрз,
Другом име Узлотрк.
Други вели: »Амаха!
Жив' ти били обадва;

У мене је кћеренка,
Име јој је Злочека,
Уз њу шеће суседа,
Име јој је Злурада.
Наћи ће се кућено
Ако буде суђено.«

На синовљим гробовима

Два су гроба упоред стајала:
Једно гробак Сењанина Ива,
Друго гробак Смиљанић Илије.
Двије мајке косе расплетале,
Свака својем гробу допадале,
Свака своје јаде јадовала.
Сузама су заљевале бусе,
Помињале битке и мегдане,
Грозд врлина свака својег сина.
Кад мајкама понестало суза,
Пр'јеким оком једна другу гледа:
— »Мој је био бољи од твојега!«
— »Мој се пјева даље од твојега!«
— »Мој је имô седамнаест рана,
Свака рана од седам педаља,
А твој црве пјехнуо од прве.«
— »Мој је сјекô на буљуке Турке,
А твојачко крио се под грање.«
Запали се образ од образа,

Ражагри се туга до омраза.
И би̏ не би̏, дигоше се руке
Женске, српске, а сада крвничке.
Ал' из гроба нешто проговара,
Из једнога као из другога:
Себи руке, безумнице мајке!
Одбите се од наших гробова!
Ми се знамо колико ваљамо;
Кавга ваша, то је мука наша,
Не бори се сестра са сестрицом,
Нит' се ра̀та на рођеног брата.
Кад се бије, с душманом се бије,
Отом крвцом нека се прелије
Гробак Ивин и гробак Илијин.

Смрт Краљевића Андријаша

У Прилепу, у Маркову двору
Куне стара Јевросима мајка,
Куне мајка Краљевића Марка:
»Сине Марко, допануо јада,
Што не махнеш брата Андријаша!?
Ја га нудим медом и шећером,
Ти га нудиш вином и ракијом;
Д'јете младо играло би с' радо:
Ја му носим грле и голубе,
Ти му дајеш сабље, буздоване;
Ја га мазим ка̂ мезимца свога,

Ти га скидаш са криоца мога
Па га мећеш на Шарина свога;
За му берем смиље и босиље,
Ти му пружаш јаворину суву,
Да је ц'једи, док се не разједи..,
Нашто слутиш, што ми д'јете љутиш?«
»Мајко стара« — Марко одговара —
»Што га љутим, ја га добро путим,
Што ће мени материна маза!
Хоћу брата, и у брату друга,
А у другу и штита и крила;
Та ти си нас, стара наша мајко,
На једнима груд'ма одојила,
Једном си нас пјесмом соколила,
Што би браћа неједнака била!«
— Све то чула из горице вила,
Чула вила пак се уплашила,
Брига јој је тешка и голема:
»За страхујем од једнога Марка;
Доста ми је и један на св'јету,
Зади моји, ако се удвоји:
Штит и крила — куд би онда вила!«
Кад у јутру сунце огрануло,
Тражи мајка сина Андријаша,
Тражи свугдје, не налази нигдје.
Гдје је легô, није утолегô;
Гдје се свукô, није се обукô;
Гдје би устô, сад је мјесто пусто.
»Устај, Марко, жалосна нам срећа!

Нема брата, нема штита твога,
Твоја крила некуд одлетјела!«
Марко спава, буновна му глава.
Шарац рже, а Марко се трже;
Мајку чује, ал' јој не вјерује.
А кад скочи и протрља очи,
Видје: нема брата Андријаша —
Гдје је легô, није утолегô;
Гдје се свукô, није се обукô;
Гдје би устô, сад је мјесто пусто.
Заборави Краљевићу Марко
Помолит се Богу великоме,
Па ни мача не понесе свога,
Распас пође у горицу право
С буздованом (с њиме је и спавô).
Брза, хита, вилу ће да пита:
Зна л' му каз'ти гдје ће брата наћи.
Поврх горе отскочило сунце,
Али Марку сад не треба сунца —
Дању вила Бог зна гдје се скрила.
Он би ноћи — и она ће доћи,
А док дође, да га жеђ не прође,
Марко бахну у нову механу,
У механи дан ће да предани,
Чим заноћи, у гору ће поћи.
Сунце сјело, а Марко устао,
Тражи свуда, па гором кривуда.
Нешто кликће, то с десна, то с л'јева,
Кâ у тами да га гласом мами.

Марко тамо, а гласак овамо;
Марко амо, а гласак онамо.
Проговара Краљевићу Марко:
»Б'јела вило, зло те задесило!
Ти си мога брата уморила.«
— »Нисам, Марко, живота ми мога!«
»Б'јела вило, зло те задесило!
Гдје је да је, је л' му жива глава?«
— »Јесте, Марко, очију ми мојих!
Жива, здрава, — поноћ је, пак спава.«
»Б'јела вило, зло те задесило!
Ти ћеш њега тражити, па наћи,
Жив не оста кад ти падне шака --
Тешко брату Краљевића Марка!«
— »Нећу, Марко, живота ми мога!
Ја се бојим буздована твога.«
Све овако, то десно, то л'јево,
Све у тами, као да га мами;
Збори, ћути, да га већма љути.
А кад бише усред горе чарне,
Ал' се нешто кроз мрак забијели.
Ухом чује Краљевићу Марко,
Ухом чује кâ да неко бјежи,
Оком види, не бјежи, већ лежи.
Киван Марко, а разљућен јако,
Хитом хитну шестопера тешка,
Камо годи, тамо и погоди;

Уби Марко, жалосна му мајка —
Он не уби из горице вилу,
Уби, разби штит и крила своја —
Андријаша брата рођенога.

Понеари нам'јењени дари

Покаја се из горице вила
Што учини с Краљевић Андријом,
Пак се на њу другарице срде,
Из криоца чупају јој перје
Кад год дође на понедјелиште.
Она прати птицу бјелосавку,
Поручницу Краљевићу Марку:
»Шаљ' ми, Марко, твог сина Огњана,
Да му дадем што виле не дају,
Из свог срца свих седам капљица;
За ћу ончас пасти пак умр'јети,
А он бити бољи од свакога,
А он бити јачи од свакога,
Куд погледа, поникнуће правда, —
Славиће га ко данаске страда
Кано тебе, још већма од тебе.«
— Одлетјела птица бјелосавка
А враћа се вили црносавка:
»Понеари, нам'јењени дари!
Мртав лежи Марковић Огњане,
Зутрос рано мртав је осван'о,

На њем нема ране ни огреба,
Десна му је на срцу стиснута,
На челу му круна Душанова
Оброшена, на седмер' скрхана.«
— Кад то зачу у горици вила,
Сузе рони, бије се у груди:
»Знам чија ме сила прехитрила;
Куку мене, остаћу проклета,
Док је в'јека и вјековна св'јета!«

Одговор звијезде Данице

Седамдесет баница;
Једна зв'језда Даница.
Моле јој се банице:
»Пани доле, Данице!
Не пад', не пад ни на ког,
Већ на руку војна мог,
Да те Богу дарује, —
Па да са мном царује.«
Одговара Даница:
»Ја не падам са неба;
Да ја паднем са неба,
Земља би се уждила
А небеса снуждила.
Већ ја бирам зракове
Јарког сунца најљевше,

Да их спустим на главу
Немањићу Душану,
Да се њему поклоне
Охолије земаљске.«

Позно кајање

Сусрела се два елез-витеза,
На коњима, ђогу и дорату.
Није њиха здѐса судесила,
Већ се траже да се покрваве,
Да се гине раз алтун-Фатиме
Што се пуста двоj'ци обећала,
А двојици не мож' бити љуба,
Једном мора бити невјерница.
Сусрели се на хачик-мегдану
У прољеће кад се бехар креће;
Једно Сале од Љешнице мале,
Друго Ике с Љешнице велике,
А сваки је јединац у мајке,
Сваки воли своју стару мајку,
За мајку би дао десну руку, —
А за Фату са рамена главу.
(Што ће мајци осјечена рука, —
Што ли Фати посјечена глава!?
Јандал-рука никога не храни,
Јандал-глава никога не љуби.)

Сусрели се на хачик-мегдану
У пролеће кад се бехар креће,
Ич не зборе, очима ишаре,
Потргоше кубуре од паса.
Ал' не пере један на другога,
Већ на коње свога сукобника.
Под Салијом мртав паде ђого,
Под Икаром мртав паде доро.
Доч'каше се на ноге јуначке,
Побацаше свијетло оружје,
Хватише се у кости јуначке,
Грлише се три дебела сата,
Један другог зубима загриза,
Муком вади зубе из гризота.
Кад су Ику ране додијале
И Салију ране освојиле, —
Љуте ране, зубима задане,
Један викну, а други привикну:
»Застанимо да се одморимо!«
— Мили Боже, да пуста одмора
На рудини, у рођеној крви,
Без оружја сактисана т'јела!
— Тако било, за дуго не било,
Докулеца Мађупкиња стара,
Носи цбању воде са Дреновца
И напоји два елез-витеза.
Оба поји, обојици збори:
»Јад вас био, јад вас и убио

Кад се млади зубима кољете;
Ја, Циганка стара и шепава,
Ја сам од вас паметнија била,
Играла сам ноћас до уранка
У сватови' Фатиме дјевојке;
Одбјегнула цура за јунака,
За јунака Митровић Манојла«
Хтједе Сале да Маћупки даде
Муштулука, — ал' му слаба рука,
Изгрижена, па ни маћи њоме.
Хтједе Ике да Маћупку дари,
Ал' не мога на ноге скочити
И до британке сабље докрочити.
— Оде баба ногом шепајући.
Остадоше два елез-витеза,
Један другом у лице погледа,
Суза им се у сузи огледа.
Пита Ико, а пита и Сале:
»Је л' ти жао данас мр'јети, брале?«
Јесте њима жаоно мријети;
Глава с' даје за вјерну дјевојку,
Десет глава радо би се дало,
Ал' раз куе ојадити мајку, —
Раз куе се клати, гробовати.
То је грдна мука на издаху.
Тешко свакоm у позну кајању!

Сватовска

пред полазак из дјевојчина дома

Домаћине, хваљено ти пиво,
Хваљено ти пиво и гостиво;
Р'јеч ти свака мудра и ваљана,
Ал' нас пуштај путоват за дана!
Ми ти нисмо украли дјевојку,
Да је ноћу кроз гору водимо.
Крали би је да је ниси дао, —
Дао си је, па што ти је жао!
Ваља нама путоват за дана,
Гдје нас виде, да нам позавиде,
Гдје нас чују, да нас упиткују:
Има л' у те јоште дјевојака.
У тебе је мајдан дјевојака,
Наше село мајдан од момака;
Чувај пиво за ново гостиво,
Пуштај свате да се скоро врате
Овом дому још по коју мому!

Покајник

Славу слави Илијина мајка,
Стару славу, светога Николу, —
Ал' не слави њен сине Илија,
Већ он своју одгурује мајку.
Илија се скоро потурчио,

Пљунуо је пред свету икону,
Потражио дику у ибрику,
Сад Илија постаде Алија,
Мајку своју Влахињом назива.
— Како слави мајка сиротанка
Стару славу, светога Николу?
Слави кришом, слави невидишом.
Икону је у подруме сн'јела
А подрумска замандала врата,
Пред иконом запалила св'јећу
Пак је држи у десници руци.
Скупља мисли, бере памтовање:
Којега је рода и кољена,
Раз чега јој погинуо бабо,
Раз чега јој погинуо војно,
Раз чега ли три старија сина —
За крст часни, за име србињско.
Присети се и Илије свога,
Како га је њихала на крилу,
Каконо се крстом крстовала
Кад је сина метала на дојке,
Да с' насиса под крстом матерства;
Каквом га је пјесмом соколила:
»Расти, синче, јачај ми мезимче,
Моје мл'јеко из крви потекло,
Мл'јеко сао, дично војевао!«
Тог се сјећа, — ал' се гаси св'јећа;
А ода шта — од мајкиних суза.
— Ту у мраку позаспала мајка, —

Ал' не спава сила невидовна,
Већ отвара замандална врата;
У подруме силази Илија.
Њему л'јева осјечена рука,
Којом јутрос одгурнуо мајку, —
А стара му преминула мајка; —
Илӣна се покајала душа.
Кад Илија цјеливао мајку,
У руци јој запали се св'јећа,
Мртва мајка не може да прашта;
Ал' икона, светитељ Никола
Покајника кроз сузе погледа.

Развалине црквице Душице

Молила се Душица црквица,
Да на свету понестане беса,
Да се мачи претворе у рала,
Да пропева гора и долина,
Ни пилету да нема јастреба
А некмоли чојку чојковићу,
Да се коло не игра крваво
Каконо се игра поодавно,
Већ како је и право и здраво.
Молила се Душица црквица,
Ал' је небо високо, далеко —
А близу је чета Азбегова,
Азбег има једанêст другова
Што у њима увек бесне беси;

Пак удрише на Душицу цркву
Да јој свете оскврне темеље:
Миран гробак Краљевића Марка.
Кад је сила у цркву улегла,
Покидала сребрна кандила;
Кад иконе поче да попљува,
Задрхтала Душица црквица
Од темеља дор до свода свога,
А од свода до крста часнога, —
Није страхом — задрхтала гневом.
Јесте црква што прима свакога,
И грешника кâ и праведника,
Ал' се не да сраму ни пљувању,
Већ се сруши да бесе погуши.
Душица се порушила сама,
Од тог доба никад не запоја,
Само једном у години дана,
У поноћи, у очи Ђурђевља,
Запали се кандиоце само
Из пепела Краљевића Марка,
Ко га види, студен кам целива;
Ко не види, песма му казива.

Лепојка и Милојка

Шта је коме најмилије?
— Цвето лепото; — Сојко милојко. -
Моме брату лепа Цвета,
— Цвето лепото; — Сојко милојко.

Мени Сока милоока,
— Цвето лепото; — Сојко милојко. —
Ми се браћа завадисмо,
— Цвето лепојко; — Сојко милојко. —
Која више злата вреди;
— Цвето лепојко; — Сојко милојко. —
Дође Цвета да нас мири;
— Цвето лепото; — Сојко милојко. —
Она хтела, не умела,
— Цвето лепото; — Сојко милојко. —
Дође Сока да нас мири,
— Цвето лепото; — Сојко милојко. —
Погледа нас милим оком,
— Цвето лепото; — Сојко милојко. —
Измири нас милом душом,
— Цвето лепото; — Сојко милојко. —

Свети Никола покајава стари гријех

Снишô с неба наш светитељ Никола
Да покаје стари гријех злосрећни,
Што ј' проклео преварену дјевојку,
Аливеру у Гарбији крај мора,
А није се несрећници смиловô
Да јој каже десне путе, покајне;
Аливера у море је скочила.

Тај га гријех води с неба на земљу,
Ел' да би га достојнички покајô.
Ишетали калуђери ђинђери
На тратину прњавора Гарбије,
Претходи им Архиђинђер игуман.
Познадоше светитеља Николу,
Руке љубе светитељу Николи,
Питају га шта им носи од Бога,
И како је свето лице Божије.
Говори им свет' Никола тихано:
»Ја још нисам Божја лица видио,
Само сам му једну ријеч слухнуо;
Пак и нећу Божја лица видјети
Док злосрећни не покајем стари гр'јех.
Већ ми рец'те, калуђери смерници,
Знате л' коју преварену дјевојку,
Треба ми је видјети је, јадницу.«
Калуђери Николају клањају,
Сваки знаде преварену дјевојку
А игуман и четири наброји, —
Довели их светитељу на очи,
А шта чини покајниче светитељ?
Он загледа свакој моми у срце,
Пак им даде нафорице покајне
И утјеши несрећнице очајне.
И ђинђер'ма загледује у срце,
Пак их штаком натјерује на море:
»Норите се, топите се, небори!
Кад вас стигну оне муке самртне

Ви не зов'те Николаја у помоћ,
Моје руке биће Богом везане.
Божија је над грјешником десница.
Море слуша запов'једи његове.«

Сељаци варошанима

Варошани, на танкој сте грани!
Вјетар пуха, грана се њињуха,
Вјетар бије, а грана се вије, —
Све се вије да се не пребије.
Куку вама да нема сељана,
Куку леле да нема орача,
И копача и вр'једна сејача!
Да не има сељакова труда,
Снашло би вас три стотине чуда;
Не би сјали, већ би гладовали, —
И суву би грану оглодали,

Живо брдо

Мили Боже, на свему ти хвала!
Сто бумбара трку кошијали
Око брда пуста и голетна:
Око главе главате дјевојке,
Око главе ћелаве дјевојке.
Трипут су је летом обиграли,

Пак сустали, на врх брда пали.
Пробуди се главата ђевојка,
Главом мицну, нешто је голицну,
Малко кину, — чу се у даљину.
Утекоше стотину бумбара
А са чуда, са живога брда.

И право ми је

Једно јутро ја пораних рибу ловити,
Заборавих, ка̂ у мртве, мрежу понети;
Кад ме рибе опазише да сам празнорук
Све ме рибе исмејале. — И право ми је!

Друго јутро ја пораних птице ловити,
Заборавих, ка̂ у мртве, пушку понети;
Кад ме птице опазише да сам празнорук
Све ме птице исмејаше. — И право ми је

Треће јутро ја пораних мому просити,
Заборавих, ка̂ у мртве, цекин понети;
А кад моме опазише да сам пра̀знорук.
Све ме моме исмејаше. — И право ми је!

Големо поље

Моје поље, магор-вигор, голем-големо,
Трипут птица одмара се док га прелети,
Три се ду́ге понаставе док га премјере,
Трипут поток заледи се док га претече.

»А гдје ти је, магор-вигор, голѐмпо̂ље то?
Да идемо, да видимо, да се чудимо.«

Моје поље, магор-вигор, иза ѓореса,
И још даље, дордур даље, иза мореса,
Отуд л'јево Седмереву до Осморије,
Отуд десно на догледу с Деветорије.

»Још нам реци, магор-вигор, па остани жив:
Пошто ли си. препошто л' си поље купио?«

Ја га нисам, магор-вигор, поље купио,
Ал' ћу ићи ацамскога цара дворити;
У цара је седам кћера, једну мени да̂,
А то поље, голѐмпо̂ље њена прћија.

Кроз бурму

Гледала је прошена дјевојка
А кроз бурму на свом оку црну:
Гледала је шѝре и дужине,
Гледала је брда и долине,
Дробне зв'језде: стадо мјесечево,
Сјај-мјесеца: њихова пастира,
Небо ведро, као да је сребро.
Дочекала зору гледајући,
Све кроз бурму на свом оку црну;
Усред бурме роди се и сунце.
— Чудила се прошена дјевојка:
»Већа бурма од цијела св'јета!«

Дјевојкина порука

Вјетар хуји и олуји
Кâ да носи град.
Ја мом драгом књигу пишем:
»Дођи, док си млад!«
Драги мени ситну књигу
Отписује жље:
»Не могу ти, драга, доћи
За три године«
А ја њему још једаред
— То нек му је све:
»Не могу те, драги, чекат
Ни три недјеље.
Дувак носим да ми Турци
Лица не виде;
Духну вјетар пак ми с главе
Дувак откиде;
Опазио Бећир ага,
Убио га Бог!
Опазио коња јашућ'.
Б'јела лица мог;
Пак се куне мачем својим,
Поручује жље;
Однеће ме свом сарају
За три недјеље,
Ал' ја нећу у сарају
Дане кукат с њим,

У воду ћу прије скочит
Да се утопим.
Ти ћеш доћи да потражиш
Своју невјесту,
Ал' ћеш наћи само јадну
Мајку њезину;
Кукаће ти, кукавица,
Сузно, жалосно,
Док ти срце не препукне,
Као и њено.«

Христов искушеник

Паде књига у очи недјеље
Откуд књиге никад не падају,
Паде књига из неба ведрога.
Књига св'јетла а јазија златна,
На њој мухур зв'језда вечерњача.
Она паде Тодору на руку,
На десницу Тодору Приморцу.
Не мож' Тодор књигу да проучи,
Свјетлост му је очи забљештала,
Ал' му књига проговара сама:
»Теби пише Христе, Божји сине,
»Сутра ће ти на вечеру доћи.
»Ал' он неће вина ни ракије,
»Не треба му оне ђаконије
»Што се госту земаљскоме даје,

»Већ он хоће што ти најмилије:
»Да закољеш Николицу сина,
»Свог јединца од седам година,
»Јер ти држиш посте и молитве,
»Носиш цркви восак и тамјанак,
»Кљасту, сл'јепу алмужине д'јелиш,
»Пак те зато Христос одабрао
»Да те види је л' ти вјера тврда.«
Кад то чуо Приморац Тодоре,
На очи му сузе навирују,
А кроз сузе муке провирују.
Ал' дотрча Николица мали,
Сједе бабу на десно кољено,
Глади њему чело и образе,
Успут брише росу од очију.
»Чу̑ сам, бабо, што ти Христос пише;
»Благо си га и теби и мени!
»Ти ћеш бити Христов угодниче,
»А ја Божје јање за заклање.
»Ал', мој бабо, очи ми повежи,
»Да те не бих ружно погледао,
»Кад ми дођеш ножем под гр'оце,
»Да ти не би задрхтала рука.«
Тад везује Приморац Тодоре
Очи чарне свом јединцу сину,
Мам подиже ножа од појаса,
Мам из руке нестаде му ножа.
Ал' пред њиме арханђо̂ Михајло,
Нож Тодоров у његовој руци,

А на ножу од злата јабука.
Још говори арханђô Михајло:
»Др'јеши очи Николици малом,
Вод' га дома, Тодоре Приморче,
Јер је Христос већем овдје био,
Овдје био, ти га угостио,
Угостио својом вјером тврдом,
Вјером својом, вјером Николином.
А Христос вас даривао даром:
Да вам расте око дома смиље,
А из душе смиље и босиље,
Да мирише вама и другима
Порад л'јека обојег вијека.«
— Од мен' пјесма, од Бога вам здравље!
Оном пјесма ком је душа десна;
Чија није, нек је десни њоме.

Косовска порука

Рањен дозива соко сокола.
Дозивају се 'з горе у гору,
Одзивају се с гране на грану:
»Јеси л' ми, брате, јоште у живо?«
— Јесам у живо, не знам докле ћу.
»Шта видиш, брате, гледећ' около?«
— Видим га, видим села горушта,
Видим га, видим робља плачушта,
Коњма их газе б'јесне ордије,

С душом се боре наше делије,
А ти шта видиш у вис гледајућ'?
»Видим га, брате сунце кроз облак;
Кроз сунце видим ши̑ре рајевске,
Оданде чујем топле молитве:
Моли се Богу Сава Немања
Да мину муке рода српскога;
Сузе му хвата коло анђела, —
Очи му брише рука Божија, —
Ђорду нам пружа свети Ђорђија.«

Сентомашу, на тебе је беда

Сентомашу, на тебе је беда
Да ти не знаш госте дочекати
Ни бечејски па ни вараждински:
Варадинци премажу им зубе
А Бечејци грле их и љубе,
А ти дигнеш оно фино вино
Из ардова госту до бркова,
У авлију госту до очију;
Тешко оном мајчиноме сину
Који не зна пливати по вину!
Сад се брани, ил' се свега мани!
— А Сентомаш вели, па дивани;

»Који не зна пливати по вину,
Тај и неће у Сентомаш доћи,
Већ ће право ићи у Сомборе
Где се учи по вину пливати; —
Нек се мучи док се не научи.«

Како је ђаво ногу скрхао

Бог богује пак саздава,
Ђаво гледи пак се једи;
Ал' се ни он не одмара,
И он ум'је, и он ствара;
Бог ружицу, — ђаво боцу;
Бог пчелицу. — ђаво зољу;
Бог овчицу, — ђаво козу;
Бог голуба, — ђав' јастреба;
Бог рибицу, — ђаво жабу;
Бог дјевојку, — ђаво бабу;
Њој се ђаво рајда здраво,
Приђе баби па је зграби
Да поигра с њоме танца,
Брза танца, ђаволанца,
Баба ђав'ла надиграла,
Нога му се прекрхала,
Баба му се насмијала.

На бјелилу

Мостаркиње платно бјеле
  Танко, танано
За кошуље за делије
  Своје соколе.
Кад прижеже јарко сунце
  Најомарније,
Одмакну се, загрле се,
  Ништа не зборе;
Оне гледе на бјелилу
  Платна танана:
Хај, на које прво пане
  Птица ма која,
Та кошуља најпрва ће
  У крв огрезнут.
— Птице лете, амо, тамо,
  Куд је којој пут;
Једна паде на ћерћеље
  Мајци Влајковој.
Све Мостарке заступише
  Мајку Влајкову,
Да не види на свом платну
  Птицу злокобну.
Насмија се удовица,
  Мајка Влајкова:
»Платно моје, ја те ткала
  Синку јединку,

Синак чаје да обуче
  Судну кошуљу,
Да освети свог бабајка,
  Рељу војводу.
Ја ћу чајат да цјеливам —
  Осветниче мој!
Да цјеливам ту крваву
  Твоју кошуљу,
Јал' на живу, јал' на мртву
  Синку рођену.«

Чија је

Л'јепа дјевојка рано заспала
После сунашца, прије мјесеца
У зелен гају рузмаринову.
Прва звјездица мому питала:
Чија си, чија, л'јепа дјевојко,
Или сунчева ил' мјесечева?
— Дјевојка спава, зв'језду не чује,
Рузмарин вити за њу говори:
Мајчина Смиља, моја гојиља,
Нит' је сунчева, нит' мјесечева,
Већ ено иду њени сватови,
Иду кроз гору, стић ће у зору
Први ће стићи бане Јоване,
Да ју пробуди, да ју пољуби.

Владимир и Косара

У тамници, хладној подземници
Бугарскога краља Самуила
Чудо робља, којим пуни гробља, —
Тешко робљу док не стигне гробљу!
Њини јади краљеви наслади,
Њино цвиље краљево умиље.
Ал' у краља кћерка јединица,
Та Косара срца анђелскога,
А љепота да је љепше нема
Од истока до накрај затока,
Од подневља дор до поноћевља.
Њен бабајко кâ да срца нема,
Нема срца, нема ни за кога,
Ал' за Косу и круну би дао,
За њу не би живот жаловао.
Кад бӥ Коса од шеснêст година,
Једне ноћи из душека скочи,
Пита Меру своју дружарицу:
»Има л', Меро, св'јета испод св'јета?
Ја ти чујем из неких дубљина,
Не знам шта је, ал' није пјевање,
То ми срце у њедрима пара, —
Бјегала бих, ходи да бјежимо
Кудмакамо, па никад овамо!«
Мера сјела, Косу загрлила,
Загрлила пак јој бесједила:
»Нема, Косо, св'јета испод св'јета,

Друго има, што још знала ниси;
Поред ових наших б'јелих двора
Тамнице су, хладне подземнице,
У тамницам', у подземницама
Чудо робља, њим се пуне гробља, —
Тешко робљу док не стигне гробљу!
Њино цвиље срце твоје пара,
Пара твоје, а пара и моје, —
А ми томе помоћ не можемо.»
Кад је прва зора освanула,
Косара је оцу приходила,
Љуби оца у скут и у руке
У скут малко, а у руке јако,
А у чело и јако и врело.
»Што ће нама мој милосни бабо,
Поред твојих двора краљевскијех
Подземнице, проклете тамнице,
И у њима што ће нама робље,
Те нам није ноћи почивати,
Већ нам пара срце у њедрима?
Пуштај робље, немој пунит гробље,
Обесели мајке и сестрице,
Да нам срећа буде благословна!
Намршти се краљу Самуиле,
Он одгурну кћерку јединицу:
»Лудо луда, бенавино пуста,
Мичи ми се даље од очију!«
— Кад свануло јутро васкрсовно,
Опет Коса ходи, моли краља:

»Чујеш, бабо, звона васкрсовна!
Кад се, бабо, врнемо с јутрења
Додели ми једно радовање,
Пружи мени од тамнице кључе,
Да огријем на сунашцу робље,
Па да пустим бар једнога само
А за твоје и за моје здравље,
А за моје миле мајке душу.«
Самуило када и не чуо,
Ал' кад било из цркве враћање,
Из руке му испануше кључи
Баш у крило Косари дјевојци; —
Ил' их дао, ил' падоше сами.
Кад Косара ујагмила кључе,
Виче Меру а Мера је близу,
Показа јој стазе већ зарасле,
Отворише врата од зиндана,
А са прага Косара дозива:
»Христос васкрс, сужни и невољни!
Једном јесте, ако није свима;
Једног вас је поклонио бабо,
Да га данас пустим роду своме,
Јали мајци, јал' вјерној љубовци,
Јали браћи, јали сестрицама, —
Нек изиде кога изберете,
Нек изиде кога најволете!«
Одговара из тамнице робље:
»Нек изиде млади Владимире,
У њега је вјера најкрепчија,

Његова је душа најчистија,
Његове су р'јечи најмудрије,
Најмудрије и најутешније.«
Ал' не хтједе млади Владимире
Оставити своје патидруге:
Ил' ће Христос васкрснут нам свима
Или, мајде, мени самом неће.
— Моли њега Косара дјевојка:
»Примакни се, робе Владимире,
Да те видим на сунашцу јарком!«
Примаче се млади Владимире,
Сијну лице ка̂ зв'језда из мрака,
Не мож' га се око нагледати,
Не мож' му се срце начудити,
А Косара хита да га пита:
»Откуда си, млађани јуначе,
Од ког града, од које површи?
Јеси л' давно допануо јада?
Јеси л' жењен или си нежењен?
Је л' ти мила твоја постојбина?«
Коса пита, Влада одговара:
»Ја ти јесам из земље далеке;
А тамнујем три године дана;
Жењен нисам, женит се не каним;
Милија ми моја постојбина
Него туђих седам царевина.«
Кад то чула Самујлова кћерка,
Отрчала свом старом бабајку
Па му пружа позлаћена ножа:

»Удри, бабо, у срце ми живо,
Ил' ме уби, ил' ме срећом здружи.
Подај мене робу Владимиру,
Да са њиме идем у св'јет б'јели;
А свати су давно на окупу,
Свати наши из тамнице робље,
Јер Владимир без њих никуд неће.
Заплака се млађана Косара,
Свака суза Самуила цв'јели.
Он се сјети данашњега дана,
Он се сјети Христа разапета,
И он пушта из тамнице робље,
Сваком даде руво богаташко,
Владимиру руво и оружје
И Косару, јединицу кћерку,
И свакоме још слободу златну.
— Мили Боже, да веселих свата,
Веселијих нигдар није било, —
Из тамнице па на јарко сунце,
Из тамнице у загрљај своме!
А кад дође да се дома пође!
Пита Коса Владимира свога:
»Куда ћемо, на коју ли страну?«
Одговара млади Владимире:
Тамо ћемо, на приморску страну
Гдје нас чека моја земља л'јепа,
Гдје нас чека моја круна св'јетла,
Круна моја, а сада и твоја. —

———

Давно било, давно битисало,
Давно томе паметара нема,
Само памте гусле јаворове
Пак причају ка̂ да ј' јуче било.

Под чергом

Шта се оно види и не види
Ниже села, од поља Мезева?
Скључкали се Цигани под чергу
Пак преда се вргли туђе прасе,
Еј одојче, циганско потсвојче!
Је л' печено? — печено би било
Да је почем ка̀де за чекање;
Је ли пресно? — није баш ни пресно,
Ал' је слатко и 'вако и 'нако.
Још да им је винца из подрумца,
Из туђега̂, кад својега нема,
Ма не било чаше за черге,
Ма не било здрављача, нуђача,
Браћа би се господски навукла,
— Би се браћа сложно и потукла,
Ал' се журе из села плајаши,
Да потраже доминово прасе; —
Врашко прасе, не чека плајаше,
Дошли гости, ал' нема ни кости,
Сваком Циги уста обрисана,
А Циганки кика намазана.

Цигани и скакавци

Чујте, браћо, ако чули нисте,
Ако чусте још поједном чујте
О јунаштву, о славном мегдану
На циганском пољу Купусову.
Подигла се небројена војска,
Све крилати јунаци, скакавци,
Они скачу један про другога,
На свакоме зелена долама,
Све ократка, с купусом једнака.
Паде војска, весела јој мајка,
На циганско поље Купусово:
На купусу ноћцу преноћили,
Ту и б'јелу зору дочекали.
Кад то чуше под чергом јунаци,
Све дјетићи, све Голотрбићи,
Мркојићи и Црнокожићи,
Поскочише на ноге лагане,
Погледаше на све четир' стране.
Ал' бесједи царибаша Шимо:
»Хазурала, да их опколимо!
Ја ћу напред, соколови дични,
Ју ћу напред, а ви преда-мноме.
Ход'мо мучке, ход'мо побаучке,
Ни халакнут, ни пушке опалит
Док ја вама хабера не дадем
Мојом руком, ил' десном ил' л'јевом.«
— Подигла се испод черге војска,

Напред Шиме, а војска пред њиме,
Ходе мучке, ходе побаучке
Док стигоше пољу Купусову;
Ту су стали, ту се задржали,
Нико не см'је пушке да опали
Пре абера Шима честитога.
Мало било, задуго не било,
Ал' поскочи, ка̂ да се помами,
Један браца љутих скакаваца,
Скакавчина паде и остаде
Честитоме церибаши Шиму
На врх носа, кано од пркоса.
Уплаши се церибаша Шимо
Пак он махну и десном и л'јевом,
Још повика: »Јаој, браћо драга,
Та ево га на врх носа мога!«
Пуче пушка циганског јунака,
Она уби на носу скакавца,
Ал' и Шима, — хај на жалост свима.
— А кад видје скакавачка војска
У јунака да има пушака,
(А купуса већ и 'нако нема)
Она прну па се не осврну.
Циганска се обрадова војска
Пак се враћа черги пјевајући.
Сусреле их и даде и младе
И пурдићи, црни циганчићи,
Питају их за срећу јуначку.
А Цигани подизали главе

Пак се хвале срећом и јунаштвом:
»Бојак бисмо, славу задобисмо,
Душманина силна одгонисмо;
Нема ране ни са које стране;
Не погибе више од двојице,
Један од њих, један од нашијех.«

Дванаест владика и ђаче самоуче

Поплакало дванаест владика:
Изгубили стара патријар'а,
Левантија, полусветитеља;
Брено т'јело у земљицу мора,
Јер је душа Богу одлетјела.
Принесоше т'јело на оп'јело,
Спустише га, миром прелише га,
Покопаше, гроб му побусаше;
Чело главе, сред зелене траве
Побили су штаку светитељску,
А на штаку митру положише,
Јер је тако старац наконао,
Наконао кад је издисао:
»Загрл'те се око гроба мога,
Помените Бога истинога,
Причекајте, оком не трените,
Према коме штака се повине,
Нека са ње моју митру скине,

Пак на своју нек је метне главу,
А сви други прион'те му руци!«
Тако било, тако се чинило.
Око гроба стара патријар'а
Загрлише с' дванаест владика,
Грле им се и руке и душе,
С'једе власи кâ б'јели таласи,
С'једе браде, краси до појаси.
Поменуше Бога истинога,
Причекаше, оком не тренуше, —
Ал' се штака ником не повија.
Данас тако, пак и сјутра тако,
Прекосјутра тако, нӗинако;
А дуље се чекати не море.
— Сјетише се дванаест владика,
Сјетише се ђака самоука,
Ком се не зна ни оца ни мајке,
Који нема ни брата ни сеје,
Који не зна ни имена свога;
Нађоше га под зеленом јелом,
У руци му свето јеванђеље,
На рамену голуб птица б'јела.
Поведоше дванаест владика,
Поведоше ђака самоука,
Ком се не зна ни оца ни мајке,
Који нема ни брата ни сеје,
Који не зна ни имена свога,
С њиме стали, пак се заплакали
Око гроба стара патријар'а.

Нетом стали, нетом заплакали,
Ал' се штака клања и поклања.
Што се клања, можда вјетар пуше,
Ал' што ходи, — то вјетар не води.
Штака дође самоуку ђаку,
Клања му се, он се клања њојзи.
Нико не зна шта ће и како ће,
Ђаче знаде шта ће и како ће;
Он подиже митру златосјајну
И даде је владици Стјепану,
А сам стону у земљицу црну,
Тик до гроба стара патријар'а.

Свекар буди снаху

Шева пева, ливада отпева,
Косачице умивају лице,
Свекар буди снаху варошанку:
»Устај, Лено, да се коси сено!
Ако с' била у вароши лена,
Мустро једна, овде буди вредна;
Јер по селу стара мода хода:
Вредни једу, лени гладуједу.«

Хтјеле муње

Хтјеле муње да бију насиље,
Муње хтјеле, ал' громова нема;
Свет' Илија громе задржао,
Крај себе их анђелима дао,

Анђели се њима поиграли,
Поиграли, на њима заспали.
Свет' Илија неће да их буди, —
Мало чека, ал' неће до в'јека.

Сузавке

Јесу л' ти, Неро, стигли сватови? — Хој.
»Ако су пошли, нек се враћају! — Хеј.
Брат ми је ноћас мучки погин'о; — Хој.
Имô је и он мому невјесту. — Хеј.
Ми ћемо младе плакат до Бога, — Хој.
Јадне сузавке остат до в'јека. — Хеј.
Широко поље ј' добрим сватима, — Хој
Наћи ће момку мому веселу, — Хеј.
Која ће дому срећу дон'јети; — Хој.
Сузавке ником срећу не носе.« — Хеј.

Смрт бана Јалтомана

Кулу зида бане Јалтомане,
Четир' ката, да остану празна,
А три ката, да облаке хвата,
Још два ката себи и својима,
Да су даље од земљице црне.
А на врху танани вркуљак,
Да је ближе сунцу и мјесецу

Кад загрли Ланицу баницу.
Још да види преко камивала
Одакле му Рис-Лисанић прети
Да ће њему баницу отети.
Више куле нигдје није било,
Што је кула бана Јалтомана;
Љепше љубе зар ни бити неће,
Што ј' у бана Ланица баница,
Љућа риса, лукавија лиса
Вала нема од Рис-Лисанића,
Баш се име подудара с њиме.
— Што се дало сагледати бану
Преко горе, преко камивала:
Све барјаци црни потакнути,
Пак их вјетар њија и повија.
Шта се дало бану саслушати:
Силихтари вичу и наричу:
»Куку нама сада и дов'јека,
Нема више Рис-Лисановића,
Синоћ легô, јутрос не устао.
Данас меит лежи у бехару,
А сутра ће лежат у мезару.
Кад то чуо бане Јалтомане,
Он загрли Ланицу баницу:
»Бог му души, ако има душе!
Ако нема, боље што је нема, —
Јер се не би раја достојала.
А ми ћемо, Ланице банице,
Сјутра сићи са високе куле,

Шетаћемо по нашој домаји,
Мирисати ружина мириса
Са ћелмином и са ђелзамином
Што не сиже до кулина виса,
А с њиме је слађе миловање.
Нема више вреба од јастреба,
Пиле моје сад је дов'јек моје.«
Не зна бане да га хила мами,
Он силази с баницом под руку
Са вркуљка и с девет катова,
Да се шећу по росном цвијећу
Крај језера бистра Зеленовца.
Он не носи никака оружја,
Само токмак, бранич од вашака,
Тек да рука није без ичега.
Било вече кад залази сунце,
Кад је сјенка већа од човјека;
Ал' ево ти кога ниси звао.
Рис-Лисана, и риса и лиса,
Жив је, — мртви не шећу по цв'јећу,
У руци му сабља окована,
Ал' пр'јевара љуће је оружје.
Туре виче: »Нађосмо се, бане!
Дово̂ си ми Ланицу баницу
Коју чекам три године дана,
А чекам је ко̂ озебо̂ сунце;
На том хвала, — а на част ти глава.«
Видје бане да ј' у мице пао
(Мисли: ту су у засједи Турци)

Из те коже никуд се не може.
Те говори бане Јалтомане:
»Нећеш, Туре, загрлити Лане
За живота мога и њенога.
Мријет знамо, живи се не дамо.«
И он гурну Лану у језеро, —
Све једно је, свако ј' гробље хладно;
А Турчина на токмак дозива, —
Кад је мријет, нек се мре јуначки.
Сијну сабља Рис-Лисановића
Као муња кад је здраво љута,
А бане је токмаком одбија.
Одбио је три-четири пута,
Пак он гледа да очи завара,
Он Турчину, а и Турчин њему,
Један другом очи завараше,
Уједанце ране допануше,
Тешке ране које се не л'јече:
Јалтомане од сабље Рисове,
А Рис паде од лака токмака.
Рањен лежи бане Јалтомане,
Поред њега Рису-Лисанићу,
Обојица јесу на умору,
Умирући на језеро гледе —
А језеро огледало мирно,
За њега ће и сунце да зађе.
— — Кад у јутру нагазише Турци
Тражећ' свога пашу господара,
Наидоше и њега и бана,

Ал' у њима већ живота нема.
На Рисану ђердан око врата,
Какав ђердан, та банова рука
Грчевито и љуто стиснута,
Прсти му се у гркљан зарили.
Кад су Турци пашу укопали
(Та сами су њему наслутили
Да ће данас лежат у мезару)
И бацили у језеро бана,
Поскочише да му руше кулу;
Рушише је три године дана,
Расипаше пак је и расуше
— Свака кула траје до расула,
По расулу ни градова нема:
Прим'те, браћо, пјесму од пјевача.
Ко је тужан и пјесма му тужна.
Ал' док пјева, тузи одољева.

Свадиле се бабе и девојке

Свадиле се бабе и девојке.
Бабе слабе, а девојке јаке,
Бабе прете, девојке се свете,
Дочепале у шаке кијаке,
Полупале боце и бардаке,
Да бабама ракијице нема.
Кад то виде баба најстарија,
Она диже у висину руке;

Прим' нас, Боже, да се не мучимо!
Ал' говори цура најстарија:
»Не чуј, Боже, што бабе булазне;
Да се бабе у гробље стровале,
Све би дру́ге мене бабом звале.«

Једно према другом

(па опет није било суђено)

Кад се жени о гладној јесени
Дилбер Ђора из Неманишора,
Нашô дилбер себи дилберицу,
Мурда-Јању у Голобачању,
Где су буве подебље од муве,
А цурице тање од мушице.
Мурда-Јања нема тежатника;
Светкујући честе врзтелезе
Нити преде нити везак везе.
Још је Јања срца милостива
Пак не пере ни руке ни лице —
Воду штеди да је не увреди.
— Ђоро купи кићене сватове:
Из Подера седам Шиподера,
Из Адрапа пет Адраповаца,
Из Пресврба четир' Голотрба,
Барјактара што барјака нема,
Из Сургуна мршавога кума,
Стара свата што је имô хата

Док га нису вране раскљувале,
И девера са дуда скинута.
Кад су свати дошли по девојку,
Плаха дажда пала од облака,
Окупала невестицу Јању,
Пак је свати не могли познати,
Те се сваки своме дому врати.

Пред Јерином

Колико је поље Годоминско
Ниже бела града Смедерева,
Којим дрма госпођа Јерина
(Дрмали је по драчама врази).
То је поље негда пуно било
Густих крда крава и волова,
Једно друго по копитам' чепа,
Не могаху опружити репа, —
Било мрса свакоме и свима!
Тако било пре Јерине драге.
Било тако, постаде инако:
Стотин' скока од вока до вока,
Крава крави тешко чује рика,
А није их куга поморила,
А нису их ујагмили Турци,
Нити су их растрзали вуци,
Нити су их ћарили трговци.
Њих тамани госпођа Јерина,

Ил' од глади ил' што јој се пâчи
Да народу уз чурлуђум ради.
Јерина је госпођа велика,
Заволела говеђих језика,
Сваког дана грла одабрана
Слуге кољу за њезину вољу,
Месо њима пак и гавранима,
Гоџурине поразвлаче псине,
Језик ваде да Јерину сладе.
Зато кука поље годоминско:
Ко ће с њега да попасе траву, —
(Дабогда је Јерина попасла!).
Ал' не кука само поље пусто,
Већ се на њем' стекли Смедеревци,
— Ко их број̂о, куне с' да их било
Деведесет и девет поравно
А са попом стотина направно.
Збор зборили, о поноћи кришом,
Шта да чине да их терет мине:
»Ако 'вако у напредак пође,
Остаћемо голи сиротани,
Оде стока до последњег вока,
А рад чега, да од Бога нађеш,
Ради циглих говеђих језика,
Рад помаме Јеринине пусте,
С њена рса остасмо без мрса!
Већ чули нас, попе Платонија,
Сутра рано, чим огреје сунце
Сви пођимо Јеринину двору

Да молимо срце камените,
Да молимо, јал' да застрашимо, —
Није шала нас стотина глава.
А ти вођа, попе Платонија!«
— Хоће попа, ја како да неће,
Јер су јади, — и он с' боји глади.
— Тако било како се срочило,
Пак у зору кренуше се двору.
Поп се оштри да оштро дивани,
Да Јерина крда не тамани,
Да не чини што је неприлика,
Да не коље воке рад језика.
А кад стиже двору пред капију,
Осврте се попе Платонија:
А то за њим ниједнога друга,
Један прије, други потље шмугн'о,
Један лагље, други брже стругн'о:
Сад се нађе попе Платонија
А пред њиме језична Јерина;
Нуто њему како набелаји!
Још га пита језична Јерина:
»Шта је, попе, да од Бога нађеш?
Која мука прије јарка сунца,
Која кáна прије б'јела дана?«
— Замисли се смедеревски попа,
Јадан вођа који војске нема.
Он се глади десницом по бради
Па приниче Јерининој руци,
Њој беседи, а у земљу гледи:

»Послало ме твоје Смедерево
Да ти зором добројутро кажем,
Смедереву понос је и дика
Што ти волиш говеђих језика,
Пак те моли да воке не штедиш.
Досада си, госпо милована,
Сваког дана два три грла клала,
Отсад кољи по педесет грла;
Што ти мило на здравље ти било!
Насмеја се језична Јерина.
Мирно пусти попа Платонија,
А он збоде, пак оде куд оде
Думајући што се слогом може;
А неслоге сачувај нас, Боже!
— — Не знам, браћо, је л' све тако било
(Још и боље ако није било),
Ал' ми тако Ђедо припов'једô, —
А знаш Ђеди свака злата вреди.

Све у своје вријеме

Лозо ми, лозо винова,
Сади те мајка Ивова,
Радо би сина женила,
Ал' није вина спремила.
Док лоза пусти жилицу,
Иво ће видјет Милицу;
Док лоза почне свибати,

Иво ће с Милком играти:
Кад грожђе почне зр'јевати,
Иво ће с Милком пјевати;
Кад буду пуни чаброви,
Веселиће се сватови;
Кад буду празни чаброви,
Разићи ће се сватови.

Хајдучка освета

Мироч село огањ спухорио
Изневарке са четири стране.
Од поноћи до зоре бијеле
Изгорјело што је живовало,
Изгорјело велико и мало —
Сажегли га пали-јарамази,
Нема руке да кости сабира,
Нема ока да кости заљева,
Нема попа, мртвим опојника.
Ал' је гора на домак Мироча;
У гори су пали-јарамази,
Кол'ко их је? тридест и четири.
О бедри им кукавичке ђорде,
Сваки стоји уз високу јелу
Ликом везан, дебеликом стезан.
Њиха двори десет хајдучина,
Засипљу их воском и сороксом
Пак их пáле од пете до главе,

Да се види поганији мр'јети.
Псине горе, осветници зборе:
»Гори, Мујо, нек те плаче бабо
Кâ што и ја данас плачем сина!«
— »Гори, Муса, нек те плаче сеја
Кâ што и ја данас плачем сеју!«
— »Гори, Хамзо, нек те плаче љуба
Кâ што и ја данас плачем љубу!
Ти ћеш, Хамзо, изгорјети брзо,
Ја прегорјит љубе ни дов'јека.«

Скупа кајгана светога Петра

Кад је Христос ходио по св'јету,
Повео је Петра апостола:
Они ходе да кушају људе
(Христос куша још и Петра свога).
Заноћили у т'јесној сухоти,
У колиби удовице Рајке,
Која има дјеце хам толико
Кол'ко Христос дочекаће рана; —
А то Христу некуд мило било.
Дочека их удовица Рајка
И вечеру пред њима изн'јела,
Кајганице пред св'јетло им лице.
Христос рече апостолу своме:
»Не заложи вечерице њене,
Вечерице дјеци зготовљене!«

Пак отиде да на слами спава
(На слами се и родио спâсан).
Петар оста, — гладовô је доста —
Заборави Христове ријечи
Пак захити кајгане ваљане,
Она ти се у камен пром'јени.
Кад у јутро данак освануо
Дјеца гладна а кајгана хладна,
Што је хладна ни по јада нема,
Ц'јели јади што је и камена.
Христос рече свом непослушнику:
»За ћу даље, ти остани овдје,
Окрст проси, пак јој дјецу храни,
Док се вратим, да их здраве нађем,
Свеколике здраве и велике.«
Просио је Петре апостоле
Од кућ' до кућ', с прага на праг редом,
Што напроси то дјечици носи.
Кад се Христос повратио насе,
Дјеца била здрава и велика,
Али Петру ноге без сапога, —
Ћердосô их за дјецу просећи,
Жуљ по жуљу, утук до утука.
Пита Христос свог непослушника:
Је л' све добро, па да те опраштам?
— »Све је добро, милом теби хвала!
Ал' кајгана скупо ме је стала.«

Ферман и отферман

Приплаши се царе Сулајмане
У по ноћи баштом шетајући,
А од чега, од сјена својега; —
На сјену му откинута глава,
Пак се глава по стазамаваља
Кô јабука ногом отиснута.
Оде спати царе Сулајмане,
Оде спати, ал' му се не спава,
Мисли му се врте у коврте:
Има л' кога ком је додијао?
Има л' кога ком учини жао?
Он се сјети Краљевића Марка,
Да је Марку учинио криво,
Писао му сиһана фермана,
Нуткао му круну у Солуну,
Од Солуна преко Вучитрна
До Бистрице мирушне водице,
Да се Марко од крста окрене
И пригрли азрет', - Мухамеда,
А Марко му ништ' не одговара.
Љут ће бити јунак огњевити, —
Мјесто Марка сјен ми одговара, —
Са мог сјена глава осјечена,
Сјен ме слути, посинак се љути.
Дошла, прошла недјељица дана,
Ево цару крупна отфермана
Из Прилепа, од Краљевић Марка:

»Поочиме царе Сулајмане,
Кад сам штио што си ми пратио
(Баш је било ноћи о поноћи)
Моја ђорда к теби ме потегла
И ја пођох куд ме ђорда вуче,
Но се деси моја вјерна љуба,
Пак ме моли, пак ме обједколи:
»»Господару, не крвави ђорде
(Синоћ сам је на чисто опрала) —
Цар се шали, а ти му отшâли;
И шала је од Бога послана.««
Ако ј' шала, царе поочиме,
Ако ј' шала, ево ти отшаља:
Ако ј' збиља, ево ти одзби̑ља:
Ти се мани чалме и ибрика,
Са три прста метни на се крста
У новој ми цркви Димитрији;
Ил' гдје хоћеш, куда прије дођеш; —
Мене зови за крснога кума,
Пак да видиш кумства и посинства,
Ја ћу тебе бранит као себе, —
Ни сјенке ти нико такнут неће,
Ум'јем бранит, ум'јем и таманит.«

Благо цара Радована

Било благо, али закопано,
Силно благо цара Радована.
Није царе закопао благо
Да њим црну земљу озенђили,

Већем га је болан закопао
Да му благо змај огњени чува
Од грабије и од харамије,
До земана, до чемерних дана,
Кад закука сиротиња тужна,
Удовице кад изгребу лице
Са дечија вриска, црвописка, —
Да се њима у помоћи нађе.
Чувô змају благо закопано,
Чувао га стотину година,
Никад своје очи не саклопи,
Никад му се срце не замори.
Кад прохуја стотину година,
Сан савлада змаја изненада
У проклетој у години гладној,
А прим'че се богати Гаване,
Који не зна муке сиротињске,
Кој' не гледа јаде удовичке
И не чује врисак, црвописак.
Он прескочи змаја спаваћива
И подиже благо закопано —
А благо му изгорје у руци.
Њему рука останула црна,
Црна рука и образи црни
И његови и сваког му друга,
Који купи на гомиле благо
А не види гладне и невољне,
Не жалује јаде удовичке
И не чује врисак, црвописак.

Муње и громови

Ведро било пак се натуштило
Сукобе се два мрка облака
Оружана муњам' и громов'ма,
Један другог на мегдан зазива,
Кој ће први да другога смрви.
Плахе су се укрстиле муње,
Кано мачи у рукам' јуначким,
А громови, небески топови,
Ударају као б'јес из б'јеса, —
Земља дрхће, камен се потреса.
Гријешни бл'једе, — у земљицу гледе;
Правда ћути а неправда стр'јепи.
Боже драги, твоја воља ради —
Без ње нема ни љета ни цв'јета,
Без ње мрава не заболи глава!
— Облаци се љуто похрвали,
Побацали муње и громове,
Муње пале на високе ст'јене
А громови у зелен-планине;
Виле б'јеле томе се веселе:
Оне купе муње и громове
Пак их слажу у давор-потаје, —
Те потаје нико не дознаје.
Још пјевају својски, загрлински,
Прип'јевају вилски, равиолски:
»Доћ ће ора српскијех сокола,
Требаће им муња и громова «

Зврц и одзврц

Ув'јек зора око мога двора, —
Плаве очи Зорковић Стевана,
Славуљ птица његово пјевање,
Тамбурица ситна пратилица
Ја је чујем у сну и на јави;
И у ноћи зора ми се плави.
Ал' су коне на пакост доконе,
Ругају се мојему чекању.
А ја њима одзврцкујем свима:
Гдје је зора, ту сванути мора.

Утјеха на самрти

Л'јепо пјева славујак на грани;
У гори је, нико му не брани.
Ал' умукли у селу гуслари;
Јер по селу бјесне јаничари,
Руше, пале, отс'јецају главе,
Дјецу дижу на сабље крваве.
Три гуслара на колац набита,
— А паша их за четвртог пита
Један шути, већ је издахнуо:
Други шапће, паша га не чуо;
Трећи збори: Дмитар је у гори,
У гори су слободни дворови!
Ондје пјева у гору, у грање
Наше муке, наше издисање.

Ми пред тобом мријемо патници
— Око њега купе с' осветници
Што не жале своје русе главе,
Пак ни твоје пожалити неће.«

Зашто је тужна лепа Анђуша

Зашто је тужна лепа Анђуша? —
Ти ћеш га знати, сејо Анђина.
— »Не питај мене, млади јуначе,
Духнуо ветар с твоје ливаде,
Однô јој с грла зрно бисера,
Зрно је пало теби у недра
А ти га не знаш, ти га не видиш.
Кад пођеш ноћас санак боравит,
Потраж', потражи зрно бисера,
Наћ ћеш га тамо негде крај срца.
Упитај оно зрно бисера
Зашто је тужна лепа Анђуша.«

Жељо моја, већ си ижељена

Жељо моја, већ си ижељена;
Башто моја, већ си потргана;
Жељела сам да с' окити Ранко
Рузмарином, мојим рукосадом.
Јутрос Ранко преминуо мајци,
Пак му мајка дотрчала сама:

»Дај, девојко, твога рукосада,
Да окитим мртва сина свога
Кад га њиме не окитих жива;
С том се жељом разболео мајци,
С том је жељом испустио душу.«

Двије судбине

Пала зв'језда са неба ведрога,
Није пала, већ је искочила
Да прислуша шта збори дјевојка
На мраморку, на својем одморку.
Она збори са камена хладна:
»Мили Боже и света Недјељо,
Чија ли сам сирота дјевојка,
Чија ли сам без оца, без мајке,
Без икога свога рођенога,
Чија ли сам кад Шћепова нисам!«
Зв'језда чула пак јој дошапнула:
»Ти не жали Шћепа невјернога,
Јер је њему суђено од б'јеса
Да имадне сина издајника;
А теби је суђено с небеса
Да загрлиш бољега од Шћепа,
Пак да родиш раји осветника,
Да га родиш и да га задојиш,
Кад задојиш да се упокојиш,
Пак да гледаш његова јунаштва
Са висина, из Божјега крила.

Како се врачари плаћа

Благо мени, гатала ми бака,
Пригатнула на коњу јунака,
»Искаће ме кад се с пута врати«,
А сад баки ваља да се плати.
Чекај, бако, и Бог чека душу,
Чекај док се јунак с пута врати.
Ако буде смиље за ковиље,
Грлиће се смиље и ковиље, —
А парип ће свој осанмак клети.
Халал теби парип скиталица
И на њему седло од шимшира,
Свилен колан, сребрне узенге,
Пак и фузде, ма од злата биле,
Ја не желим војна путовољна,
Већ уз-а ме, са л'јеве ми стране.

Ноћ за крађу

Мрак на небу, мрак на земљи,
Густим мраком вјетар бу̑ри,
Стерô псине у кочине
А чуваре у ахаре, —
Црна ноћи, за крађу си!
Мајко моја, идем красти!
Украшћу га златну бурму —

Ил' украсти, ил' отети
С десне руке л'јепој Мари.
Рука мени обећана,
Туђом бурмом бурмована.
— Шта ће мени бурма златна?
Потражићу шарку гују,
Натакнућу на њу бурму,
Шалићу се с гујом шаром,
Зиваћу је својом Маром.

Голубица разумије јаде дјевојкине

Два голуба сву ноћ гугутала
На прозору болане дјевојке.
Голуб пита голубицу б'јелу:
Знаш како је боланој дјевојци?
»Знам како је боланој дјевојци.
Да насрне јастреб из облака,
Да ми отме тебе, мог голуба,
И ја тужна голубица мала
Те бих исте боле боловала.«

Рањена срна

Ко то рани срну милокрвну?
Ранило је момче пустоловче,
Које не зна како ране тиште.
Је ли пала срна милокрвна
Да издане, па да јој одлане?
Није пала, већ се затрчала,
Стигла, легла на меко криоце
Томанији, милокрвној моми.
Пита срну Томанија млада:
»Ко то пуче пак те не утуче,
Те се мучиш на овом свијету?«
Насмија се срна милокрвна:
А што питаш, Томанијо тужна?
Знаш ти добро момче пустоловче,
Које не зна како ране тиште;
А ја знадем сузе твоје грке, —
Наше сузе с извора једнога.
Па за то сам теби дотрчала,
Да изданем на криоцу твоме,
— Ти издани на срдашцу моме!«

Искушеникови јади

Висока је Јасеновац планина,
Са ње виси од аршина сланина,
О сланини повелика чутура,
У чутури малвасија румена.

Туд се шеће игуман Василија
А за њиме искушеник Илија.
Искушеник сам у себи јадује
Што су пости, кад се дуго гладује!
Још се већма гладан, жедан жалости
Што игуман, Боже прости, не пости.

Берба бисера

Бисер беру момче и дјевојче.
Гледало их сунче и мјесече,
Сунче гледа од јутра до мрака
А мјесече од мрака до зрака.
Чудила се звјездица Даница
Што бисера млади не набрали.
Проговара руменче дјевојче;
»Ја набрала пун кошар бисера«.
Договара момче досетљивче:
»А ја бисер у језеро врн'о.
Бисер ти је чудновато благо.
Слађе га је брати нег набрати,
Нег' набрати па се растајати.«
— Кад то чула звјездица Даница,
Зачијала пак се насмијала.

Девојка на грмљавини

Сева л', сева; грми л', грми љуто,
Сва се земља из темеља тресе.
Мили Боже, има л' живе душе,
У тој страсти, која се не жасти!
Не жасти се из села девојка,
Већ излази сêву на мезеву:
»Удри, муњо, правдом ил' неправдом.
Или мене, што му бејах дика,
Или њега, мога неверника!
Или њега, да за њиме тужим,
Или мене, да га Богу тужим!«

Удри, ветре

Удри, ветре, ма са које стране,
Да се лане путовања ма'не,
Да се врне, да се к нама сврне!
Мој ће брата отворити врата,
Мој ће тата набројат дуката,
Моја мати зетом ће га звати,
Моја ће се сеја радовати:
А ја, стидна, рећи ћу да нећу, —
»Другог нећу, за тебе умрећу.«

Oј радости, где си досад била

Oј радости, где си досад била
Док Ивана запознала нисам?
Јеси л' само њега веселила,
Само њега и његову мајку,
И стазицу којом је ходио,
И водицу коју је бродио,
Иконицу којој се молио,
Дубравицу којом је ловио,
Меку траву на коју је стао,
Росан цветак који је узбрао, —
Узабрао па га мени дао.

Бисенија

Бисенија по башти ходала,
Пелен брала, цв'јеће не гледала,
Од пелена вијенац савила,
Обвила га око чела свога.
Гледала је бака из прикрајка
Пак јој вели: »Бисенијо драга,
Данаске је видовита среда,
Ти се попни на врх Јелашика,
Ту ћеш наћи камена бунара,
Наднеси се главом над бунаром
Пак ћеш видјет свога суђеника.«
— Бисенија себи одговара:

»Нећу ићи на врх Јелашику,
Нит' ћу тражит камена бунара, —
Не би жеља добра донијела:
Јер да видим ма кога другога,
Пукло би ми срце у њедрима;
А да видим Павла из Посавља,
Драго славно, невиђено давно,
У воду бих скочила за њиме, —
Хладна би ме вода загрлила,
А он за то не би ни зазнао.
Волим чекат у сну и на јави;
Чекаћу га с пеленом на глави,
Са пеленом на челу леденом.«

Двије липе, момак и дјевојка

Дв'је се липе гранам' загрлиле,
Начиниле око себе хлада
Гдје се срде момак и дјевојка.
Мома вели: не волим те, драги,
»Ни ја тебе, драга и предрага.«
Мома вели: нећу те пољубит,
»Ни ја тебе, ни два ни три пута.«
Липе мисле збиља им је била
Пак им веле: Немојте се љутит;
Грлите се, и ми се грлимо!
Од грлења нема јадовања,
Веће с грања љепша мирисања.«

Да са кога, већ са рођенога

Бор до бора, гора Мрачевица,
Поврх горе сунцу застајиште,
Дању сунцу а ноћу мјесецу, —
Хтјева им се да кроз гору вире,
Ал' им не да боровина стара,
Тусте гране горску тајну бране.
У гори је извор вода хладна
Куд дол'јећу два голуба б'јела,
Један с десна а други с лијева,
Једно голуб, друго голубица;
Голуб стиже од Ивова двора,
Голубица од Јелкина двора,
Пољуби се голуб с голубицом
Као што би Иво са Јелицом.
Голуб гуче јаде Иванове,
Голубица јаде Јеличине:
Како вену једно за другиме;
Да са кога, већ са рођенога,
Са дв'је мајке, дв'је старе душманке.

Мудра Банаћанка

Све су врајле изгубиле главе,
Без памети за млади кадети,
Неке жмире и на официре
Што се данас по Банату шире; —

Данас овде, а сутра код Тоде.
Моја глава мудра пак се чува
Да јој ветар памет не одува,
Док не дође жито у амбаре
А рузмарин окити ратаре;
Свак ће тражит своје обећање,
А мој Иса своје радовање.
Памтим, Исо, што си трипут писô:
»Од ратара тврђе вере нема.«
А ја теби по трипут отписах:
»Вера веру и тражи и нађе.«

Бачка

(Ирошка)

Отприлике имам четир' дике
— А и пета наоколо шета —
Три ми дике сладе тежатнике
А четврта недеље и свеце,
А ја њима купујем переце;
Сваког свеца неколʼко переца.
Оне једу, пак се насмеједу
Како петој зазубице расту.

Јелице, жељице

Убиће ме терет сињи, Јелице, —
Јелице, жељице!
Убиће ме црне ноћи, Јелице, —
Јелице, жељице!

Пак ћу пасти пред твој прозор, Јелице, —
Јелице, жељице!
Да ме сјутра кад ураниш, Јелице, —
Јелице, жељице!
И ожалиш и оплачеш, Јелице, —
Јелице, жељице!
Кад ме жива не пожали, Јелице,
Јелице, жељице!

Распукнута јела

Ој Дамјане, једини у мајке,
Зар не памтиш ону виту јелу
Под којом се лани загрлисмо,
Завјерисмо, пак се растадосмо.
Зима прође, опет љето дође;
Хајд'мо јели, гдјено смо се клели
Моја пола каква је и била,
Зелени се. — не зеленила се!
Твоја пола каква није била.
Суво грање — твоје обећање.

Војла дјевојла

Коло водила — зелен-борићу, —
Војла дјевојла — британки ножићу, —
Колу зборила: — хоћу, моћи ћу, —
»Пр'јећи ћу гору, — зелен-борићу —

Наћи ћу вука, — бритки ножићу, —
Крв ћу му пролит; хоћу, моћи ћу, —
Вучијом крвљу, — зелен-борићу, —
Умићу лице, — бритки ножићу, —
Опраћу руке, — хоћу, моћи ћу, —
Грлићу драгог, — зелен-борићу, —
Неверног драгог, — бритки ножићу, —
Пак ћу му пјеват: — хоћу, моћи ћу. —
Био си вјера, — зелен-борићу, —
Изневјерио, — бритки ножићу, —
Вјера те стигла, — хоћу, моћи ћу. —
Он ће се кајат, — зелен-борићу, —
А ја се нећу; — бритки ножићу, —
Опрости, мајко! — хоћу, моћи ћу, —

Селен се велени, велен селени

У Загор-бана Роса дјевојка,
Селен се велени,
Велен селени.
Виђела момка, авај каквога!
Селен се велени,
Велен селени.
У Дивор-граду Гојко болује,
Селен се велени,
Велен селени.
Ране му горке с Росе дјевојке,
Селен се велени,
Велен селени.

У Гојка знамо птицу голуба,
Селен се велени,
Велен селени.
У Росе птицу б'јел' голубицу.
Селен се велени,
Велен селени.
Дв'је су се птице јутрос састале,
Селен се велени,
Велен селени.
Тако се, богда, Гојко нашао,
Селен се велени,
Велен селени.
Са Гојку радом младом Роксандом!
Селен се велени,
Велен селени.

У глувој ноћи, око поноћи

»Ко ми то куне сина Ивана
У глувој ноћи, око поноћи?«
— »Ја ти га кунем, мајко Ивина,
У глувој ноћи, око поноћи.«
— »А што га кунеш, јадна незнанко?«
У глувој ноћи, око поноћи,
— »Кунем га што ме младу превари!«
У глувој ноћи, око поноћи.
— »И ја ћу њега за то проклети.«
У глувој ноћи, око поноћи.

— »Не куни сина, мајко Ивина.«
У глувој ноћи, око поноћи.
— »Доста му клетва јадне Бјелане.«
У глувој ноћи, око поноћи.
— »Већ ходи амо, кришом, насамо;
У глувој ноћи, око поноћи.«
— »Да видиш луче, своје унуче.«
У глувој ноћи, око поноћи.

Голубица дјевојци

Узвила се висока топола,
Да се Емка, материно благо,
Да се млада у њен вис угледа.
Емка брзо за тополом расте;
Десет љета, пет добрих педаља.
Још би више млада, неразумна,
Ал' то паде птица голубица
На охолу високу тополу,
Отуд Емки проговара гуком:
»Пусти, Емка, охолу тополу,
Нека расте небу под облаке,
Њој је боље горе него доле,
Теби овдје боље него ондје,
Пак ти остај та си колика си,
Да те може загрлити драги!«

Затекла се, зарекла се

Затекла се, зарекла се
Једина у мајке,
Чедо моје, лане моје,
Једина у мајке.
Да се неће удавати
Никад ни дов'јека.
Чедо моје, лане моје,
Никад ни дов'јека.
Ђурђев данак, Митров данак,
Пуна јесен дође;
Чедо моје, лане моје,
Пуна јесен дође.
Њу ми просе три јунака, —
Јединица неће:
Чедо моје, лане моје,
Јединица неће.
Већ потеже па побјеже —
Четвртом јунаку.
Чедо моје, лане моје,
Четвртом јунаку.

Сунце седа

Сунце седа, на западу
Небо с' ђувези,
Дилбер-Ано, још је рано,
Спават не лези!

Нек ти спава стара мајка, —
    Треба одмора;
Нек ти спава и бабајко, —
    Стар је делија.
Ми ћемо се Богу молит
    Да им првбуде.
До зорице, до Данице
    Да с' не пробуде.
Ново ће се сунце родит; —
    Ходи, не лези!
А небо ће на истоку
    Да се ђувези.

Чекање стидљиве девојке

Прошло подне, — нека га нек прође;
Иде вече, — нека га нек дође,
У вече се чобан кући креће;
Туђим шором иде убрзано,
Мојим шором иде полагано,
Овце броји под прозори моји.
А ја вирим иза бела крина,
Иза крина, иза рузмарина,
Једва чекам да се даље крене,
Да с' окрене па да се осме'не.

Из Дрине

Питају се птице подринице:
Чије местве леже покрај Дрине?
Чији в'јенац брзом плови Дрином?
Што га вали нису прогутали? —
Прозбориште рибе ћуталице:
«То су местве Гојкове невјесте,
Што ју мајка даде за недрага;
И в'јенац је са њезине главе.
Мрзак њојзи, па мрзак и Дрини; —
Л'јепа Пава сад у води спава.
Милије јој у води лежање,
Нег' у свили на недрагој руци.
Ваша Пава kâ анђелак спава, —
Била ваша, од јутрос је наша; —
Ми је амо недрагом не дамо;
Љубимо јој косе расплетене,
Боље смо јој од немајке њене.«

Мудра дјевојка

Четир' делије, —
Једна дјевојка;
Турци делије, —
Везан' дјевојка;
Пјане делије, —
Мудра дјевојка.

Сваки се хтједе
С њоме грлити,
Сваки јој хтједе
Лице љубити,
Сваком се прохте
Сина имати:
Са златне гране
Златну јабуку. —
Пјане делије, —
Мудра дјевојка.
Она им вели
Да је одр'јеше:
»Везане руке
Никог не грле.«
Одр'јешише јој
С руку тенефе;
Она им точи
Вино, ракију,
Она им здрави
Л'јепе здравице,
Она им пјева
Севди пјесмице,
Пак опет точи
Вино, ракију.
Кад виде Мила
Да их напила,
Пита их; »ком' сам
Понајмилија?
Тај нека скочи

Да ме загрли.«
Свако се Туре
Дизат потеже, —
А мудра мома
Гором побјеже.

Милостив Циганин

Купале се четир буле б'јеле
Једна ј' лјепа, друга од ње љевша,
Вала, трећа најљевша је била,
А четврта све три надљевшала, —
Купале се у по ведра дана
На лиману гдје видока нема.
Прикраде се Циганине црни
Пак им б'јело покупи од'јело;
Рухо купи, у буле погледа.
Купио га по дебела сата
Пак се скрио иза буса џбуна,
Да с одмара после добра ћара.
Цига био срца милостивна,
Тер пашмаге булам' оставио.
Кад се лате буле окупате,
Кад се лате да се дома врате,
Да не газе босе кроз окосе.

Алај сам се слатко насмијао

Алај сам се слатко насмијао
Кад сам синоћ запео па пао
У ливади испод вите јеле,
Запео сам за ћилимац ткани,
Поплашио све птице на грани.
Ја ти падох, а ћилимац скочи,
Измота се була удовица,
Була десно, а севделић л'јево,
А ја гледам и десно и л'јево.
Познао сам млада севделића,
Севделића, баш мога сестрића;
Пак се латим да булу ухватим.
Рекох: »јао! нисам вечерао.«
А була ме на вечеру звала,
Кувала ми цицвару на масти,
Молила ме: »Немој ником каз'ти,«
Нећу, було! И кад би се чуло,
Село мало не би вјеровало.

Сузе светог Саве

Пало иње, ал' не пало само,
С њим падоше сузе са небеса.
Нико не зна сузе чије ли су,
Само знаде проигуман Павле:
»То су сузе светитеља Саве.

А што плаче, за невољу му је:
Неће Боже да га пусти доле,
Да зачини попу поповање,
Да олакша школи школовање.
Још му вели Боже Саваоче;
»Саво сине, не хај за Србине,
Њин си био, њих си просветио,
Ако су ти запамтили речи,
Њина срећа, ничија несрећа,
Ако су се њима оглушили,
Јадни били, сваком робовали,
Међ' собом се трли и поклали,
Сами себи гроба ископали!«

Гујина прича

По камену маховина жута,
Под каменом присојкиња гуја,
Поред гује до седам гујића,
А мајка се око њих савија,
Њима мајка чудну причу прича:
»Знавала сам високу Лесанду,
Младу љубу Жарка капетана
Да је Леса Божја душа била,
Седморо би дјеце изродила,
Ал' је Леса вражја душа била,
Расток пила, дјеце не родила.«

А гујићи слушали су причу,
Слушали су, вјеровали нису, —
Ко би таке вјеровао бајке,
Гдје би таке могло бити мајке!

Клањалица слепачка

Појави се Господ Бог
Светлим лицем сина свог,
Појави се на земљи,
Пратише га анђели;
Анђели се не вид'ли,
Од Христове светлости.
А кад Христос пропати,
На небо се поврати,
На небу га питали:
А где су ти анђели?
Исус Христос говори:
»Остали су на земљи,
С богатима другују,
Да им душу чувају,
Кад опазе невољу,
Да невољном помогну,
Да хришћански пожале
Кљасте, слепе, глађане,
Да се после не кају
Кад се с душом растају.«
— Уделите, хришћани,

Уделите и мени;
И ја јаде јадујем,
Слепујем и гладујем,
Немам свога видела,
Ал' вам видим анђела
Поврх десна рамена.

Одмор хајдука Новака

Дворе двори бела вила
  — Нису дворови,
Већ колиба од шимшира
  У Романији;
Њу не гради вила себи,
  Нити другом ком,
Већ хајдуку, већ Новаку,
  Миљенику свом:
Кад проклету турску чету
  Мачем обори,
Ту да легне, да почине,
  Да се одмори.
Тад га вила са висина
  Овде потражи,
Шимшир љуља, сан му чува
  Да га оснажи.

Образ јачи од срца

Кроз гору — црна ноћи — сватови пролазе,
Невјесту, бисер грану, воде у незнан св'јет.
Шта вели — црна ноћи — дјевере невјести:
»Ја сам ти дјевер, дико; хеј, да сам војно твој!«
Шта вели — црна ноћи — невјеста дјеверу?
Кâ да је гуја шину, дојезди војну свом.
Шта ће му — црна ноћи — у јаду казати?
Са руке бурму скида, баца му пред ноге:
Угаси — црна ноћи — пјесме веселе,
Ја ћу се мајци вратит, сама кроз горицу;
Ти имаш — црна ноћи — брата јарамаза,
Ти ни сам ниси бољи, — не идем дому твом.

Сестре на добро слуте

Овце нам се разјагњиле —
Разбиће се пост.
На прагу нам петô поје —
Доћи ће нам гост.
Све нам десно уво зуји, —
Гост ће донет глас;
Добрим гласом из даљине
Обрâјдаће нас:
Да је видô нашег брата
Жива и здрава,

И да му се обећала
Мома гиздава;
И да ће нам скоро доћи,
Да обаја дом
Са невестом, својом срећом,
. Нашом снахицом.
— Немој, госте, пре отићи
Док не стигне брат,
Да поиграш у сватови,
Најмилији сват.

Порука и отпорука

По махали телалин телали:
»Гдје је она поносита мома
Која носи калпак и челенку,
Сабљу паше, турског хата јаше, —
Нека дође пашину конаку
Да му пече каву кајмаклију,
Да му служи вино и ракију!«
— Одазва се поносита мома
Из неблиза, са горина виса:
»Ево мене у мојем конаку,
У конаку, у гори зеленој,
Са дружином какве паша нема; —
Нек ми паша дође до конака,
Да ми хата поји и тимари,
Да ми носи хлађану водицу,

Да ми пере сабљу шареницу, —
Хат је турски, нек га Туре служи,
И сабља је с Турчина скинута,
На њој шара из турских дамара.«

Краљевић Марко и троглав Арапин

Ко о чему, жедан о напојци,
Ко о чему, млађан о дјевојци.
Руветлија о своме занату,
Кавгаџија ув'јек о инату,
Баба Јека о младоме петку,
Дервиш дека о ћабину светку, —
А ја, сл'јепац, шта ћу, о чему ћу?
Ја не могу о сунашцу јарку, —
Чујте опет о Краљевић-Марку!
Отиште се у незнакуд Марко
На Шарину коњу разумноме,
Тек да прође па да кући дође.
Ако нађе шенлук и весеље,
Добре брате и кићене свате,
Да посједи, с њима пробјеседи,
У пехаре да спушта динаре
Златна кова, Божја благослова;
Ако нађе гладне и голотне,
Да им пружа што је којем треба;

Голом рува, а гладноме крува;
Ако нађе порушене цркве,
Да истресе из егбета благо,
Да олакша себи и свом Шарцу —
Својој души а Шариној снази;
Ако нађе цвиље и насиље,
Цвиље танко, а насиље јако,
Да извуче мача из корица,
Па што Бог да и срећа јуначка.
Не зна Марко куд ће и на што ће,
Сви му пути прави и поћудни,
Шарац ходи куда њему годи,
Марко неће да га с воље скреће.
Мудар Шаре прелази ћенаре,
Брдом ситно, а долином хитно,
Гором криво а долином живо,
Да што прије стаса у Подбиље.
Сусрете их Подбиљка дјевојка,
А раскоса па и распојаса,
Сузе рони, са пута се клони.
Нису миле сузе дјевојачке
Ни Шарину баш кано ни Марку,
Шарац стаде а Марко је пита:
»Који јади, љепото дјевојко.
Има ли им л'јека и помоћи?
Ја сам тушта убрисао суза,
Шат обришем и са твога лица.«
Проговара кроз сузе дјевојка:
»Моји јади немају помоћи:

Далеко је Краљевићу Марко,
За којег се и пјева и прича,
Свадбарине да укидат знаде.«
Насмија се Вукашиновићу,
Пак се каза: »Ја сам главом Марко;
Још ми рука није малаксала,
Још ми ђорда није зарђала,
Још ми срце бије кâ и прије,
Кад сам јадне невјесте спасавô
Од Арапа и арапска б'јеса.«
Кад то чула Подбиљка дјевојка
Љуби њему стопе и кољена,
Па и гриву Шарцу од мегдана,
Говори му гласом одгријаним:
»Ево има данас десет дана
Како дође грдан грдовићу,
Грдан Арап са три црне главе,
Њега двори педесет Арапа,
Свилен су му шатор разапели
На Тиморцу, на високом бр'јегу;
А какве су на Арапу главе,
Једном ије, другом главом пије,
Трећом иште невјестице младе,
Три су данас невјестице младе,
Једно моја другарица Станка,
Друго моја другарица Мира,
И ја Јана, жалосна ми нана:
Станка има заручника Јанка,
Мира има свога Десимира,

А ја, Јана, свога Радована;
Сва тројица пасали су ђорде,
Да с Арапом мегдан подијеле,
Чим се који Арапу приближи,
Арап духне, јунака одухне,
Па сад виче: дуже чекат нећу.
Ето муке, Краљевићу Марко,
Данас нам се састат са срамотом,
Или нам се растат са животом, —
Боље нам се растат са животом,
Нег' живјети дов'јек под срамотом.«
Насмија се Краљевићу Марко:
»Иди, Јано, иди полагано,
Пошљи ваша до три заручника,
Нек пријегну под Тиморцем бр'јегом,
Ако мени буде до невоље,
Да се мени у невољи нађу.«
Па с' упути где је Арап љути,
Сусрело га педесет Арапа,
Црне слуге дива троглавника,
Њима Марко тихо проговара:
»Пуштај-де ме, Арапијо млада,
Носим скупе Арапу откупе,
Кад се вратим и вам ћу да платим.«
Па с' упути горе по Тиморцу;
Кад је био на пола Тиморца,
Духну Арап једном својом главом,
Марко мисли оштар вјетар дува;
Кад је био бр'јегу на подвршју

Духну Арап својом другом главом,
Па одува калпак с Краљевића,
Њим обрани три Арапа млада.
Кад је био бр'јегу на врхунцу,
Духну Арап трећом својом главом,
А кад духну трећом својом главом,
Замагли се, јали се запраши,
Магла сива Тиморац покрива,
— Нико не зна шта на бр'јегу бива.
Мало било, задуго не било
Док завика са висине Марко:
»Амо горе, Јанин Радоване,
Амо Јанко, амо Десимире,
Ја пресјекох по полу Арапа,
Преко паса, ал' још има гласа,
Псује, пљује, прети да се свети,
Очи бечи а шкргуће зуби,
Пак ви ход'те, с'јеците му главе,
Да свак своју невјесту заслужи!«
Како рече Краљевићу Марко,
Како рече тако се и стече;
Док падоше Арапове главе,
Побјегоше педесет Арапа —
Далеко им л'јепа кућа била!
— Мили Боже, да веља весеља!
Привјенчаше три невјесте младе,
Сваку своме милом заручнику:
Станку Јанку, Миру Десимиру,
Л'јепу Јану њеном Радовану,

А Марко је њима кумовао —
Није шала Марка звати кумом!
— — А шта оста на Тиморцу бр'јегу?
Ту су пали орли лешинари,
Дуго ли су туна благовали,
Благовали и кости разн'јели;
Салт осташе три лубање празне,
Остадоше на Тиморцу бр'јегу —
У њима се и сад гује легу.

Побеђен понос

Два су се села преко гледала:
Село Данково, село Ранково;
У Данковом су моме поносне,
У Ранковоме још поносније.
Диже се Ранко селу Данкову
Да гледа коју мому поносну;
Диже се Данко селу Ранкову
Да гледа мому најпоноснију.
Кад стиже Ранко селу Данкову:
Ни једна мома није поносна;
Кад стиже Данко селу Ранкову
Свакој-зи моми срце заигра,
А понајјаче најпоноснијој.

Женидба Латковић Ристоја

»Пјевај, старче!« — Пјеваћу, млађаче;
Сви сте млади, пак сте пјесми ради,
А мене би душа изнедала,
Да не имам овијех гусала.
Е па чујте што је негда било!
— Кад се жени Латковић Ристоје
Из Велена, десно од Ловћена,
Недалеко потражи дјевојку,
Преко седам цвјетали градова,
Преко осам вукали брегова,
Преко девет бродали потока,
У онога пабана Авира,
Милу шћерцу по имену Гојну, —
Красна цура, таман за јунака.
Ристо проси, Авир се поноси,
Ристо проси, Гојна с' не поноси.
Омиљело хрватској дјевојци
Оно око, оно црногорско,
Оно чело, мило ал' озбиљно;
Па кад стаде да јој младој прича
О свом крају, о свом завичају:
»Нема у нас никâ изобиља, —
Хладне ст'јене, ал' груди огњене;
Сунце сија са небеса плава,
А наш образ њему отсијава;
Бој се бије, крв се често лије
За крст часни и слободу драгу.« —

Тад заигра срце у дјевојци,
Хоће с њиме, — »води ме, води ме!«
Авир даде благослова свога:
»Иди, зете, поклањам ти д'јете,
Купи свате, чекаћемо на те!
— Прошло томе дана и мјесеца
Док је Ристо стасâ дому своме,
Прикупио до тридесет свата,
Све јунака, својијех јатника,
Док стигоше Авирову двору,
Гдје их прима весело чекање.
Положише в'јенце на младенце,
Привјенчаше врсно и ваљано.
Пак сједоше за господску софру,
Благовању, братском наздрављању:
»Здраво браћо, пријатељи драги,
Пријатељи и нови и стари!«
— Свану зора, растати се мора;
Грлише се — а ја нећу дуљит, —
Одош' свати, треба им се журит.
Проминуше с веселом дјевојком
Оних седам цвјетали градова,
Оних осам вукали брегова,
И шест првих бродали потока,
Све на миру, пјесме пјевајући.
А кад бише на потоку седмом,
Загласи им неко однекуда,
Вели: »Ја сам бродарица вила;
Три потока моја су мојина,

На њима је моја баждарина;
Први поток: ђердан са невјесте,
Други поток: њена коса златна,
Трећи поток: очи невјестине, —
То је моје, — п'онда свакомсвоје.«
Чује Ристо и Гојна и свати, —
Ал' се мора даље путовати.
Кад су били на потоку осмом,
Опет вила кличе из невида:
»Баждарину, свати, аманати!
Мени моје, — п'онда свакомсвоје.«
Чује Ристо, и Гојна и свати, —
Ал' се мора даље путовати.
Кад су били потоку деветом,
Опет кличе вила из невида:
»Баждарину, свати, аманати!
Мени моје, — п'онда свакомсвоје.«
Чује Ристо, и Гојна и свати, —
Ал' се мора даље путовати.
Они иду и не обзиру се,
Нико њима пута не препречи, —
Зар се вила њима нашалила?
Кад утону сунце у вечерје,
Посједаше уморни сватови
Одморишту, својем преноћишту;
Тад погледа Латковић Ристоје
Невјестицу, своју миљеницу,
Погледа је, пак се трже насе:
Нема њојзи на врату ђердана,

Нема златне косе испод в'јенца, —
Авај јада, авај муке грдне,
Испод веђа очију јој нема, —
Све је сама баждарици дала,
Да ју, милу, не растави с драгим.
Проли сузе младожења Ристо,
Он не жали бисерна ђердана
(Док је врата биће и ђердана),
Он не жали њене косе златне
(Порастиће за годину дана),
Већ он жали Гојниних очију,
Дов'јек сл'јепа, — то му срце ц'јепа.
Кад свануло јутро жалостивно,
Иза горе помоли се сунце,
Сви га виде, не види га Гојна,
Она мисли још је нојца црна;
Прекрсти се слијепа дјевојка,
Пак се моли Богу истиноме,
Пита њега, као оца свога:
Је ли добра мога војна мајка,
Хоће л' примит снахицу слијепу?
— Отолен се кренуше сватови,
Иду тужни, као да су сужни,
Без пјесама, кâ да иду с гробља;
Тако стигли селу Веленову,
Пред бијеле Латковића дворе.
Ту их срета веселница стара,
Веселница, Ристојева мајка,
Па говори гласно пјевајући:

»Весели се, мој једини сине,
Весели се, моја снахо л'јепа,
Снахо моја врла и ваљана,
Весел'те се свати одабрати,
Кâ што мене веселу видите,
Милостивна ј' баждарица вила,
Ев' послала очи дјевојачке,
Неће оке од таке дјевојке;
Још послала три бисер-ђердана,
Један бански, а два су вилинска;
Само ј' косу себи задржала,
Хоће златним да се паше пасом,
Да се краси Гојниним украсом.«

Свима пјесма, ако је подесна, —
Ако није, дајте подесније!

Ударало у тамбуру ђаче

Ударало у тамбуру ђаче,
На тамбури четир' жице танке:
Једна жица славуљак на грани,
Друга жица Белка у махали,
Трећа гуја, њена мајка стара,
А четврта јади из недара.
Ударало у тамбуру ђаче,
Целог лета, од мрака до света,
Док му нису жице попуцале,
Танке жице тужне тамбурице.

Како спава Чарапић Васа

Поточани питају Рипњане:
Како спава Чарапићу Васа?
— Глув је, браћо, па глуво и спава,
Он вам спава као мртва глава;
Он не чује највеће олује;
Муња сене, он се не покрене;
Грми хуком, он не макне брком.
Али, брате, не шали се главом,
Украј тога дива спаваћива
Да прошапнеш име Турчиново, —
То му уво причује и глуво,
Скочи с бесом, јурне самокресом;
»Камо Туре?« — пита наша дика,
Не спази л' тга, ешко си тебика!.

Пало сито

Пало сито, пало на корито,
Са корита чило отскочило,
Пало на реп спаваћива мачка;
Мачак мисли смрт на њега хода, —
А мишеви шапућу: дабогда!

Болно момче

Славуљ птица мала
Сву ноћ славуљала;
Слушало је радо
Болно момче младо.
»Није мени жао
Што нисам заспао,
Ако сад не могу,
Спаваћу у гробу,
Ту ћу млађан спати, —
Барем нећу знати
Кад се буде моја Лала
За другог удала.«

Поп Лука и Пејзан Мемед ага

Бесно Туре Пејзан Мемед ага
Тражи врага, ал' и наћи ће га,
Попа Луку на мегдан зазива.
То не чуо Лазаревић Лука,
Ал' му чуо Лабуд у ахару;
Скочи Лабуд kâ да се помами,
Он дотрча господару своме,
Преда њ стаде, на колена паде,
Жељом гори, само што не збори,
Лука скида крцалинку стару,
Која бије и кроз амајлије,
Па на коња, на та крила своја.

Сусрела се два брчна јунака
Насред поља, пред очима свима.
Страшан Пејзан крвавих очију,
Из очију пламенови бију;
Гледају се и Пејзан и Лука —
Чија ли ће мајка да закука!
Ал' прошапта неко од Србаља:
»Наш се јунак канда плаши малко!«
То причуо Лазаревић Лука,
Осврну се па га одговара:
»Ако сам се мало поплашио,
Ја се нисам Богу помолио,
Изненада с Турчином се срео,
Изненада Лабуд ме донео.
Ако сам се заплашио малко,
Ал' се Туре заплашило јако.«
У то пуче пушка Пејзанова,
Поред ува фијукнуло зрно
Светлом брату, Србину јунаку, —
Не погоди, само га разљути.
»Помоз, Боже!« повикао Лука,
Па напери своју крцалинку,
Њоме закла Пејзан-Мемед агу,
Што превару воли на мегдану, —
Зрно згоди амајлију златну,
Кроз њу јурну, живот му утрну,
И Пејзана нестаде с мегдана.
— Тако ј' било, тако ћемо причат
Сваки своме сину и унуку,
А унуци гроб ће љубит Луци.

Сви су, сви су

Сви су, сви су, али мили нису,
Свиснули би да ме не наљуте,
Говоре ми: неверан ти Иво!
Злобо дерна, и ја сам неверна,
Не верујем никоме на свету —
Само Иву, соколићу сиву.

Што је пала сива магла

Што је пала сива магла?
Послао је Бог,
Да не видим китне свате
Неверника мог.
Не дижи се, сива магло,
Закри згажен цвет,
Мојих јада, мојих суза
Да не види свет!

Рајино уздање

Ударало море о мраморје,
А мраморје ни стење нит' јечи;
Море јако, а мраморје тврдо,
Пак се сила срди и отсрди,
Утиха се па га мирно лиже.

Тако ћеш се и ти расилити,
Пусто море, рајини злотворе;
Сустаће ти б'јеси и потреси,
Јер је раја ст'јена од камена
На камену крстово знамење,
А на крсту сузе исплакане,
Обасјане са Божије стране;
Сузе ће се крсту притопити,
Притопити пак се алемити
Алем сија, — пјева Србадија.

Под прозором заспале дјевојке

Дв'је тамбуре ноћцу таласале
Под прозором заспале дјевојке:
Миланова и Миладинова;
Тамбурице кâ да су сестрице,
Жице танке кâ од једне мајке,
Терзијани, једноперичани, —
Ал' им песме нису подједнаке,
Милан пјева: »Остан' моја драга!«
А Миладин: »Постан' моја драга!«
Не срди се Милан на Милада,
Нека пјева што му се прохтјева.
А дјевојка кроза сан отп'јева:
»Разазнајем жице с тамбурице,
С Миланове и с Миладинове.
Миладине, дичан мајчин сине,

На јесен те оженила мајка
Са ђевојком љевшом од менека;
Све вам сјало што се ваше звало! —
А Милане, моје миловање,
Мој драгане, моје уздисање,
Хајд' бајаги, ти се срди на ме.
Кобајаги ја се срдим на те, —
Руке шири пак се са мном мири,
Руке ширим да се с тобом мирим.«

Коме које цвеће

Сунце село, али невесело,
Јер је мајка укопала Ранка;
На гробу је вече завечило,
На гробу је ноћца заноћила,
На гробу је и зора затекла.
У вече је мајка засузила,
Целу ноћцу суза не брисала,
Тек у зору црна ј' закукала.
Ал' из гроба поникнуло цвеће:
Један стручак мрка гаравиља,
Други стручак мирисна селена,
Трећи стручак убавога смиља.
Пита мајка свога сина Ранка:
»Коме, сине, коме ово цвеће?«
»Гаравиље теби стара мајко!
Селен цвеће мојој милој сеји,
Смиље Смиљи, неверној девојци.«

Хеј, ласно је кога боли глава

Чујем јаде: разболи се Мара,
Још у колу заболи је глава.
Ид'те, бабе, гас'те јој угљевље,
Нек погоди жеравка у води,
Чији су је урекли погледи, —
Само мене нико нек не беди.
Нису моје очи урокљиве,
Већ су њене очи говорљиве:
Говорише да за мном уздише,
Ни за кога да не мари више.
Ако ме је преварила пуста,
Сад је глава боли од варања.
Хеј, ласно је кога боли глава,
Ал' је тешко кога боли душа,
Кога боли и срце и душа.

Мус-Алија

Мус-Алија крметину неће,
Док се пече, Алија утече,
Кад се слади, Алија се врати.
Мус-Алија не воли ни вина,
Где га нема, Алија задрема,
Кад га види, малко се застиди, —
Стид га прође кад буклија дође.
Мус-Алија, куда ће ти душа?!
— Зла ми душа, кад је мори суша!«

Ловац оста без лова

Лов ловио Сава с Подунавља,
Не улови лова никаквога,
Већ опази са села дјевојку.
Њој се јавља Сава с Подунавља:
»Стани, срно, — око ти је црно!«
Одговара са села дјевојка:
»Не смем, Саво, — око ти је плаво.«

Гусларева шала

(кад се већ у сватови' напевао озбиљних песама, а друштво иште да отпева још коју).

Е па дела, гости и сватови,
И старојко и дебели куме,
Пјевâ сам ви, ево, до промукла,
До промукла грла и гусала;
Пјевâ сам ви толике јунаке,
Да су откуд туна из Дођина,
Брзо би ни понестало вина.
Преминуше јуначине старе,
Да се нови хвате за ханџаре.
Пјевâ сам ви о добројству свему, —
Сад ћу о з л у, пак и о г о р е м у.
З л а је мука и крај добра друга,
А без друга, брате, и г о р а је. —
З л о је жена кад језика нема,

А језична, брате, и г о р а је. —
З л а је брига сиротиње раје,
А небрига, брате, и г о р а је. —
З л о је селу које попа нема,
Г о р е попу који села нема. —
З л о је коњма када лађу вуку,
А г о р е им кад их још и туку. —
З л о погача на брзац печена.
А још г о р е кад и таке нема. —
З л о тежаку кад је на камену,
А још г о р е кад је кам на њему.—
З л о дружини кад нема певача,
Г о р е њему кад нема слушача.

Ком се китиш, гиздава девојко

»Ком се китиш, гиздава девојко,
Ил' Бечеју или Сентомашу,
Или мени на моме салашу?«
— Што те брига, бане салашане,
Ја за тебе никада не питам;
Кад те снивам, одмах се умивам
Од урока, црна ока твога.

Кобна сумња

Мили Боже, на свему ти хвала!
Лијепа је звијезда Даница,
Још је љепша Дејанова љуба,
Вјерна љуба, златокоса Мара,
Лице јој је кâ у б'јела крина,
Душа јој је мирис од босиља,
Кад погледа, кâ да благосиља.
Дивно ли су млади живовали
Годиницу, ал' не пуну, дана,
Док се нађе чедо у кол'јевци
Кâ јабука срећом дарована,
Узабрана са злаћаних грана.
Љуби бабо своје чедо драго,
Преврће га тамо и овамо, —
Изнебуха ошину га гуја:
Он опази дјетету на леђи,
Опази му обиљежје црно,
Бенак мадеж, бадемово зрно,
Исти бенак кâ што је за вратом
У Ђураша, дјететова стрица,
Та у брата његова млађега.
Ошину га гуја отрована,
Још му с' гуја у срце увукла,
Отуд Мари сиком проговара:
»Носи чедо, носи га у виле,
Не треба ми братово копиле!«
Ал' та гуја има свога друга,

Друга гуја сад ошину Мару,
Пак се њојзи у груди увлачи,
Ту се вије, из срца јој пије.
Трчи Мара с дјететом у руци,
Она трчи дјеверу Ђурашу:
»Ај дјевере, моје поштовање,
У мог чеда бен мӓдеж на леђи
Знаме црно, бадемово зрно,
Исто као у тебе за вратом,
Мој ме војно невјером назива, —
То не могу понијети жива.«
Засмеја се Ђураш дјевер грôтом:
»А ласно ћеш, снахо моја драга,
Разбит сумњу мога брата луда,
Ти га узми за десницу руку,
И принеси прст му на потиљак,
Ту се њему испод косе скрива
Бадем зрно са петељком малом,
Исто као и у чеда твога.«
То не чула златокоса Мара.
Прије тог се ударила била
Острим ножем по срдашцу живом.
Ал' то чуо кроз прозор Дејане,
Опипа се прстом по потиљку,
Нађе бенак, зрно бадемово
Одоздоле са петељком малом.
Он поскочи брату у одају,
У одају брату и љубовци,
Да му просте паклене ријечи.

А кад видје шта му мука каже,
Срце њено ножем прободено,
На груд'ма јој прикљештене руке,
Од те силе удушено дијете,
Кад то видје злосрећни Дејане,
Трже ножа из мртва тијела,
Пак прорази с њиме себе жива. —
О тле клону, пусти душу болну.
Сунце гледа, а њих троје мртви, —
Чекни мало, биће и четврти!
У Ђураша заледи се крвца,
Хтједе и он да потргне ножа,
Ал' на очи нападе му тама,
Зањуља се, на земљицу паде,
Како паде, никад не устаде...
— Мили Боже, чија ли је клетва!
Ил' је клетва, ил' гујинска жетва!
Њих четворо, па ниједно живо!
А ниједно није било криво.

Чкаљ и боца

Где сте били, танани комари,
Те миноћас у госте не дôсте?
Ал' говоре танани комари:
»Ми смо били на друму, на путу,
Гледали смо чкаља паракраља,
Да ли проси удовицу боцу, —

Кажу да су једно за другога.
Ми понесмо вруле и свируле
Па чекасмо од мрака до дана,
Залуд нама све наше чекање,
Чкаљу ћути, боца отћутује;
Ил' се стиде да се млади виде,
Ил' су холи са господства свога,
Ил' се боје једно од другога.«

Уздање у Бога

Седам осам говоре:
Да бијемо злотворе!
А злотвори зборише:
Нас је мало повише.

Седам осам говоре;
Бог ће да нам помогне!
А злотвори зборили;
Сила Бога не моли.

Седам осам скочише,
Јуначки се борише.
И злотворе побише,
Ма да их је повише.

Ој, Боже мој

Хај, да су ми, хај, да су ти
Два ђумишли града,
Који вреде пуну врећу
Највећих дуката, --
Ој, Боже мој!

Па да један цару дамо
А други везиру,
Да нас овде у колиби
Оставе на миру.
Ој, Боже мој!

Будалина Тале пред царем

(Мухамеданска)

Прати слуге царе од Стамбола
Да му воде Будалину Тала,
Да га види и да га покара,
Да се с њиме царски разговара.
Три године дебелијих дана
Нису слуге укечиле Тала, —
Нађу трага, ал' не нађу врага;
Свуд је био, а нигдје га нема.
Док повика баба Сéља преља:
»Ено Тала на врх камивала,

Њега маме из села дјевојке,
Л'јепе цуре, а он, лудак, клети,
Од њих бјежи као од авети.«
Поскочише цареве делије
А до Тала на врх камивала:
»Ходи, Тале, царе те позива!«
Тале шути, с њима се упути.
Кад стасаше пред цареве дворе,
Са прозора царе проговара:
»Ходи горе, аслија делија,
Ја те чекам три године дана!«
Одговара Будалина Тале:
»Што ћу горе, добро је и доље.
Није стевен цару прилазити
Са батином 'вако наклинчаном, —
А ја без ње ни у џенет нећу.«
Р'јечи тушта, ал' цар не попушта:
»Ходи, Тале, батина не смета!«
Кад је био цару на дивану,
Цар га пита: »Је л' истина, момче,
Да од тебе нико нема мира,
Куд год идеш, свуд замећеш кавгу?«
Тале цару баш у очи з͡ури:
»То је б'једа, то је мусаведа.«
Опет царе пита и разбира:
»Дану, шта је, реци ми која је?«
Надовеза Будалина Тале:
»Ја ти, царе, никог не задјевам.
Идем, ловим, ни с ким не говорим

Ко ће л'јепо, с њиме неђу ружно,
Ко ће ружно, с њим не ум'јем л'јепо —
Ал' су људи заврнуте ћуди,
Кад ме виде и насмију ми се.
Не да Тале да се с њиме шале, —
А ова му батина помаже.«
Царе очи на батину баца:
»А кол'ко је у њојзи клинаца?«
»Три стотине, мање ни једнога.«
Разведри се чело султаново,
Смијô би се, ал' се тога ман'о,
Већ извади толико дуката,
Кол'ко има батина клинаца:
»Ево теби малена пешкеша!«
Ни то цару није доста било,
Сребрн клинац вади из дувара,
Укуца га својом десном руком
У батину Будалине Тала:
»Један више спомен од султана, —
Још ево ти мухурли фермана:
Кавге мани, ал' се мушки брани.«

Дјевојчин одговор

Иди, дјевојко, иди далеко,
Да те поздравим птицом ластавом
Кад те не виђам с близа на близо,
Кад ме не чујеш с брда на брдо.

— Иди, јуначе, мало подаље,
Да те добацим румен-јабуком,
Да је догризеш где сам загризла,
Да се присетиш шта сам мислила.

Све на шеснаест

Мандалина, кол'ко ти година?
»Данас сутра биће ми шеснаест«
Куд ћеш с њима, ако Бога знадеш!
Ал' да имам шеснаест синова,
Све би слао да те просе красну,
Да изабереш себи најбољега,
Најлепшега, најјуначнијега.
— Одговара млада Мандалина:
Хајд похајде, старче седоглавче,
Што ће теби шеснаест синова,
Кад ти имаш Вељка братанића?
Сретао ме већ шеснаест пута,
Питао ме би л' му била љуба.
Реци-де му нек још једном пита,
Можда ћу се предомислит луда:
За њим поћи, твоме дому доћи.«

Нуто врага

Нуто врага из шипрага
Шта ми говори:
»Дођи Јело, чедо б'јело —
Поток жубори.

На потоку никог нема,
Само агић млад,
Видио те, видјећеш га,
Он је теби рад.
Он не паше бритка мача,
Не носи ханџар;
У њедри му сто дуката, —
То је теби дар.«
— И ја врагу у шипрагу
Рекох једну-дв'је:
Нек ми прати агић млади
Своје дукате,
Купићу му три Туркиње
И дв'је Јеврејке:
Нек ме зове у сватове, —
Ал' у шуму не!

Слијепац замјера окатима

А тако ми Бога јединога —
(Да их више клео бих се свима, —
Да их мање, ни нас не би било),
Видио сам, ма да вида немам,
Видио сам нешто пресвијетло,
Ја помислих: то је јарко сунце!
Кољена ми клецнуше пред њиме.
Ал' ми рече, биће била вила:
»Није, сл'јепче, то јарко сунашце,

То је она круна Душанова;
Круну носе два Божја анђела
(Не виде се од свјетлости њене),
А они су Бога измолили
Да им даде да се с њом пронђу
У години свакој једанбаред,
Та онога дана Видовога.
Бог им даде, они пролазе,
Круну носе кроз много земаља,
Од једнога мора до другога,
Где год има ока србињскога,
Где год има срца србињскога,
Ту да сине, да им терет мине, —
Да с' огрију на старом огњишту.
А јутрос је круна просијала,
Па и теби видјети се дала.«
— Тако мени, биће била вила,
Тако ми је, мила, говорила.
А ја, сл'јепац, љуто вам замјерам,
Ви окати, жалосна вам мати, —
Зар ви тога никад не видјесте,
Кад ми о том ништа не причасте!
Ил' шутите да ме преварите,
— Ил' за стару круну не марите!

Луђани Стојан и облакиња вила

Пуче пушка луђана Стојана,
Тек онако, да се шенлук гради.
Лети ђуле звиздом и фијуком,
Пак погоди у облаку вилу,
Погоди је баш у десно крило.
Вила паде а Стојан допаде.
Кад сагледа облакиња вила
Какове су очи у Стојана,
Какво лице, какве обрвице,
Вила збори а срце јој гори:
»Ој давори, луђани Стојане,
Што не сломи обадва ми крила, —
С једним крилом ни момом ни вилом!«

Пјесма без краја

Ту су гусле и гудало ту је,
А ја ћутим, не смем да загудим.
Имам пјесму која краја нема,
Јако ми је за срце прирасла;
Откинут је, велики су бôли, —
Еј — па нек бôли, отпјеват је морам!
— Ој Косово, ој поље крваво!
Српска славо, круно раскинута!

Царе Лазо, бриго и небриго,
Што се овом не приволе царству,
Па да овим дођеш до онога!
Југ-Богдане с девет соколова,
Живот дасте, у гроб попадасте!
Страхињ-бане, и сунце и дане,
Сунце сјело, па данак одн'јело!
Соколане, Мусићу Стјепане,
Дичан био, дично преминуо, —
Дично своју главу зам'јенио, —
Ој Милоше, и срце и душо,
Не могу те подићи у зв'језде,
Сам се диже, — примакни се ближе!
Аој Вуче, сотонско унуче,
Зар те српска не одоји дојка,
Зар ти прија наша погибија,
Зар те наша не застраши клетва!
Ој невјеро, нигдје те не било, —
Ал' те има, то је терет свима!
— Што вам пјевам, браћо моја драга,
Што вам пјевам, жалосни су звуци,
Нису звуци, него су јауци,
Јер невјера ни данас не дрема,
Већ и теже јауке нам спрема, —
То је пјесма која краја нема.

Сунце угађа младенцима

Јарко сунце за морем заспало,
Дуго нема зорина сванућа.
Радују се Станко и Станојла
У вајату, на меку лежају, —
Они рујне зоре не требају.
— Није сунце за морем заспало,
Већ је знало за мило и драго,
Да су јуче на венчању били,
Пак им даје дуже загрљаје,
Да се душа у душу упија,
Да се срце на срцу одмара.

Прохтев царске мезимице

Прохтјело се царевој мезимци,
Хоће млека, али птичијега.
Светли царе златан дукат даје
За кап млека, али птичијега.
Станарице иду кроз горице,
Траже птице а носе музлице.
Ал' залуду, побратиме драги,
Чега нема, ни цару га нема.
— Данак прође, црна ноћца дође,
Кад се буде совуљаге мудре;
Тад захука сова најстарија:

»Враћајте се, станарице младе,
Поздравите цара честитога
И царицу, пак и мезимицу,
Реците им смерно и понизно:
Нити има птичијега млека,
Нити има од лудости лека.«

Лековита вода Лептерија

Носа мајка чедо грозничаво
По Озрену, да му биља тражи;
Има биља, али лека нема, —
Грозница му баш о глави ради.
Сусретоше божјака просјака,
Јадна, гладна, боса, распојаса.
Запази га чедо грозничаво
Са деснице, са мајчине руке,
Пак отрже с мајчина ђердана,
С њена врата један дукат злата,
Добаци га божјаку просјаку.
А божјаку разведри се лице,
Сину лице као јарко сунце,
Па говори ојађеној мајци:
»Siђи, драга, са чота овога,
Опазићеш четири пабреста,
Под њима је вода Лептерија,
Њу је Божја закрстила мајка,
Ту окупај чедо грозничаво,

Да ти буде весело и здраво!«
То изрекâ, — па и нестаде га.
— Сиђе мајка са чота овога,
Те опази четири пабреста,
Под њима је вода Лептерија,
Њом пошкропи чедо грозничаво, —
Чедо скочи весело и здраво.

Пркос јадне девојке

Очи моје, весело гледајте,
Злотворе ми у пркос варајте!
Волим њима пркосити свима,
Њима свима мојим душманима.
Нек се прија од једа савија,
Нек се кона пренемаже бона,
И ти, стрина, пуцај од љутина,
Очи моје варалице твоје, —
Срце знаде своје горке јаде.

Три гроба

Ноћца пала, — убила је тама!
Гора спава, — не пробудила се!
Два се брата по горици траже,
Сабље су им зажеђале крви,
Да би турске, да би арнаутске,
Веће крви српске и братинске

Два су брата, Миле и Милане,
Оба гони мука са дјевојке,
С љ'епе Стане, врле и ваљане.
Миле има бурму од дјевојке,
А на бурми: »Твоја сам до в'јека;«
А Милане јаглук од дјевојке,
Златом пише да за њега дише.
Јаглук виче: »Гдје си, несрећниче?«
Бурма риче: »Гдје си, бездушниче?«
Пуче пушка, одазва се друга.
Састаше се два брата рођена,
Како су се братски загрлили,
Тако су се по гори носили,
Један другом живот покосили,
Зубима се клали и заклали,
Загрљени на земљицу пали,
Крај потока, тока тиханога.
— Зора руди, гора се пробуди,
Прва прену птица кукавица,
Гледа јаде, махом распознаде:
Два рођена брата загрљена
На земљици и на поросици,
Око њихе угажена трава,
Око глава два в'јенца крвава.
Кукавица гори припов'једа:
»Роди мајка два сина једнака,
Два близанца, Мила и Милана,
Једнако им и чело и лице,
Једнаке им очи и погледи,

Једнаке им науснице црне,
Једним гласом зборе и пјевају,
Једнаким се рухом од'јевају.
Мајка стара често им се вара:
Дође Милан, она мисли Миле,
Дође Миле, мисли Милан то је —«
Не доврши птица кукавица,
Ал' је моли Стана несрећница:
»Стан', ућути, на зло ми се слути!
Куку мени до Бога милога,
Двојицу сам заручником звала,
Двојици сам руку обећала,
А ја мишљах да једнога љубим!«
Трже ножа, да више не живи, —
Опрости јој, Боже милостиви!

Бич гујински

Саме се гује у бич уплеле,
А присојка се ушвигарила,
Саме се нуде Павлу Брачанцу:
»Узми нас, узми, Павле Брачанче,
Ишибај нама своју Дамјанку,
Она је сестру нашу заклала,
Да једом њеним тебе отрује.«
— Прихвати Павле бича гујинска,
Са њиме дође својој Дамјанци,
Уз њу сеђаше млади дуждевић,
Његова рука ђердан Дамјанкин.

Ошину Павле бичем гујинским
Једном на десно, другом на л'јево,
Једном Дамјанку, другом дуждића.
Помодри ц'јела снага њихова,
Очи се њине исколачише,
Уста се њина запјенушише,
Руке се њине грчем грчише.
Гледа их Павле па им бесједи:
»Пољубите се, загрлите се,
Кратки су данци, сунце залази!«
Док их је Павле тако гледао,
Присојка гуја и њег' упече,
Да кратком муком дугу откупи.
Гуја га пецну, пак се отрова
Од љута трова, јада његова.

Грана јоргована

Грана јоргована бисером посута;
Грана јоргована бригом забринута.
Тудом и овудом два лепира шећу,
Лепирица пита: »Шта ће бисер цвећу?«
Грана јоргована забринута ћути,
Забринута ћути, kâ да јаде слути.
Тудом и овудом два сокола лећу,
Један соко пита: »Откуд бисер цвећу?«
Грана јоргована њему одговара:
»Ово је бисерје из кнежеве круне, —
Хај, ал' моје цвеће на земљици труне.«

Што је пало у невреме иње

Што је пало у нев'јеме иње
По Ајшиној по зеленој башти,
Пак се б'јеле софе и стазице,
Софе малко а стазице јако? —
Није иње, већ је ђелзамиње,
Вјетар га је оборио с грања; —
Није вјетар, већ су уздисаји
Пашинога најмлађега сина.
Што је Ајши сагледао лица, —
Није лица, већ само очица.
Кад се Ајша по башти прошета:
Гдје ће стати, ту ће мирисати,
Гдје ће сјести, ту ће очи свести.
У сну чути како булбул жуди, —
Није булбул у лугу зеленом,
Већ је булбул у срдашцу њеном.

Соко Милутин

Испросио соко Милутине,
Испросио љепоту дјевојку
У Злобову селу далекоме,
А љевша је од свију љепота.
А добрија од свију доброта.
Кад испроси љепојку добројку,

Злоба сêну на срећицу њену,
Пак се кӱда размахује свуда,
Чупа њојзи перје и бисерје,
На њу баца дрвље и камење,
Како злоба уме и разуме; —
Салт не смеде Милутину прићи,
Јер је Миле соја господскога,
Јер је Миле соја јуначкога.
— Миле јаше кроз село Злобово
На свом хату, на б'јесну дорату,
Мачем вије, — никога не 'бије —
Мачем маше, — никог не тамани —
Већ kâ да се од срш.љена брани.
Још говори соко Милутине:
»Кудите је цијеломе св'јету,
Само нêте мени и мојима;
Шта је мени до ц'јела свијета
Кад је мени мила моја Цв'јета!«

Сви поспали

(Пошалица у веселом друштву)

Кад баш хоћеш, дружино одбрана,
Да ти пјевам што одавно н'јесам,
Што с' не пјева док се не захт'јева,
Што с' не гуди док су тр'језни људи,
А ти пружи уши па ме слуши!

Кад се жени Дебелићу Гојко
Из Непоста гдје је брава доста,
Он не тражи далеко дјевојку,
Већ из свога села рођенога,
Из Непоста гдје је брава доста,
Дебелину најдебелинију,
Што је танка кâ и њена мајка.
Кума куми Трбојевић Јанка,
Стара свата Тулежића Мата,
А дјевера Чварковића Пера,
Сви изблиза, из шора једнога,
Из Непоста гдје је брава доста.
Кад је било вр'јеме за венчање,
На цркви се отворише врата,
Широм врата, — али нема свата:
Младожења прилегô да спава,
Млада хрче кâ да чорбу срче,
Нема кума, нема ни старојка,
Ни дјевера, — та нема ни кера;
Е шта ћемо, заспали су људи,
Нема никог ни да их пробуди.
А шта вели појка милопојка,
Да ли псује што свате чекује?
Он не псује, он их не чекује, —
Поп Варнава, и он слатко спава.

Од мен' пјесма, од Бога вам здравље!
Кол'ко знадох, толико вам дадох,
Из Непоста то нек вам је доста, —
Њима слава, — хајд'мо да се спава!

Коле Рајевић

Златни двори цара од Стамбола,
А сребрни паше од Загора,
А крвави Кола Рајевића:
Ту му стара погинула мајка,
Ту му млада погинула љуба, —
Не хтела се поклонити жива.
Кад се врати Коле Рајевићу
С дуга пута, чела забринута,
Уђе право у дворје крваво.
Кад уздахну Коле Рајевићу,
Затресну се поље до Загора,
Од Загора дори до Стамбола,
Заљуља се Загор-паши глава,
А султану задрхута чалма.

Дуле

Што су ти куле ронуле,
  Мој Дуле, Дуле, дудуле?
Што су ти буле побјегле,
  Мој Дуле, Дуле, дудуле?
Гдје ли га турбан изгуби,
  Мој Дуле, Дуле, дудуле?
— Зар су ми куле ронуле? —
  Ја не знам, Дуле, дудуле.

Зар су ми буле побјегле? —
  Ја не знам, Дуле, дудуле.
Зар сам га главом бестурбан? —
  Ја не знам, Дуле, дудуле,
Ја пијем ешћи ракију,
  Ракију Дуле, дудуле.
Не пијем давно, два три љет
  Дању и ноћу, дудуле.
Мектери зурле у зурле,
  У зурле, Дуле, дудуле.
Каткад се само заплачем,
  Заплачем, Дуле, дудуле,
За мојим сином Омером,
  За њиме, Дуле, дудуле.

Чекај, почекај

Воде нам сужна Станоја.
  Чекај, почекај!
Куда га воде Станоја?
  Чекај, почекај!
Паши ће да га поклоне.
  Чекај, почекај!
А шта ће мајка његова?
  Чекај, почекај!
А шта ће сестра његова?
  Чекај, почекај!
А шта ће Бојка дјевојка?
  Чекај, почекај!

Мајка ће сузе ронити.
Чекај, почекај!
Сестра ће косе чупати.
Чекај, почекај!
Бојка ће пашу убити.
Чекај, почекај!

Изгубљено, нађено

Година једна и друга,
На срцу дуга притуга;
Девојка момка жалила,
За душу свећу палила, —
Чим једну свећу припали,
Свећа се сама угаси.
Ко јој то свећу угаси?
Гасе је њени уздаси.
— Година једна и друга,
На срцу дуга притуга,
Година трећа, највећа.
Ал' ево њена драгана
Из дуга ропства, млађана:
»Нисам ти могô писати, —
Нисам ти умро, жив сам ти.«
— Која се свећа гасила.
Сада се махом палила,
Чиме се пали свећица?
Пали их њина срећица.

Дијете Милутин

Мили Боже, зар си тако хтио!? —
Не би било, да ти хтио н'јеси. —
Двије су се сестре расестриле:
Једна била бану бановица,
Друга била паши пашиница;
Пашиница без порода била,
Бановица одгојила сина,
Милутина од седам година.
Разбоље се паши пашиница,
Боловала три недјеље дана,
А не могла растати се с душом;
Зајаука са девет јастука,
Да се чуло кроз три пашалука,
Преко гора до сињега мора,
Украј мора до банових двора:
»Прости мене, сестро бановице,
Неће душа да ми се одваја
А без твога, сестро, опроштаја!«
Одвикује сестра бановица:
»Болуј, кујо, дуго боловала,
Тако те је клела и уклела
Наша мајка, наша родитељка!«
То не слуша д'јете Милутине,
Јест дијете, ал' је душе свете,
Већ он скида иконицу малу,
Крсно име, светитељ Јована,
Пак се пути с иконом у руци,

Лази, гази, прти и богази,
Дока дође куда млађан пође.
А кад стиже, он икону диже:
»Ево, тетка, ево теби лека!
Икону си ову цјеливала,
Цјеливала док си била мала,
Цјеливај је још једанпут само,
Одмах ћеш се опростити с душом.«
— Прихватила болна пашиница,
Прихватила икону у руку,
Цјелива је пак испусти душу.
— Вратио се Милутине мали
Дому своме, својој милој мајци,
Пак јој прича све како је било.
Њега мајка зато не покара.
Тек га пита: »Гдје ти је икона?«
»Икона је у тетке остала,
Остала је на грудима њеним,
Стиснула је кад је издисила,
Не могах је извадит из руке.«

Дерли берли бан

Хеј делијо, дерделијо,
Дерли берли бан,
Сломио си свога мача,
— Знам зашто си, знам...

Није ти га више дика,
Већ ти га је срам.
Мислио си: ко сам, ја сам,
Дерли берли бан!
Посекô си слабу бабу
Баш на благи дан,
Не хтела ти ћерку дати
Узô си је сам.
Баба ти се у сну јавља
Вели: Добар дан,
Кукавицо, пржибабо,
Дерли берли бан!
Ти је видиш, па се стидиш,
— Све ја добро знам.
Ти је чујеш, па срамујеш,
— Све ја добро знам.

Невјерни Вукола

Вукола је у гори заспао,
Санак снио па се престравио,
Да су њему осјечене руке, —
Љуте муке, осјечене руке.
Он се трже па поскочи брже.
Њему десна, л'јева рука здрава, —
Ал' на њима не има рукава.
Очи му се дадоше на страну,
Ал' то бјежи Загоркиња вила,

Носи вила злаћанога ножа,
И обадва његова рукава.
Он је моли да му крађу врати,
А вила му оштро одговара:
«Ти рукави за невјеру н'јесу,
Њих је везла из села дјевојка,
Љепше цуре ц'јела Босна нема,
Везла их је три недјеље дана
А вилинском жицом и иглицом,
А Вукола, жалосна му мајка,
Он се шеће Сарајевом б'јелим,
Друге грли, Зану заборавља.
Моли Бога, Вукола невјерни,
Што је данас чисти понедјељак,
Па ја нећу да га крвљу прљам,
Не би више грлио туђинке
Преко своје заручнице вјерне;
Ал' у Бога још је доста дана,
А у мене злаћанога ножа.

Бег-Задија и аџамија

Ходи ближе, Бег-Задија
Да те загрлим!
— Ђит подаље, аџамија
Да те не видим!
— Зажми очи, Бег-Задија,
Да ме не видиш!

— Зажела сам, нећу видјет
Кад ме загрлиш.
— А што си се застрашила
Кад те грлим ја?
— Ко загрли и пољуби;
То је мене стра'.
— Страх је тебе, страх и мене,
Нуто јада два!
Хајде да се сакријемо,
Да нас мине стра'!

Нема ништа од сватова

Санак снио кад је пијан био
На асури Меховићу Јусо,
Да га воли љепота дјевојка,
Алексана, материна храна,
Да га пјева и да га припјева,
Да за њиме и сузе пролʼјева.
Санак прође, румен јутро дође,
Јутро прође, кара акшам дође, —
Узо Јусо тамбуру у руке,
Право оде под прозоре њене.
»Алексано, материна храно,
Дошô ти је Јусо Меховићу,
Кога давно пјеваш и припʼјеваш,
Пак за њиме и сузе пролʼјеваш,
Дошао је да те води за се.«

Насмеја се Алексана млада,
Насмеја се пак и нашали се:
»Бе аферим, среће изненада! —
Ал' ме чекај још недјељу дана,
Док довéзем што сам започела:
Златне лаве на б'јеле рукаве,
Теби ћу их дати од милоште.«
— Прође и та недјељица дана,
Ето Јуса гдје по своје дође.
Њему Лекса поиздаље виче:
»Врат' се натраг, Меховићу Јусо,
Од рукава ни трага ни гласа,
Гладни лави, а л'јепи рукави,
Појели их па побјегли, пусти;
Још из горе чујем гдје урличу:
»Није чорба да је незван куса,
Нит' је Лекса за пијана Јуса!«

Верна девојка

Пало иње, пашће још и више,
Мени драги из крајине пише:
Црна слова, још су црњи гласи:
»Тражи другог, тражи за кога си!
На мени су седам љутих рана, —
Моја рака већ је ископана.
Не осећам како ране тиште,
Ал' ми јади у срдашцу пиште.«

И ја драгом ситну књигу пишем:
»Не умири, док ти ја не дођем,
Да умремо кад се загрлимо,
Да заједно у гробу лежимо!«

Максим Бајац — стари шалајац

Пропиштао Максим Бајац
Код Црвене Лале,
Јер га бриге и невоље
Хоће да стровале.

Дугове му крчмар пише
У крчми на врати, —
А зову га, терају га
Да порцију плати.

Чујете ли уздисаје
Старога шалајца:
— »Аој царе, зар си спао
На Максима Бајца!«

Ајка Сарајка

Рашчуло се св'јетло чело Ајке Сарајке,
Пак се прича, пак се пјева широм Босне свуд
О Ајкуни Сарајевци, сл'јепој дјевојци.

Њене очи у кол'јевци вила украла,
Ал' јој дала сјајну зв'језду, да јој с чела сја: —
Исто сија сјајна зв'језда ка и ока два.
Знаде вила што је њене очи украла:
Да не види млађанина сина пашина,
Да се за њим не занесе, да је мине гром,
Да не кука младе дане са тим бекријом.

Прело у Тулегу

Кад је било у Тулегу прело,
Мачке преле, а бабе поспале;
Свакој млади кика нечешљана,
Па како ће да чешљају перје!
Девојке би радо попевале,
Ал' им грло од свађе промукло.
А момака ни рад лека нема, —
Побегали до триста ђавола.

У коло

Играј, коло, вези, вези,
Скочи, поскочи!
Ја ћу гледат свакој моми,
Гледат у очи.
Ал' су цуре стидљивице,
Крију очице, —

Па ја ћу им гледат чело,
Чело весело,
Њино чело лист хартије,
Ситне јазије,
На хартији свакој пише
За ким уздише;
Па ћу и ја познат своју,
Познат по челу,
Пјеваћу је уз тамбуру,
Шором по селу.
Из кола се оженила
Моја својта сва,
У колу ћу љубу наћи
И ја, делија.

Први Божић

Три се краља дигла до Витлêма,
Пут им каже небесница зв'језда.
Не зна краљи шта ће у Витлêму,
Они иду, ићи им се мора.
Кад стигоше доблиз Витлејема
Засија се воларица мала,
Те потамње небесница зв'језда,
Потамњеше три круне од злата
Окићене алем-гроздовима.
Кад уђоше три земаљска краља,
Њима мало д'јете проговара:

»Сви сте браћа, краљи и пастири,
Добра дјела алеми су сјајни,
Света вјера круна непотамна,
Мир и слога Божији вам дари, —
Тешко оном ко их занемари!«

Женидба Мостарлије Јова

Женио се ожењени Јово,
Мостарлија од племена стара,
Жена му је просила дјевојку,
Жена болна, зна да мр'јети мора.
Њему вели млада Јелвесија:
»Подигни ме из постеље, Јово,
Да ти просим Анку самохранку,
Да јој дадем бурму с десне руке,
Прије тога неће Богу душа,
А муке ми искидаше т'јело.
Хајдмо, Јово, хајде Бога ради,
Помози ми, Бог ти помогао!«
Куд ће Јово, него у послухе!
Отидоше Анци саморанци,
Испросише Анку самохранку,
Јелвесија с руке бурму скида,
Пак је даје иночици л'јепој, —
Анка шути, од чуда нијеми.
Чим се збило што се наконало,
Јелвесија у небо поглêда:
»Сад су моје муке патинуле,

Прије душе одлетјеше боли, —
Кâ да сам се наново родила.«
И оздрави Јелвесија млада,
Кâ да никад није боловала.
— Хтједе Јово да сагради цркву,
Да захвали Богу на милости,
Ал' не даде Јелвесија млада,
Већ сакупи мнозину сватова,
Па овако њима проговара:
»Весел'те се, свати Јова мога,
Довед'те му Анку, вјерну љубу,
До данаске ја му бијах љуба,
Бијах љуба, ал' не бијах вјерна,
Варах војна, нисам га достојна,
Моји гр'јеси иду на кајање,
Ја полазим женском манастиру,
Служит Богу да ми спасе душу,
Збогом св'јете, — проклети ме нêте!«
И отиде покајница млада,
Нико никад не чу о њој гласа.
Срећан био Мостарлија Јово
Са лијепом Анком самохранком.
Давно било, ни дјед ми не памти,
Сад је пјесма, пак је носе крила,
Како ј' жена војна оженила.

Песма у веселом друштву

(Штампана у I књизи, стр. 287)

Делија дјевојка

Соко бира гдје ће наћи мира.
Неће гори на високој јели,
Већ у долу гдје се шатор бјели.
Под шатором делија дјевојка;
Вино пије, ни бриге је није,
Пјесму пјева, а од гласа мила
Чисто расту на соколу крила.
На глас иду дванаест Турака,
Дурно гледе а кроз јед бесједе:
»Кујо, кучко, делијо дјевојко,
Кад год пијеш, Турчину се смијеш,
Кад год пјеваш, Турчина исмеваш;
Гдје научи пити и пјевати, —
Гдје му драго, све ти је занаго.«
Одговара делија дјевојка:
»Нудер чуда, да б'јесних Турака!
Ал' ко пита, да му право кажем.
Дворила сам два српска јунака,
Дворила сам Милоша и Марка.
Од Марка сам пити научила,
Милошу сам пјесме присвојила,
Од њих двоје ево и ово је« —
Пак запламти срцем из очију,
И потеже сабљу димискију,
И потјера асли бјеснадију, —

Соко гледа гдје с' црвени трава,
А на трави дванêст турских глава,
Соко гледа па мисли да сн'јева,
А дјевојка пије и попјева.

Причање с пута

Кад сам био у Путујпакажи,
Ноћио сам на шијачкој стражи,
Познао сам старога Шијака,
У Шијака девет девојака:
Две су Кајке — по имену мајке,
Три су Манде — да се боље памте,
А четири зову се: Овамо!
Зовнеш једну, све четири дођу,
А за њима сестрице касаду,
Брзо дођу, а споро отиду,
Јунаку се о врат обесиду.

Варош Чађавица

Ој Каприље, и ти ли си биље;
Џигерице, и ти ли си месо!
Чађавице, и ти си ми варош!
Сва се белиш кад у снегу лежиш,
Сва си сува кад те ветар дува.
Сва се пушиш канда шљиве сушиш,

А ти шљива ни видела ниси,
Од шљивица немаш ни коштица.
Виногради, твоји рукосади —
Кад посадиш бићеду ти млади,
Кад орежеш, биће орезани;
Кад окопаш, биће окопани;
Кад обереш, бићеду обрани.
Кад ти буде ђубре до рамена,
Изнећеш га, — сад је до колена.
У теби се плаче и јауче,
Свака жена свога мужа туче,
Чуваркуће на крову ти чуче.
У гајдаша замрзле се гајде,
Коло мало, и то је заспало,
Не виде се момци ни девојке,
Све од чађи не можеш их наћи.
Само бабе стоје уз тарабе;
Свака баба ликом опасана,
Па се чешља дрвеним рашљама, —
Баба кине, лика се прекине,
Баба кашље па изгуби рашље.

Мара без порода

Лепша ј' Мара од свију сестара,
Та лепша је и од јарка сунца
И од сунца и светла месеца.
Залуд Мари сва лепота њена,

Удала се, па порода нема.
Свекрва је њојзи беседила:
»Снахо моја, дрво отсечено,
Снахо моја, благо закопано,
Покри лице, не вид'ло га сунце,
Што ће лице кад радости нема
Кад од тебе мила чеда нема!«
Проли Мара сузе од очију,
Она иде на Дунаво мутно,
У Дунав је млада загазила,
Из Дунава камен извадила,
Студен камен на срце привила,
Носила га девет месец дана.
Кад је прошло девет месец дана
Мара камен од срца одвила,
Студен камен у млеку купала,
У белу га свилу замотала,
У златној га љуљки љуљушкала,
Шербет лила, њиме га дојила,
Студеном је камену певала,
Љубила га од зоре до мрака,
Камен чедо, а камена мајка.
Ал' гле чуда од Бога послана.
Мара пева а камен се згрева,
Мара љуби а камен се буди,
Руке шири на Мару се смеши;
Ево, мајко, да ти није жао,
Бог ти ме је из камена дао.

Јово и Јана

Два се мила горко завадила,
Једно Јово а друго је Јана,
Око чега, ал' ни око чега.
Јово вели: Жалосницо Јано,
Ја те зовем: Срце моје драго!
А ти мени само: Мила душо!
— Јана вели: Жалосниче Јово,
Ја те зовем: Мила моја душо!
А ти мени само: Срце драго!
Два се мила слатко измирила,
Измирила пак се загрлила,
Загрлила пак се пољубила.
Јово Јани: И срце и душо!
Јана Јову: И душо и срце!
Не једанпут, већем по сто пута.

Смрт бана Страхињића

Варате се, браћо моја драга,
Да је тамо, на Косову равну,
Погинуо Страхињићу Бане
Од Турака, од српских душмана, —
Друкчије се и данаске прича
У маленој Бањској крај Косова.
Кад се љути бојак докончао,
Враћао се свак на своју страну;

Што је живо за повратак било;
Ал с' не враћа Страхињићу бане,
Врела крвца нема мировања,
Освета га по Косову гања.
Два му мача у рукама двјема,
Тражи Турке, ал' Турака нема.
Тако дође до Ситнице р'јеке,
На Крваво код Полоја Црног.
Гдје му ђого суста од умора,
Мртав паде, живјети престаде —
Жали бане путаља ђогата,
Копа њему раку мачевима,
Нек у земљи на миру почива.
Кад је рака била ископана,
Зачу бане позната му гласа,
Нит' озгоре нит' са које стране,
Већ из оне Ситнице крваве:
Глас је био његовога шура,
Барјактара Бошка Југовића,
'Вако му је из воде зборио:
»Л'јепа ј' рака, таман за јунака!
Не сахрањуј бане Страхињићу,
У њу свога добра коња ђога,
Мисли на се, смрт нека те спасе,
Да не пуца срамота по св'јету:
Сви јунаци и српски прваци
Оставише живот на Косову,
Сам остаде Страхињићу бане
Да бабама о разбоју прича;

Већ ти бацај у раку оружје,
По њем' лези и прекрсти руке,
Па ти чекај, дуго чекат нећеш.«
Кад то чуо Страхињићу бане
Шта му шуре из Ситнице каже,
Послуша га као добра друга.
У раку је побацô оружје,
По њем леже и прекрсти руке.
Не очита ни три оченаша,
Ал' опази Арханђел-Михајла,
Гдје с висине ка њему се спушта
И крсти га мачем огњенијем.
Душа крсту у сусрет изл'јеће, —
Аранђел је у њедарце меће, —
Гроб се засу, обасу га цв'јеће.

Прим'те, браћо, што вам пјесма даје;
Чуј'те, знајте, који знали нисте;
Није јунак Страхињићу бане
Погинуо на Косову равну
Несрећнога дана Видовога, —
Али није ни преживио га.

Стојна девојна

На друм је пала Стојна девојна,
Туда ће проћи војска царева
Из љута боја, срећна повратка.
»Ако је Иво здраво, весело,

Пред војском биће први, најпрви
Барјак ће носит, мотрит преда се;
Он ће ме видет, он ће познати,
На коња ће ме дигнут уза се.
Не буде л' Иво први, најпрви,
Никад се више неће вратити, —
Мртав се јунак с боја не враћа.
Друмом ће проћи војска царева,
Сваки ће јунак гледат у далеч,
Журит се мајци, сеји, драгани;
Преда се нико неће гледати,
Мене ће брзи коњи згазити.
Мајка ће Стојну своју тражити,
Годину дана за мном плакати.
Дарове моје тад ће кидати
И њима сузе своје брисати.«

Зло се започело, а добро се свршило

Три девојке, четир' момка, —
Седам невоља;
Жито жњели пак сажњели, —
Траже одмора.
Препелица докликује:
»Ожените се!«
Голубови догукују:
»Изберите се!«

Ал' срамота девојкама
Момке бирати,
А момци се оштро гледе,
Шта ће четврти!
Побоја се Оливера
Најразумнија,
Да не буде љутих рана
И без душмана;
Пак говори Оливера
Најразумнија:
»Дај дарујмо Милутину
Нашу Даринку;
Веселин ће обеселит
Нашу Велинку;
А за мене и за Гојка
Не брините се:
Он разуме јаде м о ј е
А ја његове. —
А шта ћемо са Лазаром?
Неће остат сам:
Заволô је моју сестру,
Пак да му је дам.«

Коло

»Хајде, коло, да се заверимо,
Да играмо док не сустанемо;
Ко сустане, нек се кола ма'не.
Остану ли две девојке младе:

Нека буду Богом посестриме;
Остану ли два момка јунака:
Нека буду Богом побратими;
Остане ли момак и девојка:
А ми њима свати одабрати!«
Игра коло цело чело дана.
Прође ора, — сустати се мора;
Ко сустао, из кола пошао.
Сам' остаде Милош и Милојка,
Смејкају се једно на другога
— Ал' и јесу једно за другога.

Под чергом

(пева се начином циганског изговарања)

Кад сам била за Дунавом,
Имала сам ђул за главом.
  Ао моја мâјо, мајоле!
  — Ћути, ћути, Раво, ђаволе.

Кад сам била насред села,
Видела сам момка бела.
  Ао моја мâјо, мајоле!
  — Ћути, ћути, Раво, ђаволе.

И ако је бела лица,
Ал' је црних науснице.
  Ао моја мâјо, мајоле!
  — Ћути, ћути, Раво, ђаволе.

Он се, млађан, за ђул маши,
А ја, луда, отперјâши'.
Ао моја мâјо, мајоле!
— Ћути, ћути, Раво, ђаволе.

Ноћас сам га опет снила
И ђул сам му поклонила.
Ао моја, мајо, мајоле!
— Ћути, ћути, Раво, ђаволе.

Далифа

Јарко сунце на небу сијава,
Сунце горе, а Далифа доле,
Ој Далифа, удовица млада, —
Ко је види о њој приповеда.
Удовица и јесте и није,
Три је дана за Омером била;
Кад јој Омер скиде дувак с лица.
Сину лице младе невестице
Како сунце, још јаче од сунца,
Пак прегори срце Омерово,
Болан пао, љуто боловао,
Трећег дана Богу душу дао.
Оста млада удовица сама,
Ни љубљена нити милована,
Од то доба три године дана.
Њу ми просе са дванаест страна,
А просе је дванаест везира,

Књиге пишу, у књизи уздишу:
»Ој Далифо, на земљици сунце,
Ти ми сини, да живим на свету,
Јер без тебе живота ми нема.«
А шта вели Далифа, шта ради?
Она сваку књигу одговара:
»Ој везиру, остани на миру,
Ти се мани на земљици сунца,
На њему је лепота проклета,
Коме сине, томе живот мине.«
Кад је дванêст књига растурила,
Тринаесту прати ка Стамболу,
На колено цару стамболскоме:
»Шиљи царе, левере девере
Да посеку моју русу главу,
Да не чини по свијету квара.
Ја, Далифа, ја сам твоја кћерка,
Ти си моју обљубио мајку
У горици на Ценцер водици;
На мени је царева лепота,
У лепоти Божија грехота,
Кроз њу бије материна клетва.«

Рузмарин и босиљак

Рузмарин је залевала Смиља,
Њена мајка бокорак босиља.
Чиме мајка бокорак залева?
Бистром водом што ју сунце згрева.

Чиме Смиља свој рузмарин снажи?
Бистром сузом што јој јаде блажи.
Рузмарин је венô па увенô,
Увенуло и срдашце њено,
Угинуло па га земља скрива —
Босиљак јој на гробу почива;
Он се сећа увенула цвећа,
Па мирише — мирисом уздише.

Фатима

Фатима је легла у босиље,
Сан уснила: у цркви је била,
Пред иконом канђел запалила,
Мајка ју је Божја загрлила,
Па јој вели: »Душо голубија,
Ниси Фата, сад си Иконија.«
Шћаше мома да на земљу пане;
Прихвати је од Подравља бане,
Прихвати је Мировићу Дане.
»Љубо моја, отсад па дов'јека!«
— Што се снило, то се догодило, —
Досад им се и чедо родило.

Ово је певао чика Нова

пре педесет година

У Ади сам младост младовао,
А сад ми је беле Аде жао.
Свака слава по недељу дана
А за грошић пô оке дувана;
У кокошке дебели батаци,
А Аћани за столом јунаци;
Старе бабе дању нису слепе,
А Аћанке и у мраку лепе.

Поље поред Горовице

Равно поље поред Горовице,
Равно поље покрило га трње;
Сама драча а нигдје копача,
Сама драча а нигдје орача, —
А драча се из крви развила,
Дјевојка је сузама залила.
Лани била Кајана дјевојка,
Жаловала и оца и стрица,
Седам брата, једног заручника,
Три ујака и пуно ближака, —
Сузе лила док је жива била,
А данаске ни Кајане нема.

Чудноват гост

Па чули те, браћо и јунаци,
Што сучете око ува брке,
Јеглените при пуних пехари',
А пијете кô и ваши стари, —
Чули те ме, кад је воља свима,
Поп'јеваћу док још траје вина.
Свака пјесма има свога реда, —
Давно било, сад се припов'једа.
Ој! широко је поље Шаропоље,
У ширину мјерио га нисам,
У дужину видио га нисам.
По том пољу јуначина шеће,
Мрка глава а на глави чалма;
Он не носи свијетла оружја,
Завргô се дреновом батином,
У батини три стотин' клинаца,
Клин до клина, дугачка језина.
Испред њега трка дјеце мале,
Дјеца вичу: »Бјежи, бјежи, брале,
Ето иде Будалина Тале!«
Али јунак дјецу и не гледа,
Већ он гази поље Шаропоље,
Обилази ст'јене Црвеније,
Прихвати се горе Студеније,
Право дође б'јелу намастиру,
Намастиру, калуђерском миру.
Ту не бјеше братија ни слуга,

Није њима било доколице,
Разишли се послом кудкојице;
Сам остао игумане Дâне,
Он се глади по пуштеној бради, —
Може му се, пак неће да ради.
Стиже јунак б'јелу манастиру,
Пак се каже да гори од жеди,
Воде неће, на воду се једи,
Није жаба да водуру пије,
Већ он иште вина малвасије.
Снебива се игумане Дâне, —
Волео би да га б'једа мане.
»Аман, аго, моје д'јете драго,
Свакком своја вјера госпôдари,
Твоја вјера одбија од вина,
Па га с' мани, душе не тамани!
— Не см'јем ни ја гр'јешит своје душе,
Не см'јем дати што се коме крати;
Ал' даћу ти воде изобиља.«
Одговара јуначина силна:
»Хвала теби, оче игумане,
Мала хвала, још више нехвала!
Срамота је госта дочекати,
Дочекати, вино му не дати;
Ваља сретат с добром чашом вина.
Сиромашка кâ и господина.«
И Турчина кâ и каурина.»
Врти главом игумане Дâне:
»Подруми су наши усахнули,

Не роде нам више виногради,
Бурад сува, кроз њих вјетар дува,
Три године о води се живи«
Разљути се јуначина силна,
Он му руке у џепове тура,
Пак извуче од подрума кључе,
Право оде у подруме старе,
Пак напуни један мијех вина,
Малвасије, да је болан пије,
Још понесе један мијех празан,
С њиме иде до воде бунара,
Напуни га студеном водицом,
Могô б' царе умити се њоме.
Оба м'јеха мећe на трпезу,
А посади игумна уза се.
»Драги појка, ево вам напојка,
А по један мијех на свакога, —
Ја ћу винцу, да синем у лицу,
А ти к води, кад ти вода годи.
Ко оброка не попије свога,
Дреновача томе ће да суди.«
— Пије вино незнани делија,
Ема видиш да му је по вољи;
Пије воде игумане Дане,
Не по вољи, него по невољи.
Једва гута, али пити мора.
Кад мијеси на измаку били,
Пуче појас игуману свету,
Кâ што пукне обруч на бурету.

Није шала, вода кладе ва̂ља.
Кад то видје незнани делија,
Он се маши руком у џепове,
Па извади три дуката злата,
Насмија се иза свега гласа:
»Нај то, оче, за нова појаса!«
Још му једну рече на растанку:
»Ја нијесам Будалина Тале,
Ал' и мене моја браћа хвале, —
Па ако ти неће бити криво,
Ја сам главом Сењанине Иво.«

Цвијет љепши од најљепшег

Ширно поље, ша̂рно цв'јеће.
  Башта до мора, —
Најљепши ти цв'јетак убро̂
  Мајкин Никола.
Пак је пошо̂ пјевајући
  У далеки св'јет,
Пошао је да потражи
  Још и љепши цв'јет.
Нашао га па се с њиме
  Дома вратио, —
Благослов их старе мајке
  Дома пратио.

Путоваше пјевајући —
Није далеко, —
Благослов их старе мајке
Дома дочекô.

Шта то гора испод иња снива

Шта то гора испод иња снива?
Снива свога Остоја хајдука,
Што га воли кâ рођеног свога,
Што га воли као мајка сина.
Снивај, горо, и он тебе снива
На земљишту, при топлом огњишту.
Једно вам је од Бога чекање:
Да под снегом процвâ љубичица,
Јарко сунце да јој покров згрне,
Да се врате гнезду свом славуји,
Бистар поток опет да забруји,
Ђурђев данак да гору оcлáви,
Да се санак испуни на јави.
— Зима ења, скоро ће да гине,
Ђурђев данак скоро ће да мине,
Па ће рећи: »Потрч' к мајци, сине!«

Чује се клетва из даљине

Клетва се чује кô из даљине,
Само је Томка чује изблиза,
Из два га гроба једног до другог,
Куне је Милош, куне Станоје:

»Лепо ти лице красте објеле,
Обе ти с' руке убогаљиле,
Црно ти срце гује обвиле,
Што си нас до два брата свадила,
Што си нас оба у гроб гурнула,
С оба с' титрала, оба варала!«
— Кад су јој красте лице објеле,
Кад јој се руке убогаљише,
Када јој срце гује обвише,
Томка се сад и сама проклела.

Не кисну на дажди

Игра коло — четири дјевојке
Насред поља гдје заклона нема,
Нашали се дажда од облака
Пак задажди коло дјевојака.
Ал' се њино коло не раскида; —
Дажда лије, коло веселије.
Свака мома косу ниспустила:
Љепа Мара косу до бедара,
Сестра њена косу до кољена,
Магдалена и ниже кољена,
Дилбер-Анка косу до чланака.
Запјевало коло дјевојака:
»Није нама страха од облака,
Не кисне нам т'јело ни од'јело;
Коса дуга, пак се дажди руга«.

Икона св. Јована и љуба богатога Гавана

Сребрно је кандјело
Пред иконом горјело
О високим дворима
Богатога Гавана.
На икони светитељ,
Свети Јован Крститељ.
Угаси се кандјело,
Утрну се видјело.
Уплаши се Гојанка,
Та богата Гаванка,
Устаде га питати:

»Шта то, свече уради!«
Проговара светитељ,
Свети Јован Крститељ:
»Даруј прво убоге,
И помози невољне,
Поутеши удове,
Одјени им сироте,
Богу ћеш се притећи,
Кандјело ћеш ужећи,
Неће с' више гасити,
А душу ћеш спасити.«

Двије горе

Гора је гори гласно зборила:
»Пријђимо ближе једна другојзи,
Да међу нама поља нестане,
Да на том пољу бојак престане,
Бојак се бије давно и давно,
Ц'јело је поље сузно, крваво.«
Друга се гора њојзи одзива:
»Одмакнимо се даље, подаље,
Одмакнимо се једна од друге,
Да буде шире и замашније,
Да буде жешће, љуће, страшније,
Да с' једном сврши што је почето,
И да се врати што је отето!«

Неће Марко воде

Нашали се крчмарица Мара:
»Би ли, Марко, воде са бунара?«
Марко њојзи љутит одговара:
«Воду ливам кад ћу да с'умивам,
Вино лијем кад хоћу да пијем.«

XI

Девесиље

Девесиље, мелем-биље, —
  Заљева га горска вила.
Слушао сам, вјерује се,
  Да ј' у њему девет сила.

Ох, па зали, обли, вило,
  Својим чаром, својим миљем
И пјесмице ове моје,
  Које назвах Девесиљем.

Јер ће оне можда пасти
  И на ране српском сину,
Пак за један часак барем
  Да му боли одумину.

I

Знам ја шта сам

Отац, мајка не знају ми
  Ни стотину турских р'јечи;
Тол'ко знају и сви други
  По Босни ходећи.

Ја их знадем сто и двјеста,
Јер се нешто књигом бавим,
Научиђу још и више,
А не да их заборавим.

Вјера ми је, вјера вам је,
Ал' зар зато, браћо, см'јете
Да нас Турцим' назовете
И од себе одбијете!

Ево руке, стисните је,
Ево груди, прислушните,
Ево душе, ево лица,
Та зар ништа не видите!

Ево пјесме — није вјешта —
Ал' за својим лети јатом.
Немојте ме више вр'јеђат,
Зовите ме Србом братом.

II

На уранку

Рађало се сунце јарко,
А ми млади уранили,
Ја са мојим добрим другом,
Под руке се ухватили.

Гледали смо зору сјајну,
   Удисали свјетлост њену,
Тако благу, тако чисту,
   Тако здраву и румену.

Говорасмо о свом роду, —
   О чему би у том часу!
О његовој чудној судби,
   О патњи му и о спасу.

Уједаред преко лица
   Поглади нас лахор чили,
Кâ уздисај сјетних груди,
   Тако смо га осјетили.

А лахор нам нешто шаптô,
   Шаптао нам нешто н'јемо, —
Из ког ли је српског краја,
   Кад га тако разум'јемо!

Ми лахору прозборисмо
   Као пјесму да пјевамо:
»Иди, мили, лакокрили,
   Куд си пошô, иди тамо.

И оно су српски краји
   — А има их и повише —
И ондје се српски збори,
   Српски пјева, српски дише.

Иди тамо, пак помилуј
  И њихова чела, лица,
Наших брата и сестара,
  Милих Срба, Српкињица.

Иди тамо, пак и њима
  Реци од нас нешто н'јемо, —
Ми смо Срби, једна душа,
  Ми се свугдје разум'јемо.

III

Најљепши вијенац

Л'јепо је гледат росно цв'јеће
    На пољане,
Л'јепо ј' од њег' в'јенац плести
    На тенане.

Л'јеп је вјенац на невјесту
    Кад се стави,
Још љепши је на јуначкој
    Брате, глави.

Најљепши је, барем мени
    И нам свима,
Кад се стави на јунака,
    На Србина.

IV

Послије пјесме

Било нас је од три вјере,
  Што нас по том разно зову,
Кад запјева дједа Ранко
  Пропаст царства на Косову.

Тишина је така била,
  Мушицу си могô чути, —
Ми сви људи, ал' ниједном
  Стид не бјеше уздахнути.

А кад дједо пјесму сврши,
  Ја погледах друштво мило,
Сузним оком видио сам:
  Сваче ј' око сузно било.

Неко рече: »Браћо драга,
  Не бришимо сузе таке,
Нек свједоче ц'јелом св'јету
  Да смо синци једне мајке«.

V

Аманет од дједа

У долафу мога дједа
  С л'јеве стране у претинцу,
Кад још бијах грјешно д'јете
  Видјех малу иконицу.

Прикрадох се да разгледам
Каква ли је на њој слика, —
Бјеше сребром опточена
Слика Ђурђа мученика.

Ја то онда н'јесам знао.
Зазирô сам од аждаје, —
Ал' с' аждајом ко се бори
Осјећô сам јунак да је.

Зато само, само зато
Ја пољубих тог човјека.
Дјед униђе — ја се збуних —
А он рече: »Нека, нека!

Истог Ђурђа љубили су
Наши преци кô свечари, —
Па зар да је ђунах љубнут
Што љубљаху наши стари.

Ал' ти н'јеси пољубио
Само Хадер-Илијаза,
И пољупце с' пољубио
Својих рахмет-праотаца.«

Тако дједо, — ал' он оде
Поодавно с овог св'јета —
А ја чувам иконицу
Поред других аманета.

Ал' ја зато, Алах икбер,
Чврсто с' држим свог месхеба,
А месхеб ми ништ' не смета
Да србујем како треба.

VI

Имам драгу

Имам драгу, волим казат
Ал' која је, то с' не каже;
Она мени, и то знајте,
Пјесме пјеват испомаже.

Ја напишем једну пјесму
Што осјећам од милине,
А у пјесми не поменем
Српски народ, српско име.

Прочитам је својој драгој,
А она се понасмије;
Што се смијеш? ја је питам,
Она вели: Подери је.

Тад се сјетим свог гријеха,
Па је молим: Опрости ми!
Она моје покајање
Као прави мелећ прими.

Један стисак њене руке,
Поглед ока непски плава, —
И у мени опет засја
Што нас учи свети Сава.

VII

Здравица Милки

Моја вјера, (ја је слушам),
Не пушта ми вино пити,
Зато ћу ти, драга Милка,
Са шербетом наздравити.

Срећна била, како може
Срећан бити мелећ само.
А шербет је свако пиће,
Којим драгој наздрављамо.

Нек ти Алах даде среће,
Оне праве среће с неба,
Нек ти даде мало више,
Него што ти, самој, треба.

А сувишак, шта ћеш с њиме?
Не стиди се, не румени,
А сувишак, а сувишак —
Дај га мени.

Па кад будеш једном моја,
Не треба ми ни шербета,
Ја ћу бити с твојом срећом
Најсрећнији овог св'јета.

VIII

Моје увјерење

Посматрајућ' прошлост српску,
  Осјећајућ' садањост,
Мислим, смишљам шта све може
  Донијет нам будућност.

То су дању моје мисли,
  То су ноћу моји сни, —
И ја, браћо, не бојим се,
  Што нас д'јеле вјере три.

Нека буду и три вјере,
  С тог не пр'јети српству пад, —
Само нек је једна љубав,
  Само нек је један над.

IX

Сјећање на први састанак

Играло је коло лако,
  Дођох и ја да га видим;
Коло с' вије, срце бије, —
  Играо бих — ал' се стидим.

Млад кô капља, над уснама
  Још ни сјенке какe гари;
Ал' и на што науснице,
  Ту су ноге главне ствари.

Ноге су ми поуздане,
  Та прескачем пет аршина,
А у колу то с' не иште,
  Ту се везе корацима.

Гледао сам, гутао сам
  Како с' цупка, гипка, плете.
Док опазих дивну мому,
  Управ' рећи још дијете.

Је л' потрајô тренут, два ли,
  То се сада сјетит не да,
Пак ти и ја, аџамија,
  Ухватих се до тог чеда.

Кол'ко с' тако таласало,
  Не сјећам се ни рад л'јека,
Ја бих волô да ј' то коло
  Потрајало ц'јела в'јека.

Али свему има краја —
  Да почетком буде новим,
И ја мојој играчици
  Усудих се да прословим.

Запитах је: да ли радо
  Игра овај танац красан?
Милка на то ништа друго,
  Само рече: »Српкиња сам.«

Ох поноса невиђена
  У оваka чеда мила! —
Мом данашњем српском жару
  То је прва искра била.

X

Кад се небо наоблачи

Кад се небо наоблачи.
  Из облака дажда лине,
А кад дажде буде доста,
  Онда опет сунце сине.

А народ кад муке стегну,
  Сузе (ил' што друго) лије,
Па и њега опет хоће
  Јарко сунце да огрије.

Али сунце, пре нег' што ће
  Разгонити густа мрака,
Оно прво распитује:
  »Заслужује л' мога зрака?«

XI

За мога дједа душу

Мој је дједо садик био,
  Ишао је и на ћабу,
Живио је ц'јела в'јека
  Како пише у ћитабу.

Издахн'о ј' на постећији
  Преврћући тазбијама,
Алахово свето име
  Дрхтало му на уснама.

Теби, Милка, о том старцу
  Већ сам много напричао,
И како је гуслит знао,
  И Косово проклињао.

И како је восак слао
  Вашем светом манастиру,
И како се ув'јек брин'о
  О љубави и о миру.

Ох, да га је данас жива,
  Не би ни сад био квару, —
Волô би те као ћерку, —
  Ал' он лежи у мезару.

Џеназа је много било,
  Како носи вјера наша, —
Ал' очати за душу му
  И ти два три оченаша.

XI

У колу

Кад год коло поиграмо,
  Привиђења видим многа, —
На коло се осмјехује
  Српска слога;

Ех, тада су испуњене
  Жеље њене,
Види Србе и Српкиње
  Загрљене.

Не можемо ув'јек играт,
  Ма и млади,
Позива нас дужност наша,
  Збиљски ради;

Ал' сваки нам посô нек се
  Тако снује,
Да се слога ув'јек на нас
  Осмјехује.

XIII

Хај

Српска мисли, ал' си л'јепа
  Зором славе обливена!
Српска жељо, ал' си топла,
  Кâ уздисај из пламена!

Српски наде, ал' се вијеш
  Кроз диводу наших снова —
Српска сузо, ал' си дивна,
  Насл'јеђена од дједова!

XIV

Гуслар

Гаирет је мојој души
Сл'јепи гуслар кад запјева;
Он не види б'јела св'јета,
Ал' будућност он прозрева.

Што ту види, не говори,
Ал' му збори св'јетло чело,
Оно вели: »Напред, напред,
Поуздано, живо, смјело!«

XV

Вјера

Догод живиш нек ти ув'јек
Буде света наша вјера:
Тако ми је, још дјетету,
Рекла мајка Аливера.

Њене речи дубоко су
У души ми уписане,
С тога мајка никад неће
Зажалити штогод на ме.

Што ј' на свету више вјера,
  То у ствари ништ' не м'јења,
Та из сваке вјере ниче
  Цв'јет љубави и поштења.

Љубим браћу са којом ме
  Прадједовска крвца спаја,
Сваки уздах мојих груди
  Друг је њиних уздисаја.

Па и своју српску дужност
  На сваком ћу мјесту знати,
И тако ми вјере, хоћу
  Поштено је отаљати.

Вјера душе спасти ум'је
  И на небу и ту доли,
Нек се њоме јади блаже,
  Сузе суше, л'јече боли.

Нека из ње правда кличе:
  »Сваком своје, ником намет!«
Пак нас неће раздвајати,
  Не, ни Христос ни Мухамед.

XVI

Духни, вјетре

Духни, вјетре, пак засуши
  Море оно, сузе оне,
У којима петстољетна
  Повјесница српска тоне.

Ко год има ока за то
  Нек је види, нека чати,
Кол'ко може један народ
  Да се мучи, да се пати.

Духни, вјетре, пак разнеси
  Наше горке уздисаје,
Да познаду по свем св'јету
  Нашу патњу колика је.

П'онда стани, да ни листак
  Не зашушти мало живље, —
Слушат нам је да л' се когод
  Јаду нашем одазивље.

XVII

Слога

Зар да и ја слози пјевам?
  Тражи л' она моје гласе?
Не пјева се њојзи тако,
  Појединце, сваки засе.

Загрл'мо се, браћо драга,
  То нас учи српско коло.
Без слоге су диви пали,
  Слаб је народ с њом одолô.

И ако су међу нама
Горе, поља, р'јеке, ст'јене,
Нек једнако срца бију,
Нек су душе загрљене.

Пјевали смо слози доста
Танким грлом, жељом смјелом, —
Ал' не треба слози пјесма,
Њој се пјева мушким дјелом.

Не требају њојзи пјесме,
Њој требају само људи,
И ако су слабомоћни,
Слога снажи, слога суди.

Оснажи нас, слого света,
Да викнемо ведра чела:
Коме слога српска смета,
Неслога му дом разн'јела!

XVIII

Хеј, да имам

Хеј, да имам снагу грома,
Не да српске муке светим,
Него само да загрмим,
Да попр'јетим.

Па да видим како подли
  Душман стрепи,
А мојом се грмљавином
  Ваздух кр'јепи.

Ову жељу испов'једам
  Сад пред свима;
Ал' ја немам снагу грома —
  Бог је има.

XIX
Махвирет

Махвирет вам, преци моји,
  Истом сада,
Махвирет вам од свјеснога
  Од евлада.

Та и сами у џенету
  Сад видите:
Занесени, нисте знали
  Шта чините.

Мислили сте крв је вода,
  Ваља ј' лити, —
Ал' и раја умјела се
  Осветити.

Што је негда сила била,
  Раја била,
Данаске су загрљена
  Браћа мила.

Разбратит нас нико никад
  Неће моћи, —
Данаске су отворене
  Наше очи.

Махвирет вам, преци моји,
  У џенету;
Благослов'те нашу слогу
  Започету.

Благослов'те ово сјеме
  Што хитамо,
Па да скоро л'јепу жетву
  Дочекамо.

XX

Лисне горе

Лисне горе, ви сте наше,
  Вјекови вас нама дали,
У вама смо мелем пили
  И слободно одисали,

Ширна поља, ви сте наша,
  С нашом душом сродила се, —
Ено и сад Српче младо
  Ондје б'јело стадо пасе.

Миле р'јеке, ви сте наше,
  Као небо исте боје,
У вам' и сад српске моме
  Умивају лице своје.

Б'јела села, ви сте наша,
  Исто као и шехери,
(Само своје својим зовем —
  Нек ми нико не замјери).

Ал' ти, срце, ниси моје,
  И ја тебе радо губим,
Ја те дадох роду своме —
  Па сад Милку душом љубим.

XXI

Најљепше у Босни

Л'јепа ј' Босна шир-дужином,
  А у њојзи, ено, ено,
Најљепша је л'јепа Милка,
  А у њојзи срце њено;

А у срцу томе што се
  Као алем камен сјаји
Најљепше је и најдраже:
  Њени српски осјећаји.

XXII

Споменик будућности

Кад огране, кад осване
  Сунце среће, дан правице,
Споменик ће Србин дићи
  Насред своје престолнице.

Тај споменик горостасан
  Исклесаће из камена,
Из камена обичнога, —
  Кад не може из алема.

До звијезда не да с' дићи
  Што човечја рука дјела,
Ал' ће зв'језде спуштати се
  Том гуслару око чела.

Камен-гуслар притиснуће
  Гусле своје ка прсима;
Са постоља златна слова
  Говориће потомцима:

»Ево коме, српски роде,
  Имаш дов'јек в'јенце плести!
Ево ко је мученике
  Одржао у свијести!«

А потомци кликоваће
  У поносу србинскоме. —
А ми смо им данас дужни
  Ударити темељ томе.

XXIII
Сјећам с' мука

Сјећам с' мука петстољетних —
  Крв, окови и гробови,
Браћа вјерски разбраћена,
  Горки јади Србинови.

Кад ми слика тако страшна,
  Душу, срце на плач крене,
Тада брзо руком махнем,
  Кô да збришем успомене.

Нећу натраг, н а п р е д гледам, —
  А ту свиће зора нова,
Иза ноћи петстољетне
  Рујна зора Србинова.

Распјевана српска браћа,
  Обновљена српска дика,
Загрљена наша снага, —
  Дјеца старих мученика.

Над њима се в'јенац вије,
  В'јенац цв'јећа мирисава, —
То је оно дивно цв'јеће
  Што из слоге процвјетава.

Српске виле коло воде
  И пјевају од милина,
А соколи враћају се,
  Враћају се из давнина.

Из очију радост вири
  — Србин ју је скупо стекô —
А српска се књига шири
  И чита се надалеко.

Школа нам је двор свјетлости, —
  Мир и љубав свугдје влада —
— — — — — — — — — — — — —
  — — — — — — — — — — — —

Не смиј ми се, садашњости,
  Што сам, млађан, препун нада!

XXIV

Двије љубави

Дође каткад па би хтио
  Ц'јелом св'јету да затрубим:
Милку моју, добро моје,
  Благо моје силно љубим.

Има л' ишта на свијету,
  Што кâ Милку љубим, ц'јеним?
Милку љубим срцем својим,
  Српство срцем још и њеним.

XXV

Тешко роду

Тешко роду и племену
Коме грабеж душу слади,
Што би хтио срећу своју
Да изида на неправди.

Тешко роду ког авети
На слободу туђу крећу,
Он на мач свој не уреже:
»Своје не дам, туђе нећу.«

Тешко роду чије груди
Насилничка об'јест жари,
Куд год крочи, жељу носи
Да робов'ма господари.

Друкчија је српска душа,
Друкчијег је Србин кова,
Друкче с' ори у тишини
Стара пјесма Србинова.

Чуј шта српски гуслар кличе
И у миру и у боју:
»Волим своју губит главу,
Нег' огр'јешит душу своју.«

XXVI

Сан

Снивао сам — сни су луди —
  Напали ме љути вуци,
До два вука, а ја самац,
  Но имадох мач у руци.

Страшне бјеху ове зв'јери,
  Шта ћу сада, Боже свети!
Ко ће тако гладној сили,
  Ко ће њима одољети!

Ал' зачу се Милкин гласак,
  Кô да кличе са висине:
Не малакши, мој драгане,
  Сегни снагом, српски сине!

И ја јурнух с оштрим мачем
  Осјетив се смјелост сама, —
И обадва љута вука
  Падоше ми пред ногама.

Кад сам Милки сан испричô
  На раме ми руку стави:
»Е, у сну си јунак био, —
  Бићеш, бићеш и на јави.«

XXVII

Опет

Опет сте ми рекли: Турчин, —
Мене гњеви такав намет.
Откуд ја да будем Турчин, —
То не бјеше ни Мухамед.

Ја се чудим, ја се дивим
Вашем знању тако слабом;
Ако вјера име даје,
Зовите ме бар Арабом.

Ал' знам, то је шала била,
А збиља нам мора бити:
Вјера нек је снагом своја, —
То нас не см'је раздвојити.

Оставите вјеру моју,
Познали је добро нисте, —
Ја вјерујем најсветије
Да сам Србин крви чисте.

XXVIII

Благо роду

Благо роду кога зâри
Света зубља,
Гдје су жене и дјевојке
Пуне жарког родољубља.

Жена ј' мати својој дјеци,
  А дјевојка тек ће бити,
А мајке ће своју дјецу
  Родољубљем задојити.

У дјеци ће ово мл'јеко
  Порумењет, крв ће бити,
Тај је народ св'јетла лица,
  И чуда ће починити.

Српски роде, патни роде,
  Јаду твоме нема броја, —
Бог ти дао таких жена,
  Као што је Милка моја!

XXIX

Слијепи гуслари

Слушао сам још дјететом
  Једну л'јепу причу стару,
Причао ми дјед покојни
  О слијепцу и гуслару:

Кад је пјесму најкраснију
  Пред народом испјевао,
Очи му се отворише,
  Бог с небеса вид му дао.

Кад се сјетим ове приче
За поћутим, замислим се, —
Божије је стварат чуда,
А наше је дивит им се.

Ал' и више већих чуда
Памте в'јеци патње наше:
Гуслари су давали нам
Што и сами не имаше;

Гусларима, тим сл'јепцима,
Бог је дао таке моћи,
Те су своме ц'јелом роду
Отварали сл'јепе очи.

XXX

Српски језик

Српски језик, рајски језик, —
Не што њиме збори раја,
Већ за оно што у себи
Све милине звука спаја.

Српски језик, рајски језик, —
Знаш како с' у души ори
Кад нам мајка, кад нам сестра,
Кад нам љуба њиме збори.

Српски језик, рајски језик, —
Знаш како нас он потреса
Кад нам гуслар њиме пјева,
Та диже нас у небеса.

Српски језик, рајски језик, —
Ране вида, л'јечи боле,
Знаш како нам души прија
Кад нас старци њим соколе.

Што је рајско, небеско је, —
Зато велим, што да кријем:
Сваки онај Богу гр'јеши,
Ко га зове земаљскијем

XXXI

Поток суза

Поток суза протицô је
Кроз долину,
Док не нађе уточишта, —
Мутну Дрину.

Дрина ј' с њиме путовала
Сави право,
А Савом је дотекао
У Дунаво.

Дунав јури кроз долине
И кроз ст'јене,
Црном Мору носи вале
Уморене.

Ту је српска суза горка
И крвава,
Ал' то јоште није море
Заборава.

XXXII

Вилина порука

Што будућност маглом скрива
Ни пјеснику с' прозрет не да.
Ходи, вило из горице,
Да ти само очи згледа!

Из очију видјеће ти,
Треба л' плакат с горким јадом,
Ил' весело дићи главу
И пјевати српским надом.

Не хтје му се вила јавит,
Ал' јој зачу гласа тија:
»За уздањем срећа лети;
Пред очајем пропаст зија.«

XXXIII

Ала је то дивна земља

Ала је то дивна земља
  Наша мила, драга Босна!
Ох, кад би се могло рећи
  Као негда, и: поносна.

Поноса је негда било, —
  Ми га нисмо запамтили.
Хајде да га ускрснемо,
  Браћо моја, друзи мили!

Ал' не дâ се то набрзо
  После дуге проклетиње,
Није мален то задатак,
  Издаље се то почиње.

Прво треба с лица спрати
  И најтању сјенку срама,
Па се онда оружати
  Натчовјечним врлинама.

Дјецу ваља одојити
  На грудима српске слоге;
Жртве треба подвојити
  Да не тону наде многе.

Презирањем ваља скратит
  Покушаје душа злосни', —
И понос ће сам се вратит
  Својој Босни.

XXXIV

Моја Милка пјевачица

Ко ће сада да нам пјева
Како Марков мач засину,
Кад се јунак захукао
Да укине свадбарину?

Милка рече: Ево ја ћу!
И отпјева дивно, ти'о,
Као да је Марко и њу
Од Арапа избавио.

Сви бејасмо занесени,
Раздрагани бјесмо врло,
А њен отац подиже се,
Пољуби је баш у грло.

Још једаред замолих је
Кад бијасмо сасвим сами,
Да ту исту красну пјесму
Б'јелим грлом отпјева ми.

Али она ништ' не рече,
Само ће ме погледати,
И, ни данас не знам зашто,
Не хтједе је отпјевати.

XXXV

Ако паднем на бојишту

Много што-шта не знам, али
  Ово једно могу знати:
Ако паднем на бојишту,
  Милка неће заплакати.

Али тиме још и већма
  Задовољан могу бити;
Плакат неће, бар пред св'јетом, —
  Али ће се поносити.

XXXVI

Кажу да је

Кажу да је тешко мр'јети, —
  Не знам јоште;
Ал' живот би пелен био
  Без милоште.

Волим оца, мајку, брата,
  Они мене;
Све су жиле нашег бића
  Преплетене.

Другови су силно мили
Мени младом, —
Један другог загревамо
Српским надом.

И гроб мог рахметли дједа
Бол ми л'јечи.
А за Милку шта да речем?
— Откуд р'јечи?

XXXVII
Отпоздрав

другу у даљини

Пишеш ми, друже, из далека краја,
Далек' од свога мила завичаја;
От'шô с' да здравље опоравиш своје,
И радујем се што ти је већ боље.
Само те, велиш, стара брига мучи,
Како је Србу у рођеној кући,
Каква му се срећа на зренику јавља —
Не брини се, друже, чувај свога здравља!
Добро је, добро, и боље ће бити,
Вјерује правда да ју небо штити.
Ми не гледамо у облаке тмасте,
Ал' љубав к роду све то већа расте.
Врсна се браћа опасују слогом
Знајућ' да ј' слога мила и пред Богом.

Нигдје се много не просипа р'јечи.
Јер тешко рани кад се р'јеч'ма л'јечи.
Гдје разум влада мјесто бурне страсти,
Ту један поглед ум'је много каз'ти.
Не брин' се, друже, брига живот крати, —
Већ пази здравље да ти се поврати!
И ово нек ти ведри мисли б'једне
Што су нам сада и молитве једне,
Што ришћан моли од вишњега Бога,
Исто муслиман од Пророка свога;
Стара је слабост постала јачина —
Сад нам је српско име једно свима.
Безбрижан буди, пријатељу л'јепи,
Ти само гледај па здравље окр'јепи
Да нам се скоро можеш повратити, —
Добро је овдје, и боље ће бити.

XXXVIII

Прије зоре

Пробудих се прије зоре, —
Рано ј' да се сабах клања,
Тад ми паде нешто на ум:
Знам шта Милка сада сања.

Зато ми је криво било
Што у врту Милкиноме
Булбули се распјевали,
Сваки поје ђулу своме.

Умукните, ој славуји,
Стрпите се све до вида,
Да ми Милка, драга Милка,
Српски санак не прекида.

XXXIX
Милкино питање

Питала ме добра Милка
На клупици сред присоја:
»Би ли теби право било
Да сам нешто сестра твоја?«

Она ј' кашто право д'јете,
И те р'јечи то свједоче, —
И на мене љутнула се
Кад се на то смијат поче'.

Но одмах сам нешто додô,
Да с' прилика не изгуби:
»Да ви'ш, Милка, вољео бих, —
Сестра брата и пољуби.«

Порумени добра Милка,
Права ружа неразвита,
Порумени — али то ме
Никад више не запита.

XL

У мечету

Говорио хатиб худбу,
Ув'јек л'јепо, мудро слови,
Јуче рече да будемо
»Чисти као голубови«.

Ој хатибе, кад би нешто
Душу моје Милке знао,
Никад не би рад примера
Голубове помињао,

XLI

Моја врачара

Шалисмо се ја и она
У ливади беруђ' цв'јеђе, —
Замолих је да ми врача:
Какве ли ђу бити сређе.

Пристала је моја Милка
— Кад је шала, нек је шала —
Моро̂ сам јој и длан пружит,
У њега се загледала.

Ја сам хтио да се смијем,
Ал' ме прохтев брзо мин'о
Кад ми поче говорити
Тихо, мирно и озбиљно:

»Субдину ти читам јасно,
А од ње се нема куде;
Ти ћеш, момче, срећан бити, —
Ако српство срећно буде.«

То зборећи поглед јој је
Тако рајски свето̂ био,
Топло сам јој реко̂: хвала!
И душом је пољубио.

XLII

Растанак

Збогом, дико, морам ићи,
Небо моје стуштило се,
Мене гоне у св'јет б'јели,
Збогом, дико и поносе!

»Збогом, драги«, она рече
И погледа оком благим, —
Први пут је на растанку
Назвала ме својим »драгим«.

Још ми рече: »Србин буди
  Куд год пошô, гдје год стао.«
И ми смо се руковали,
  И ја у св'јет отишао

Ни пољупца није било
  Да осладн вијек ц'јели.
Али нека, — душе с' љубе
  И даљина кад их д'јели.

XLIII

У Новоме Саду

Путујући у свом јаду,
  У свом јаду и у наду,
Два сам дана пробавио
  У бијелом Новом Саду.

Причали ми да је негда
  Српству много бјељи био,
Јест, то ми је сваки рекô,
  То ми није нико крио.

Гледао сам много штошта
  А са много добрих страна,
Видио сам жудним оком
  Л'јепе траге љепших дана.

Ипак трећег јутра рекох:
»Кочијашу, даље вози!
Јер овдје се данас нећу
Научити српској слози.«

XLIV

У Будиму

Да ћу икад амо стићи,
Том се, валах, нисам надô, —
Гле, овдје је полумјесец
Подруг в'јека мраком владô.

Сад се свјетлост појачана
Са угарског сл'јева грба, —
Ал' при томе јачем сјају
Мало видим браће Срба...

Ишао сам да с' поклоним
Азрет гробу Ђул-бабину,
Али и ту мислио сам
Само, само о Србину.

Мој се амаз горе вио
А на крили српска нада, —
И ја сам се ут'јешио:
Све ће слога да савлада.

XLV

У туђини

Идем куд ме очи воде,
  Не знам куда, не знам како,
Гдје год нађем браћу Србе,
  Ондје ми је дисат лако.

Ал' гдје српска реч зан'јеми,
  Проговоре моји боли,
А данске стид ме рећи,
  И суза се једна проли,

XLVI

У Златноме Прагу

Праг је ово чешког рода,
  А понос га чешки злати.
Амо шаљ'те српску дјецу
  Да с'. науче родовати.

Вјекови су јаде тресли
  Над поштеним овим гн'јездом,
Ал' мученик пренуо је,
  Пак за својом пошô зв'јездом.

Ту му зв'језду није могла
  Ноћ застр'јети ни најцрња,
Ишао је за њом право
  Преко чагља, преко трња.

Мучна је то борба била,
  Коју данас свако штује,
Чешки народ снажан стоји,
  Истрајô је, побјеђује.

XLVII

У Берлину

Ето моја судбиница
  Доведе ме и овамо, —
Овдје српску ријеч милу
  Чујем зборит у сну само.

Њемачки се овдје збори
  На улици и у кући, —
И гле, сада овај језик
  Долази ми сасвим друкчи̑.

Ја га слушам врло радо,
  Одвратан ми овдје није,
Има своје пријатности,
  Има своје мелодије,

Та овдје је у свом дому,
  У свом праву налази се;
Не пара ми више уши,
  Учиһу га, мили ми се.

Баш һу овдје прибиљежит
  Ту појаву тако честу:
»Свашта има своју ц'јену,
  — Само кад је на свом мјесту«.

XLVIII

Чудновато

Чудновато ј', не разум'јем, —
  Ал' је тако:
Кад се сетим Сарајева,
  Ја бих плакô.

Сјетим ли се тебе, Милка,
  Цв'јеһе свјеже,
Без које је мени живјет
  Понајтеже.

Чим се, Милка, тебе сјетим,
  Ко сад, ево,
Разигра се срце моје,
  Ја бих пјевô.

И ја томе узрок тражим, —
  И нађох га:
То је онај српски поглед
  Ока твога,

Она сталност, и ведрина
  И топлина,
Што дос'јава из Сарај'ва
  До Берлина.

Ал' слаба је моја пјесма,
  Моји гласи;
Нек ти срећа ув'јек пјева, —
  Достојна си.

XLIX

У поноћи

За сам будан, Милка моја,
  Ма да ј' прошло пола ноћи;
Не иде ми мир у груди,
  Не пада ми сан на очи.

Па ако си и ти будна,
  Не пуштајмо часак ови,
Молимо се вишњем Богу
  Да нам српство благослови.

А браћа нам, а сестре нам,
Које санак сад облеће,
Нек сневају како тоне
Српски јад у мору среће.

L

Писмо Милки

Милка, ја ти ништ' не писах
Ево пуну хефту дана;
Ал' те сваке ноћи снивам,
Дико српством обасјана.

А како те снивам? ево:
Као да те вихар крен'о,
У грудима твојим стр'јела,
Срце ти је прободено.

Из те ране крвца млаза, —
Ал' на лицу бола није,
С пуно нада гледаш горе
У небеске просторије.

Сваку ноћ те тако снивам
Пре нег' зора што заплави,
Така ми се у сну јављаш, —
А такав сам ја на јави.

LI
Опет писмо Милки

Ти си мени више пута
  Рекла да сам добра душа, —
Хе, доброта сумњива је
  Док се добро не прокуша.

Ви'ш, у мени сад се овдје
  Чешће нека злоба крене,
Пак зажелим да и тебе
  Прогон дигне, кâ и мене.

Па да овдје једно с другим
  Помињемо ћенар мили,
Сваког јутра да причамо
  Како ли смо Босну снили.

Та л'јепа је наша земља,
  Природа ју уресила,
Ал' у машти наших снова,
  Тад би још и срећна била.

LII
Уз дарак дједа-Марку

Све премишљам шта да пошљем
  Твоме дједа-Марку старом,
Па ево му сада шаљем
  Овај чибук с ћилибаром.

Нек тај дарак својски прими
  — У томе се он разум'је —
Па нек својски дими, дими,
  Као што га он већ ум'је.

Чисто видим како сједи
  На веленцу под сјеницом,
А ти чешће прилазиш му
  Па га служиш жеравицом.

Ех' та твоја жеравица, —
  Откуд дођох сада на њу! —
— Та она ми српску душу
  Згр'јева свуда, ноћу, дању.

LIII

У далекој туђини

Пусти часи, празни дани,
  Подне, акшам, кâ и саба;
Нигдје никог да ми каже
  Ни: Помозбог, ни: Мехраба.

Јест, и овдје прољеће је,
  И менекша красно мири,
Небо плаво, сунце топло,
  А лахорак тихо пири.

Има овдје добрих људи,
И у друштво примају ме;
Разумни су ово људи, —
Ал' нико ме не разум'је.

Немам с киме да поменем
Српске јаде, српске наде;
Већ одавно не изустих:
»Шта л' сад моји дома раде?«

Него тако, трпи, ћути,
Замисли се, забрини се, —
Сваки уздах што с' поткраде,
У пјесмицу претвори се.

А пјесма је моја лака,
Ма да ј' пуна туге, сјете,
Она овдје не остаје, —
Има крила — наћи ће те.

LIV

Хвала

Пишеш како псето ваше
Од радости репом маше,
Кад пред њиме
Разгов'јетно, чисто, јасно,
Гласно или полугласно
Ко помене моје име.

Хвала томе малом лоли
Што ме тако здраво воли,
  Вама већа,
Што ме с' часна кућа твоја,
И ти, и ти, Милка моја
  Чешће сјећа.

LV

Химна сфера

Ноћ је тиха неба плава,
Околина ц'јела спава,
  А ја стојим крај пенџера,
Српске златне жеље снујем
И чини ми с' кâ да чујем,
  Чујем дивну химну сфера.

Може бити, може лако,
Да сад и ти стојиш тако,
  Чујеш химну над химнама.
Дивно ј, чути ове струје,
Још дивније кад их чује
  Двоје драгих уједанма'.

LVI

То ми годи

Моја мајка не зна читат'
  Не пишем јој;
Често пишем — да коме би —
  Милки својој.

А мајка ми нестрпиво
  Милку чека,
Јер она јој носи поздрав
  Од менека.

Стара с' мајка кашто збуни,
  Сва весела,
Милку пита: »Па шта ради?
  Каква ј' чела?«

Милка на то: »Добро му је,
  Добро јако,
И љуби ти обје руке —
  Ев' овако.«

О том мислећ' душа ми се
  Миљем роси, —
Милка с мојим поздравима
  И пољупце моје носи.

LVII

Шта би било

Замислих се, а та мисô
Ужасно ме свег потресе —
Шта би било да сад чујем
Милка твоја удаје се.

Зар ти с' не би оног часа
Српска крвца заледила.
Шта би било да то чујем
Шта би било?! Лаж би била.

LVIII

Тројeдна молитва

Јеси л' гледô кад ракете пале,
Штоно у вис стрјелимице греду,
Уједàнмах и три с' горе вину,
А под небом, ту се састанеду.

Ту се распу у звјездице сјајне, —
Једно јато, једна дружба красна,
И под небом, ту се не разнаје
Да су пошле са три мјеста разна.

Тако нек се и молитве српске
Горе дижу из три разна храма,
А под небом нек с' у једну слију,
Окићену сјајним звјездицама.

LIX

Волим живот

Волим живот, он ми пружа
И по неко красно исе,
Волим живот, волим јако, —
Ал' ни смрти на бојим се.

Хвала теби сад и ув'јек,
Хвала теби, Боже свети,
Ко је Србин, том си дао
Да имаде зашто мр'јети.

Сјећам с' р'јечи мога дједа
Кад зборасмо о слободи:
»Онај ко се боји смрти,
Није требô ни да с' роди«.

Знате л' Марка Краљевића

Знате л' Марка Краљевића,
Ког вјекови пјесмом славе,
Савладô је Арапина,
Осјеко му све три главе.

Чујте, момци, што жедните
Правду бранећ' бити људи:
Не пита се кол'ко ј' глава, —
На мегдану срце суди.

LXI

Струк ловора

Младо момче тек онако
  Струк ловора посадило,
Примио се, бујô ј' јако —
  Дивно свјеже зеленило.

Знам је откуд така снага
  Маленом се струку дала
Сусетка му једна драга
  Крадом ловор заљевала.

Труба трубну изненада,
  Сваки Србин у бој хити,
Младо момче, момак сада,
  Међ' првима хтједе бити.

Па је л' први? — одиста је
  Први пао од пушке клете;
А драга му — Српкиња је —
  Мирно ловор-в'јенац плете.

Милка моја, пјесма ова
  Прича што је негда било,
А што ј' било, бива с нова,
  Много с' штошта поновило.

И ти, Милка, иза двора
  Башту имаш, — па не таји,
Да ли и ти струк ловора
  Гајиш гдјегод у потаји?

LXII

Не, ја нисам цв'јетак

Не, ја нисам цв'јетак
  Што се јаду пода,
Ја сам нешто јаче,
  Јер сам српског рода.

Уздиже ме вјера
  Над свакојим јадом,
Огр'јева ме љубав,
  Душу појим надом.

LXIII

Сјећаш ли се цв'јета

Сјећаш ли се цв'јета
  Устргнута с гране,
Што га вихор однô
  На голетне стране. —

Не кр'јепи га ваздух,
  Већ га само гуши;
Не грије га сунце,
  Већ га само суши.

Судбу своју чује:
  Пати, вени, гини! —
Е, тако је Србу
  У пустој туђини.

LXIV

Пјесме и сузе

Ја се сјетих наших страна,
  И жеља ме свег обузе
Да зачујем српске пјесме,
  Ил' да видим српске сузе.

Т'јело овдје, жеља ондје,
  А на душу терет пао;
Нојца дуга, — мори туга, —
  Па тако сам и заспао.

У сну зачух српске пјесме, —
  Оне српску сузу суше;
У сну видјех српске сузе,
  Оне пјесму задахнуше.

LXV
Слава мачу

Слава мачу који с' крене
  Да са правде ланце скине;
Слава мачу који севне
  У одбрану домовине!

Срам га мачу који прегне
  Да светињу чију сломи;
Срам га мачу кад потегне
  Да слободу златну стоми!

Српски мачу, ти не кани
  Пустоловно крвцу лити, —
Ал' јуначки српство брани,
  Пак ћеш ув'јек побиједити!

LXVI
Еј, да су ми гусле

Еј, да су ми гусле,
  Кô што не знам гудит,
Које б' знале саме
  Успавале будит!

Или — ја се и том
  Радо покоравам —
Или бар душмане
  Српске да успавам.

LXVII

Одлука

Богу ј' мило свачê срце,
Ако ј' чисто, ако ј' здраво,
Бог прихвата свачê жеље
Ако желе што је право.

Бог опрашта тешке гр'јехе,
Кад се људи збиљски кају
Грјешницима Бог помаже
Да се брзо поправљају.

Опростиће српском роду
Сва небратства из прошлости;
Ми смо мали, Бог је велик,
Пун доброте и милости.

Опростиће и прòпу̑сте,
У ки̑м трунке гр'јеха нема,
Опростиће нама двома
Што још нисмо муж и жена.

Ал' прстен је већем спремљен,
А ти с', велиш, в'јенац снила, —
Над Босном се небо ведри, —
Помоз', Боже! и бисмила'!

LXVIII

Божија ријеч

Бог је Босни избрô мјесто,
  Спустио је једне зоре
Измеђ' двије сестре миле,
  Србије и Црне Горе.

Тад је рекô, — шта је рекô?
  Давно ј' било, не памтимо;
Нема сумње е је рекô,
  Да се братски загрлимо.

Бог је рекô не то само,
  Нег' и нешто мало више, —
Ал' вјекови искушења
  Р'јеч Божију заглушише.

Хадј'мо, Срби, у три храма,
  Ту, у светог мира сјену
Мол'мо Бога великога
  Да понови р'јеч речену.

LXIX

Сто дана

Откако сам из домаје,
  Сто је дана;
На мом срцу урезаних
  Сто је рана.

Ох, да ми је чега овдје
  Нема, нема,
Један стисак твоје руке, —
  Сто мелема.

LXX

Идем долом

Идем долом, идем гором,
  Нађем се и по врлетим',
Ал' из душе кад запјевам,
  Тад ми с' чини и да летим.

А кад летим, српске враге
  Видим тако ниске, мале, —
Један вјетар, знам и који,
  Па све да их спири шале,

Тад ми дође да се винем
  Ближе сунцу, пуном жара;
И хтио бих, и могô бих —
  Ал' се сјетим на Икара.

LXXI

Бој се бије

Бој се бије, — ја га снивам —
  Бој се бије за слободу.
А на небу зора свиће
  Патничкоме српском роду.

Нема муке, нема јада,
Нема страве ни ужаса,
Рањеници не јаучу,
Већ пјевају из свег гласа.

А мене је смртно ђуле
Посред груди погодило, —
Ја издишем, ја умирем,
А души ми тако мило.

Јоште видим нашу војску,
Та из земље ка̂ да ниче, —
Напред, напред, српски синци, —
Ено зора, ено свиће —

LXXII

Из далека свијета

Нестане л' ми трага, гласа
Подалеко од домаје,
Преживи ме, пјесмо моја,
У теби ми жар остаје!

А ти, жару, спој се брзо
С жаром моје српске браће, —
Тад ми пепо̂, ма гдје био,
Биће блажен, мироваће.

А кад српство срећно буде,
Нек бар когод кликне живо;
То је оно, што је неки
Заборављен пјесник сниво̂.

LXXIII
У Дубровнику

Три бијела пуна дана
Путово̂ сам морем плавим,
За́рила ме румен-зора
Кад сабајле Бога славим.

А обале с л'јеве стране
Гледаше ме тако братски,
Свуда су ме поздрављали
Мило српски ил' хрватски.

А Дубровник, стара слава,
Дочека ме љубав сама, —
Дивно ј' слушат наше пјесме
На јадранским обалама.

Свуд синови нашег рода,
Свуд се мила р'јеч нам ори, —
А још читав дан је брода
Док се стигне Црној Гори.

LXXIV
У Котору

Ту сам, Милка, у Котору,
Ту ме море исталаса,
Овдје стојим, мали мравак,
Чело ногу горостаса.

Ох, да откуд сада видиш
Прогнаника, друга свога,
Познати га не би могла
Од поноса србинскога.

Што се нисам никад надô,
У нашем се купам мору,
А кад очи к небу дигнем,
А ја видим Црну Гору.

А са виса црногорског
Струји ваздух крепак, мио,
Чујем како Кнеже пјева,
Јер му пјева народ цио.

LXXV
На Ловћену

На Ловћену, над облацим',
Немам гласа, немам р'јечи,
Испред гроба Владичина
Срце стрепи, душа клечи.

Анђели су тако близу
  Да те могу задахнути,
Пружају ти свете руке
  И молитве примају ти.

Ти се молиш, не за себе,
  — Ту не мисли на се нико —
Кроз молитве твоје дише,
  Дише српство свеколико.

LXXVI

Писô сам ти

Писô сам ти с многих страна,
  — Не са свију,
Лоша срећа не даде ми
  У Србију.

Не даде ми да пољубим
  Груду свету,
Па тек онда да одлахне
  Мом терету.

Али неће ни та срећа
  Ићи споро,
И онда ћу одахнути
  Скоро, скоро...

LXXVII
Херцеговцу

Прими, роде, ову књигу,
  Српски прими.
А ти, брате Херцеговче,
  Опрости ми.

Немој да ме зато гледаш
  Опорито,
Што ја тебе не помињем
  Нарочито.

Твоји јади и бошњачки
  Јесу једни,
Ваша брига за утјехом
  Једном жедни.

Код вас нема: ово ј' моје,
  Ово ј' твоје,
Моја душа обима вас
  Обадвоје.

LXXVIII
Завршна

Ево књиге, у њој пјесме,
  Не баш мало,
У свакој се српско име
  Помињало.

Некима ће ово, можда,
  Доћи см'јешно,
Ал' гледиште њихово је
  Здраво грјешно.

Шта је мени до критике
  Њине стало,
Бошњаку је, вјерујте ми,
  И то мало.

Ми овако, србујемо
  Прије свега.
Радује л' се Бошњак томе? —
  Питајте га.

XII

Грађа за мађарски буквар

нашој драгој дечици, да боље науче мађарски.

I

Српски кажеш: **трбу'**,
Мађарски је: **хаш**;
— Али то већ знаде
Многи дембел наш.

II

Мотика се зове: **капа**;
— Од те капе многи скапа.

III

Отаџбина, то се зове: **хава**.
— Добро је кад имаш
Доста бркомаза.

IV

Господар се каже: **ур**,
Макар био и пандур.

V

Наша леђа зову: **хат**.
— Зато ипак ко је момак
Тај се не да узјахат.

VI

Ноћ мађарски кажи: **еј.**
— Ако дуго траје,
Онда реци: е ј, е ј, е ј!

VII

То запамти, сине мили,
Претседник је: **елилили.**
Кад то чула
Нека була,
Мислила је да је фрула.

VIII

Ма и празна чинија,
То се зове **тал;**
— Многи каже: хвала!
Нећу така тала!

IX

Слобода се зове: **сабатшаг;**
— Ал' неће да дође, — то је враг!

X

Нашу клупу зову: **пад;**
— Само не знам зашто трску
Зову **над!**

XI

Реч се зове: **со,**
— Томе нема мане;
Ал' су ипак на дијети
Беседе неслане.

XII

Гозбу кажу **лакома;**
Опомена сваком
Да не буде лаком.

XIII

Перо је: **тол;**
— Das seh' ich wohl,
Manchmal sogar all' zu toll.

XIV

Уво је: **фил;**
Nicht ohne Grund, —
Was zu fül ist ungesund

XV

Уље је српски,
Олај мађарски;
— Зато многе уље знају
Да нас олају.

XVI

Српски је: пра,
Мађарски је: **пор;**

— Тако и од Раца
Бива п р а-п о р-а ц а.

XVII

Ф л а у т а се зове: **флота**;
Она лепо свира,
Ал' не демонстрира.

XVIII

М и т а р је: **Деме**;
С т е в а н је: **Пишта**;
Т о д о р је: **Тивадар**;
М и х а ј л о је: **Мишка**;
Б о ж и д а р се зове: **Боди**;
(С в е т о з а р се не преводи)

XIX

С р б и н каже: **Рац**;
В а ц остаје увек **Вац**.

XX

Наше б л а т о њима ј' **шар**;
— Ту ми таки падне на ум
Један, други новинар.

XXI

Нашу ш а л у зову: **трефа**;
— Тим се дичит смемо,
Јер то нам је сведоџба,
Да трефит умемо.

XXII

Конац је **церна**,
— Али ту се фали;
Белим концем многи би се
Лакше пришит дали.

XXIII

Алфа је алфа,
Распра је **вита**;
— То већ сваки знаде
Ко ујшаге чита.

XXIV

Ђаво је: **фене**;
— А како се зове
Ђаволово штене?

XXV

Право је: **јог**,
— А јогунства, где је нужно
Даће Бог.

XXVI

Угаљ је: **син**,
— Ал' не наш
Него њин.

XXVII

Захвалност је: **хала;**
— Још да није мала
Све би прогутала.

XXVIII

Ко је матор, тај је **вин;**
— Зато ј' наша омладина
Невина.

XXIX

Прст се зове: **уј;**
— А кад се посече:
Ујујуј!

XXX

Маст се зове **жир**
А крмача: **коца;**
Ко се на жир намами,
Име му се скоца.

XXXI

Гроб кажу: **шир;**
— Из тог знаци вире:
Да би неки људи хтели
И по смрти да се шире.

XXXII

Јован је **Јанош;**
— Ал' ако је уз тоован,
Том и они кажу: Јован!

XXXIII

Немоj бити њина г у с к а,
Јер ћеш бити: луд;
— Ко ј' паметан чува своје,
Па остаје оно што је.

XXXIV

К а ш и к е су: **канали,**
Иду доле горе,
Ал' за флоте јоште нису,
Зато треба море.

XXXV

Н е в о љ а се каже српски,
Мађарски је: **бај;**
Кад невоља дуго траје,
Не мож' да се ни о б а ј е.

XXXVI

Ј а ј е је: **тојаш;**
Зато Ј а ш а, зато Ј а ш а
Као српска квочка,
Тако се понаша.
(Ал' му могу рећи:
Неће ништ' излећи).

XXXVII

П с е т о кажу: **кућа;**
То ће тол'ко рећи,

Да у својој к у ћ и
Можеш живет п с е ћ и.

XXXVIII

Лисица је **рока,**
Не баш дугачкога).

XXXIX

Комшија је: **сомсед;**
— Ја сомседу том
Не замерам што је с е д,
Него што је с о м.

XL

Штета је: **кар;**
(Смотреност је друга ствар.)

XLI

Игла је: **ти.**
— Кад си игла ти,
А ти не одоцни,
Него мало боцни.

XLII

Кола су: **секир;**
Зато наше коло
Макар и најмање
Мора бити спремно
На секирање.

XLIII

Бунар је: кут,
А из тога кута
Вири баба љута.

XLIV

Стан је: лак,
— Ал' из њега многи беже,
Јер је плаћат много теже.

XLV

Зашто је: мир?
Боље б' било да се пита
Зашто је немир?

XLVI

Срце је: сив;
— Ми желимо да што прије
Покаже се руменије.

XLVII

Рђа се зове: рожда;
Издајици нашем
Не служи на дику
Кад му рђа пише
Већ у рожданику.

XLVIII

Грана се зове: **аг**;
На дрвету нашег дома драга
Има доста а г а.

XLIX

Број (ма како велики)
Мађарски се зове **сам**;
Е сад и то з н а м.

L

Овца је: **јух**!
Та је плашња само с тога,
Што и овца има рога.

LI

Лептир је: **пиле**,
Ал' од тог пилета
Неће бити сит
Који има здраво, здраво
Велик апетит.

LII

Палица је: **бот**;
Сви познају њену слику
Који уче б о т а нику.

LIII

С а д а ш њ о с т је: **јелен**;
Брзо бежи, хитро личи, —
Али не знам куд ће стићи.

LIV

С а н се зове: **алом**;
Ко се шали с а л о м,
Може лако платит
И главом и салом.

LV

У с н а је: **ајак**;
Што год иштем од Мађара
Он а ј а к-ом одговара.

LVI

Ф о н д се зове: **алап**;
Зато се не чуди,
Зато се не диви
Ако видиш да су многи
На фондове наше а л а п љ и в и.

LVII

Б у р г и ј а је: **фуро**;
Зато наши
Бургијаши
Често тамо горе
Направе ф у р о р е.

LVIII

Пирамида зове с': гула;
То је баш фатално:
Кад те гуле, огуле те
Баш пирамидално.

LIX

Сумња је: ђану;
Она тежи свом пријану
Новосађану.

LX

Гуштер је: ђик;
И кад би нас прогутао,
Не би већи нађикао —
Јао!

LXI

Награда је: дij;
Брудер Јаша знаде ди је
Ни бриге га није.

LXII

Ћелав је: копас;
Ћелави се људи срде
Што их тако грде.

LXIII

Перо је: пена;
Кад се Јаша лати пера

Да нам свест угуши,
Сав се запенуши.

LXIV

Српски кажеш: Љубичица
Мађар вели: ибоља;
А шта ћеш им кад су таке воље,
Све је њино и лепше и боље.

LXV

Предео је: тај;
Богме није: та!
(Види се да Мађарембер
Граматику зна).

LXVI

Кора је: хеј! —
Хеј море, море,
Не гули коре,
итд.

LXVII

Мртво тело зову: хула;
Немојте се дивити,
Што смо ради живити.

LXVIII

Време је: иде;
Иде богме, иде,
То и сами виде.

LXIX

Пена је: **хаб;**
— А наше је море здраво
Хабаво.

LXX

Овде је: **ит,**
Онде је: **от;**
Да напуни гладни ћотô,
Радо би нам и то отô.

LXXI

Молитва је: **има;**
Има је, има, —
Али се не прима.

LXXII

Начин је: **мод;**
— Само што је овде
Изишô из моде.

LXXIII

Паметан је: **окош;**
А ко је год окош
Тај остави фокош,
Па се лати правде
И искрене речи;
Па ће онда лако
Пријатеља стећи.

LXXIV

Пуно је: **теле**;
Пуно је, да како, —
Али не баш свако.

LXXV

Зло се зове: **рос**;
Наше цвеће Бога проси,
Да га само така
Роса не ороси.

LXXVI

Мађар каже да је **теј**
Кад му дадеш млека;
— А од краве можда мисли
Да је апотека.

LXXVII

Мађар кад што има,
Онда каже: **ван!**
Чујете ли Хрвати
То је добро знати.

LXXVIII

Мржњу зове: **ђилелем**,
Љубав зове: **серелем**;
Давно мислим, које би се могло
Олакше поднети, —
Јер и једно и друго
Са лемањем прети.

LXXIX

Цигерицу црну
Мађар зове: **мај**,
А кад види много зоља,
Вели то је: **рај**;
— То бих строго забранио
Да сам полицај.

LXXX

Оро̂ је: о р о́,
Мађар вели да је **шаш**;
Зашто му се чини шаш,
Ти га, Боже, знаш.

LXXXI

Кад Мађари п и ј а в и ц у виде,
Онда кажу: **надаљ**;
— И у томе смислу
Растумачит ваља
Како је Анђелић
Дошао до Д а љ а.

LXXXII

Покажи му: г в о ж ђ е,
Мађар вели: то је **ваш**;
— Е па хвала, брате,
Чисто ми је лакше,
Кад сам чуо да је
Барем што год н а ш е!

LXXXIII

Вредност зову: **беч**;
— Ал' Беч само вреди
Док се не увреди,
Па се не разједи.

LXXXIV

Локот кажу: **лакат**;
Не ваља ни српски,
А превод је сакат.
Бар да штогод важи,
Кад са лако добива
И кад се не тражи.

LXXXV

Поток им је: **патак**;
— Ал' не знам по чему,
Ваљда зато јербо патке
Радо иду к њему.

LXXXVI

Ми кажемо: туга,
Мађар каже: **бу**;
— Страшно име, ху!
Да ли њиме плаши она њега,
Ил' он плаши њу!

LXXXVII

Србин каже мекиње,
Мађар вели то је: **корпа**;
Да л' се једи Мађар младожења
Кад запроси цуру младу
Па му корпу даду!

LXXXVIII

Србин вели: рано,
Мађар вели: **коран**;
За коранство ово
Многи веле гласно,
Да није баш рано,
Ал' није ни касно.

LXXXIX

Србин каже: лед,
А Мађар га зове: **јег-ом**;
— Откако је овај бесни
Хладни ветар стегô.
Заиста су срца наша
Хладна преко јего.

XC

Србин каже: нога,
Мађар вели: **лаб**;
Ипак није добро стање
Лабаво стајање.

XCI

Србин каже: **с е л о**,
Мађар вели: **фалу**;
— То се шогор само шали,
У Пешти се више фали.

XCII

Србин каже: **п л е н**,
Мађар вели **марталек**;
— Са висине своје славе
Тако теши јектичаве.

XCIII

Ако Србин **ч е к а**,
Мађар каже: **вар**;
— Тако ли је зар!?
— Чекање је вар?!
Доста нам је кад толико
Већ мађарски знамо,
Па да с' не **в а р а м о**,
Нит' варати дамо.

XCIV

Главну варош хрватску
Мађар зове: **Заграб**;
— Верујем вам, браци мили,
Ту сте доста заграбили.

XCV

Србин каже: развалина,
Мађар вели: **ром**
— У некоме смислу
Слажем с' и ја с њим —
Ако мисли: Рим.

XCVI

Србин каже: бакар;
Мађар дода **рев**;
Од језичних наших свеза
Било б' лепих бакро-реза.

XCVII

Србин вели: лист,
Мађар каже: **лап**;
— Кој' уредник изда своје,
Што залапи, његово је.

XCVIII

Србин каже кратко: рак;
Мађар вели: **рáк**;
— Благо тима рацима
Од мађарских страна,
Бар имају ако ншит' —
Дугачких аксана.

XCIX

Свашта има свога к р а ј а;
Мађарски се каже: **виге**
(»Még is hunczut a Németi«,
Он у себи певка:
W i e g e, — то је за моју
Дечицу — к о л е в к а.)

C

Србин каже: с а д,
Мађар каже: **мошт**:
— Садашњост је чудан светац,
То ми осећамо,
Јер од свеца нема ништа,
Него — м о ш т и само.

CI

Макар који н а р о д
Мађару је **нем-зет**.
(То јест није з е т)
— Хе, — такав је свет!
Јер су га Мађари,
Њини комесари,
Шењеји и Аст,
Намучили, научили
Ко му је н е м-т а с т.

CII

Што се српски каже **начин**,
То Маџари зову **мод-ом**;
— Са свим добро! Нека, нека, —
Моде нису дуга века.

CIII

Гадна је реч: мраз,
Гадна је реч: **дер**;
— Још гадније кад ко плаћа
Скотију мизерну,
Да међу нас сеје
Ту омразу дерну.

CIV

Маџару је шунка: **шонка**.
— То не мења ствар ни трунка;
Он је једе тако исто
Као да је шунка.

CV

При јелу се слабо пази,
Било **шонка**, било шунка;
При послу је друга ствар,
Посô зову: **мунка**;

CVI

Посô зову мунка;
Ал' вам не знам каз'ти сад,
Да л' у каквој свези беше мунка
И негдашњи Мункач град.

CVII

Наука је: тан;
Чујем, чујем: тан је;
— Где се танко сеје
Ту се тање жање.

CVIII

Пред Мађаром не смеш рећи:
»Нема ти ту вајде!«
— Јербо таки на те зину:
»Овај хоће војводину!«

CIX

Ми кажемо васпитање,
Мађар каже: невелиш;
— Ништ' не велим, ништ' не велим,
Само нешто бољи желим.

CX

Ми кажемо: душа,
Мађар вели: лелек;
Јоште мало, јоште мало,
Па ни једне бити неће
Душе које не лелече.

CXI

И највећу б и т к у
Мађар зове: **харц**;
Ја замерам овој речи
Што сувише ситно звечи.

CXII

Србин каже: ж е ђ,
Мађар вели: **сомј**;
Ал' тај с о м твој, мили роде,
Воли вина него воде.

CXIII

Што он мисли да је м у д р о
Мораш каз'ти да је: **окош**;
— П'онда таки, ради слика,
Покаже ти ф о к о ш.

CXIV

Кад ко коме нешто ш а п ћ е,
Мађар вели: **шуг**;
И заиста, кад завириш
У »Недељно« бенетање,
Ту ћеш таки намирисат'
Шугаво ш а п т а њ е.

CXV

У Срба је невеста,
У Мађара: **ара**;
(Можда јој не даду
Довољане пара).

CXVI

Жицу, па и телеграфску
Мађар зове: **хур**;
Истина је права,
То се види из многога
Мађарскога брзојава.

CXVII

Ми велимо мотка
Мађар каже: **позна**;
— То познанство од куда је,
Ко ће то да дозна!?

CXVIII

Мађарски ватра каже се: **тиз**,
Мађарски десет каже се: **тиз**;
— Ала је то страшно,
Мој мили Боже,
На кол'ко ватри човек данас
Изгорет може.

CXIX

Оно што се конкурс каже
Мађар зове чед-ом

— Овај назив канда вређа
И дубоко дира,
— И ја мислим, Чеда треба
Да га рефизира.

CXX

Мађар вели за пристојност
Да се зове **илем**,
Из тог можеш научити,
Ни више ни мање,
Већ да с' код њих у пристојност
Броји и **лемање**.

CXXI

За врхунац брега
Мађар вели да је чуч;
А ја велим боље ј' стојат право
И у нижој кући,
Него човек на висини
Кад мора да чучи.

CXXII

(Пешке Мађар братски збори
Та истина није нова)
Уседне л' на коња,
— Ето ти му **лова**;
Послужи л' га срећа већа
(Ил' у рату, ил' у миру),
Попне ли се и на кола
Тад је на — **секиру**.

CXXIII

Ми кажемо д л а к а,
Мађар вели то је **сал.**
— Така ј' срећа само њему
Допала у тал;
— Њему ј' само срећа дала:
И на глави имат — с а л а.

CXXIV

Ми кажемо г у с к а
Мађар вели **либа;**
— Ал' и код нас има
Тих гушчића млади',
Који се познају
По својој л и б а д и.

CXXV

П о н о с и т о с т своју
Мађар вели **гег;**
— Не питај ме, питај њега,
Зашто му се п о н о с г е г а.

CXXVI

Б а р ј а к зове: **засло,**
— Ја му велим, побро,
Барјак није з а з л о; —
Треба да ј' з а д о б р о!

CXXVII

Ми кажемо: м и р,
Мађар каже: **беке**;
— Међусобним миром
Свићу дани бељи,
Нама ј' мир у души,
Нама ј' мир у жељи,
— Хеј, не ваља нико
Да с' на то б е к е љ и!

CXXVIII

С т р о г о с т зову **сигор**;
— Ферцерунг се плаћа
Кад се пије кава;
С и г у р и ј у можеш
Добит и — бадава.

CXXIX

Ми кажемо: ђ а в о
Мађар вели: **мано**;
Хеј, добро би било,
Моја слатка рано,
Кад би нас се ђ а в о
Већ једаред м а н'о.

CXXX

Мађар здраво воли коње,
Не воли их тако нико,
Он је с њима тако нежан,
И ж д р е б е т у каже: **чико**

CXXXI

На радиност ваља
Помишљати стално;
— Мађар вели за радиност
То је: излет само!

CXXXII

Цео мађарски род
Начин зове мод;
Остане ли дуго још
Начин тај у моди,
Не верујем да ће добрим
Плодом да уроди.

CXXXIII

Кад је когод весô
Мађар каже: мулат;
И заиста, — најбоља је плата
Народних мулата.

CXXXIV

Ми кажемо садашњост
Мађар каже: јелен
— Лепа реч је, ко је чује,
— Мудра реч је, ко је схвати;
Јелен може брзо, брзо,
Здраво брзо протрчати.

CXXXV

Намера је: сандик
— Сан је дика
За песника;
Ал' ко тражи своја права,
Онај пита: Где је јава?

CXXXVI

Само плаве девојке
Мађар зове: секе;
— Али то су, верујте,
Само керефеке!

CXXXVII

Ми кажемо: зид;
Мађар вели: фал.
— Но, та ми смо давно знали
Да том зиду нешто фали.

CXXXVIII

Све штогод је лепше
Мађар зове: себ;
По том праву, — и зашт' не би,
Све што ј' лепше узме себи.

CXXXIX

За укусан залогај
Мађар каже: изеш!
— А што ми густира,

Кад ја добро знам,
Мени каже: и з е ш!
И и з е ш ћ е сам. . .

CXL

Кад ти Мађар што з а б р а н и,
То се зове тилош:
Јербо он је увек д о б а р,
— Само си т и л о ш.

CXLI

Позајмиш му и с к р у,
И с к р е н е је још већма,
— А иштеш ли да ти врати,
С и к'р у ће ти дати.

CXLII

Р а з м е ш а њ е и к в а р е њ е
То се зове бонташ,
— На тај рачун, на ту конту
Долази и Б о н т у.

CXLIII

Кад Мађар што ж е л и,
То се каже: киван;
— Ала су то ствари дивне,
Кад ко има жеље к и в н е.

CXLIV

Кад Мађар погледи,
То се зове: **нив**;
— Доста, доста, моја рано,
Већ је доста нанизано!

CXLV

Ми кажемо цена,
Мађар каже: **ар**;
— Данас богме цена
Многом чему пада,
Откако се сваки Чивут
Држи за Арпада.

CXLVI

Учини л' му с' да је штогод тесно,
Мађар каже: **сик**
— И другима ј' тесно,
Да се једва мичу,
Тесно још те како,
Ал' зато не сичу.

CXLVII

Ми кажемо: насип,
Мађар каже: **гат**.
(Не мож' да загати
Ни сам своју воду,
Како л' ће загатит
Комшијску слободу!

CXLVIII

Ми кажемо: кос,
Мађар каже: **риго**;
Ил' ко риго̂, ил не риго̂,
Косовски се барјак диго̂).

CXLIX

У »слободне изборе«
Умеша се **солга**
А зашто баш солга
— Да не буде слога.

CL

Признајте, господо,
Да сте у том слаби!
Узајмите л' од нас зоби,
Враћате нам **ваби**!
Ал' Бог ће нам дати среће
Па нас ни за то забит неће.

CLI

Мађар иглу здраво воли,
— То већ знамо ми.
Он се с иглом добро слаже,
Он јој каже: **ти**!

CLII

А *фондове*, а *фондове*
Њих брат Мађар **алап** зове,
Но *фондови* нису криви
Што су људи *алапљиви*.

CLIII

Чим опази наша *кола*,
А он каже: **кочи!**
Србин вели препун бола:
Не *кочи* нам наша кола!

CLIV

А *далеко* што је,
Мађар каже: **месе,**
Остај, брате, остај где си,
Па код куће колач *меси*!

CLV

Кад се Мађар коме *руга*,
Он то зове: **гуњ.**
Кад му једном буде зима
Потражиће и тај *гуњ*,
Да с' умота у њ.

CLVI

Мозак Мађар зове: **ађ,**
А и *кревет* зове: **ађ.**
— То је врло практично;

То ће много рећи.
Кад се мозак разболи,
Може сам у себе лећи.

CLVII

Кап Мађари зову: **чеп.**
— Па ето вам слике
Њине политике:
Једном капи мисли да ће
Зачепити струје јаче.

CLVIII

Дух Мађари зову **селем;**
— Од тог духа берићета нема,
Који воли само да се лема.

CLIX

Мађар небо зове **иг;**
— Али ми то још никако
Научити не можемо,
Да у томе игу
Небо поштујемо.

CLX

Ми кажемо мач,
Мађар вели: **кард.**
— Рђаво је здраво,
Опасно је здраво,
Ако од тог долази
Кардинално право.

CLXI

Ми кажемо: п р а в о,
Мађар каже: **јог**;
У том лежи нешто вица;
Ко год жели здраво,
Да очува п р а в о
— Мора бити ј о г у н и ц а.

CLXII

Ми кажемо: к р а ј,
Мађар вели: **виге**;
Они нама в и г е
Плету већ одавно
Силом свога положаја,
— А том в и г у нема к р а ј а.

CLXIII

Своје а д и ђ а р е
Мађар зове: **ексер**;
Ваљда им је искусио снагу,
Да њим' може приковати драгу.

CLXIV

Ми кажемо: в е р а,
Мађар вели: **хит**;
Може бити, може бити,
Ал' што с' тиче наше вере,
Ту им се не х и т и.

CLXV

Ми кажемо: правило,
Мађар каже: **сабаљ.**
(Спољни душман не боји се
Од ових сабаља;
Њима с' само своја деца
Секирају како ваља,
Ил' сецкају до богаља.)

CLXVI

Што Маџару треба,
То се зове само: **кел;**
(Даклем још га није жеља
Довела до кеља.)

Грађа за немачки буквар

I

Нужда је српски, немачки је: **нот;**
— Велика господа
Троше многе своте
Док науче сиротињу
Играти на ноте.

II

Брак се каже: **е—е!**
— Та идите само,
Канда ми не знамо

III

Беч је: **Вин,**
— Ал' нека се чува
Да не буде та берлинска лија
Јоште винија.

IV

Готовина то је: **бар**;
— Финанција скупа
У барама с' купа.

V

Точак Немац зове: **рад**;
— Лепо, красно, чоче!
Радио би и наш точак,
Ал' га многи коче.

VI

Вино је: **вајн,**
— Ал' не сме, моја рано,
Бити панчовано!

VII

Купање је: **бад**;
— По томе се може звати
Окупација обад.

VIII

Кад те Немац не зна где
Он ти каже: во?
Из разлога тог
Покажи му рог!

IX

Осовину Немац зове: акс-ом;
— Иди, Немче, човече,
Зар ти мислиш да се »Исток«
Око Аксе окреће.

X

Храброст је: мут,
— Зато њојзи ловак годи
По мутној води.

XI

Обичај је: сите,
— Признаје и раја,
Која је већ сита
Неких обичаја.

XII

Мени Немац каже: мир;
Али ако не даш њему,
Онда није мир.

XIII

Талас је: веле;
— Не питам шта веле,
Већ шта с њиме желе.

XIV

Средина је: мите;
Ако желиш да судија
Крајности не хити,
— А ти га подмити.

XV

Паша је: вајде,
— Ми то не видимо;
Бар од турских паша није
Нико вајде имô.

XVI

Добро је: гут,
— Зато паз'те ваше добро
Ви народи мали,
Да га не би они већи
Како прогутали

XVII

Верност реци: траје;
— Лепо је што траје;
Још се лепше сјаје
Кад се и признаје.

XVIII

Рим је: **ром**;
— Не видла га тама!
А зашто да рама!?

XIX

Стање је: **лаге**;
— Ја познајем стање
Наше браће драге,
Како кад им новине
Лажу или лаге.

XX

Дуван је: **табак**;
— И заиста многи дуван
Кад се трафицира,
У лули ти тако смрди
Кô да ј' од папира.

XXI

Боље је: **бесер**;
— Ову реч би већ одавно
У заборав дали,
Да се каткад не деси
Какав фарбл мали.

XXII

Година је: **јар**;
— И, ако се не варам,
Од тога се корена може правит **јарам**.

XXIII

Душа је: селе;
— Врло добро веле;
Срце и душа се
Међ' туђинце селе.

XXIV

А зашто се тако радо селе,
То не поња свачи ум;
То је зато, то је зато,
Јер се »зато« зове: друм.

XXV

Пиво је: бир;
— То је само пола;
Кобасице с реном треба
Да се зову: штола.

XXVI

Козе су: циге,
(И онда им тако веле
Кад су сасвим беле).

XVII

Вуна је вуна; —
Немац вели да је: воле;
И маказе радо диже,
Где год може да је стриже.

XXVIII

Победа је: сиг;
— Побеђени не хвале се ником
Ни с јармом ни с игом.

XXIX

Мржња је: хас;
— На част оном коме прија!
А ја држим да је љубав
Хасновитија.

XXX

Усев је: сат;
— И код нас је увек тако било,
По том и ми знамо
Кол'ко ј' избило.

XXXI

Јахање је: рит;
— Из тога се чита,
Да се свако не да јахат,
Хоће да се рита.

XXXII

Путни лист је: пас;
— Али зашто? Ко ће знати!
Можда зато што путника прати.

XXXIII

Бик је: штир;
— Са обзиром на рогове,
Пре би требô да се зове
Дикица или чкаљ.

XXXIV

Смисô је: син;
— Уредници некојих новина,
Макар да су маме,
Ипак су без сина.

XXXV

Лаж се зове: лиге;
— Како који мисли лагат,
Не казује ником;
Султан сада лаже
Арбанашком лигом.

XXXVI

Мртав је: тот;
— Ја бих могô уздахнути,
Ал' то Мађар воли чути.

XXXVII

Терет веле да је: ласт;
— Али наша леђа
Ипак зато вређа.

XXXVIII

С н е г се каже: шне;
— У зиму падат сме
У лето не требаш н е!

XXXIX

З у б и су: цене;
— Ко не уме показат зубе
Кад га ко увреди,
Тај ништа не вреди.

XL

П о г а н и к у каже: хајде;
— Али ни он неће свуда,
Најпре пита: Куда?

XLI

Р е ч је: ворт;
— То знам и ја, то знаш и ти;
И многи су већ одавно
Тог в о р т а њ а сити.

XLII

С у л у д кажу да је: блед;
— Ал' сви б л е д и људи
Нису сулуди.

XLIII

Србин каже: молимо;
Немац каже: **бите!**
— Буд се човек и понизи
Са невоље клете, —
Још да га бијете!

XLIV

Близу је: **на!**
Ал' се ипак тако лако
Не може да дâ.

XLV

Ако зидаш кућу једну
То се зове: **бау;**
Ако зидаш, можда, две,
Онда ј': бау-бау!

XLVI

Вољу зову: **виле;**
— А да шта су наопако грабље,
Топови и сабље!!

XLVII

Капут се зове: **рок;**
— Можеш мислит шта се иште,
Кад те зовну на рочиште.

XLVIII

Пут се зове: **бан**;
— А тај пут, а тај бан,
Нека Хрват сам погоди,
Нек погоди куд га води.

XLIX

Цена се зове: **прајв**;
А та цена колика би била,
Ако желиш знати,
Мораш Прајза питати.

L

Удица се зове: **ангел**;
— Макар какав ангел да је,
Ако тражи туђе раје,
Ти се сети: удица је!

LI

Чаша је: **глас**;
— И многи су ђаци
На гласу јунаци.

LII

»Пестер Лојдов« стубац
Немац вели: **спал'те!**
— А шта друго знамо
Нег' — да послушамо!

LIII

Ми велимо: чавка,
Немац вели да је: **доле.**
— Иди море, иди море!
Та дабогме да је доле
Ако није горе.

LIV

Брат се зове: **брудер;**
— Макар што се брудер Јаша
Братски не понаша.

LV

Сир се зове: **кеве;**
И добро је мезе;
Све кезове можеш поjест,
Само не — Бо-кезе.

LVI

Пољаци су: **Поле**
Одавно названи,
Поле веле Пруси,
Поле Аустријани.
То је ваљда шала, —
Јер сви знамо да су Пољску
Поделили на три тала.

LVII

Кад уседне на коња,
Немац вели да је: **рит**;
— С тог долазе многи
На те мисли дрске
Да су му ножице
Танке као т р с к е.

LVIII

Ми кажемо: к а т а р к а;
Немац вели то је: **маст**;
— Обмана је красна,
Ал' зато му ипак флота
Не иде кô м а с н а.

LIX

Ми кажемо м а ч к е;
Немац мисли да су: **каце**;
Ал' то није збиља,
— Него његов виц,
Јер кад види наше к а ц е,
Не каже им: ш и ц!

LX

Кад ј е л о в о види д р в о,
Немац вели да је: **тане**;
— Само нема Еуропа
За то тане згодна топа.

LXI

Немац иде, мој брајане,
Са културом на све стране,
— Јер он држи: народи су други
Груби кабаст чвор;
У Немца је сваки човек **везен,**
Везен сваки створ.

LXII

Слатка мама! вели Српче мало;
„**Сисе мама!**" вели мало Немче;
Сисе мама! — зар то није
Куд и камо практичније!

LXIII

С Немцем немој играт фарбла,
Да те малер не угризе;
Јер код Немца — хазардера —
Ливаде су: **визе.**

LXIV

Црногорцу трговати с Немцем
Опасна је ствар;
Немац не да ништ' на веру,
Него хоће — **бар.**

LXV

Од немачка несташлука
Женске нису мирне;

Немац неће каз'ти: ц у р а,
Него таки: **дирне.**

LXVI

Маглу Немац зове: **небел**
— Врло добро вели,
Јер заиста магла се
Ни код нас н е б е л и.

LXVII

Србин каже: с о б а;
Немац вели: **хале.**
И заиста те су х а л е
Доста прогутале.

LXVIII

Кад ти Немци даду р о к а,
Није посô чист;
Јер двојако значење
Има њихов: **фрист.**

LXIX

Немцу ј' увек мало,
Немачки му дан!
— О с т р о г о н је баш велика варош,
Њему је то само један: **гран.**

LXX

Нужда, то је нужда, —
А Немац је зове: **нот**;
И топи се од милоте
Кад ко игра на те ноте.

LXXI

Науке су старе, нове;
А Немац их: **кунде** зове;
Он науку своју воли
Да улије сваком.
А то бива разни средстви:
Кундом и — кундаком.

LXXII

Који горе стоје
Обери се зову;
То приличи њином смеру,
Јер ти радо све оберу.

LXXIII

Ми кажемо: исток,
Немац вели: **ост**;
Јер кад би га досто̑,
Ту би радо осто̑.

LXXIV

Зубе Немац зове: **цене**
А и десет каже: **цене**

— Ал' то само тако каже,
Само тако пише:
Јер сви знамо да он з у б а
Има много више.

LXXV

Ми кажемо: љ у д и;
Немац вели: **лајте**;
— Ал' када му који л а н е,
Рђаво му сване.

LXXVI

Срби кажу: жуч;
Немци веле то је: **гале**,
— Јер кад мало проспу ж у ч и,
Одмах се р а з г а л е.

LXXVII

Ми кажемо с р е б р о
Немац вели: **силбер**.
— Јест, тако ми вере, —
Тога Немац с и л а б е р е.

LXXVIII

Ми кажемо: п о р о к,
Немац вели: **ластер**,
— И из тога многи
Праве себи ф л а с т е р.

LXXIX

Смисао јѐ Немцу: **син.**
— Многи закон од тог пати,
Јер се држи да ј' слободно тати
Свога с и н а
Од милина
Извртати,
Превртати.

LXXX

Немац зове и п е т л а
И с л а в и н у: **хан;**
По томе се види
Да је домишљан:
Из славине вино тече,
А петла испече, —
Вечера је то ваљана,
Не треба му боља х а н а,

LXXXI

С л у ч а ј Немац зове: **фал;**
Зато Немац кад фалира,
Опере се сјајно, —
Сама реч му већ сведочи:
Било је с л у ч а ј н о.

LXXXII

Једна реч ме њина боде
Као чувалдус;

Та је речца врло кратка
И пише се: **мус!**
— Та ми реч'ца уву прија
Као М у с а (Кесеџија).

LXXXIII

И с т и н а је лепа ствар;
И што год је истинито,
Немац зове: **вар.**
Само што је овој речци
Мало лоша срећа, —
Зашто лоша? — Зато јер нас
На в а р а њ е сећа.

LXXXIV

Ми кажемо н а г р а д а,
Немац каже: **лон.**
А награда гди је, гди је?
— Питај л о н ц и ј е.

LXXXV

В и п р а з м и ј а знамо шта је;
Немац каже: **отер** да је,
— Је л' баш о т е р, — враг ће знати;
Не да с' увек о т е р а т и.

LXXXVI

Наше г а ј д е и г а ј д а ш а
Баш нерадо Немац чује;

И гле чуда, — ипак за то
Многе новце ферг-ајдује.

LXXXVII

»Смрт све људе изједначи!«
Ту ћеш веру свугде наћи;
Код Немаца друкчији
Напори се виде:
Јер они кад умру,
Тад су тек: фершиден.

LXXXVIII

Бунду Немац зове: пелц;
Бунда ј' симбол бољег стања,
Знак доброг имања.
— Немојте је пелцом звати,
Кад се не да пелцовати.

LXXXIX

Говор Немац зове: спрахе
— Слушај само, слушај море,
На рајстагу шта говоре, —
Било зими, било лети,
То те увек на прах сети.

XC

Оно што је празно
Немац зове: лер;
И заиста многа српска ћера
Дође с празном главом
Из њихова лера.

XCI

Штерке, то је лепа реч, —
Али до сто врага!
Никад човек не зна шта је,
Је л' скроб, ил' је снага.

XCII

Домаћине своје
Немац зове: **вирте**,
— То јест они нека вире
Док се гости шире.

XCIII

Кад те Немац тестерише
То он зове: **сеген**
То је њихов посô стари;
Али захтев сад је нов,
Да тај њихов сеген мораш
Примит као благослов.

XCIV

Кад поједе Немац месо
За кост каже да је **бајн**;
— Ал' ја држим да то није
(Бар за жртву) — најбајније.

XCV

Ми кажемо плен
Немац вели: **бајте**!

— Он то само тако каже,
А зна добро, врло добро
Да б а ј а њ е не помаже.

XCVI

И то чујте и то знајте;
Кад вам Немац што т у м а ч и,
То се зове: **дајте!**

XCVII

Немац у з д у зове: **цигел;**
— Зидала се многа кућа
Од таких ц и г а љ а,
И увек се уверисмо
Да ништа не ваља.

XCVIII

Г о р њ е, густо млеко
Немци зову: **обрст;**
Знак је да су мудри
Људи ове врсте:
Оно што је најбоље
То они о б р с т е.

XCIX

Кад д о л и н е гледам наше,
Ја се увек бојим,
— Јер д о л и н е Немац
Зове: **тал**-ом својим.

C

Дебеле су жене нама неприлике;
Ал' код Немца тако није,
Већ друкчије:
Јер дебеле жене Немцима су дике.

CI

Ми велимо да је тат,
Кад ко што украде;
Код Немаца ј' увек **тат**
Макар шта да раде.

CII

Да се ниси усудио
Немцу: **брате!** рећи,
Он ту речцу тако схвата,
Да те треба пећи.

CIII

Кад положиш заклетву
Немац вели: **ајд!**
Ајд овуда! ајд онуда!
— Како стаза већ кривуда —
Не знаш ни сам куда.

CIV

У Немцу су скривене
Све лепоте тајне,
Чак и саме кости,
И те су му **бајне.**

CV

Свашта бива са парадом
Под њином командом,
— И кад кога вежу,
И то бива с банд-ом.

CVI

Ми кажемо суза,
А то Немац зове цере.
(Из искуства знамо)
Јербо кад нас види плакат,
Мисли да се церекамо.

CVII

Кад се жуље туђа плећа,
Немац ништа не осећа.
Макар кол'ки терет био
Што је другом упртио,
Он ће увек каз'т:
Е па то је ласт!

CVIII

Немци воле јести кеља,
То је лајбшпајз, тако веле:
— Па за то се већ и гуша
Њина зове: келе.

CIX

Код Немца је нова мера
Кô и стара;
То ја давно знам.
Кад се на ког он расрди,
То је увек био **грам.**
И јоргане, старе, нове,
То он увек: **деке** зове.

CX

Ми кажемо з р а ц и;
Немац каже: **стрален.**
— Јест' тако је, јест тако је,
С т р а је то за л е н е,
Кад их штогод здраво рано
Из постеље крене.

CXI

Спази л' Немац н у ж д у нашу,
Он је зове: **нот-ом;**
А Србин се на то смије:
И ако је н о т а,
Ал' весела није.

CXII

У место у с а н а
Хе, хе, хе, хе, хе!
Немац има, знате л' шта?

Има липе две;
О да чуда пуста!
По том можеш судит
Кол'ка су му уста.

CXIII

Кад је Немцу здраво добро
То он зове: **вол**
И за доказ волства тог
Убоде нас његов рог.

CXIV

Наша леђа трпе
Чуда сваколика,
А кад Немцу дирнеш леђа,
Њега стане: **рика**

CXV

Кад ти Немац каже: **мер**,
Добро пази ове зборе:
Јер се не зна хоће л': више,
Или хоће цело море.

CXVI

Ми кажемо случај,
Немац каже: **фал**.
Случаји су разни,
Велики и мали,
У сваком случају
Њему нешто фали...

CXVII

Пољак пије вутке
Кад је здраво љут;
Кад је Немац љут,
Он просипа вут.

CXVIII

Ми кажемо коса,
А то Немац зове: хар,
Зато не дај Немцу
Да ти косу мије,
Ружно б' било добре људе
Назват: харамије.

CXIX

Од Немца не ишти
Оружја у зајам!
Немачко ј' оружје
Опасно за странце.
Ако иштеш копље
Шта ћеш добит'? — ланце.

CXX

Кад ти Немац каже: сајте,
Забуни те двосмислица;
Је л' то страна од новина,
Ил с' егеде каква жица?!

Било једно, било друго,
Опасно је свакојако;
Опасно је, јер те жицне
И овако и онако.

CXXI

Ми кажемо: драж,
Немац зове: **рајц**.
Ту су речцу често чули
И дедови наши;
Тим су ваљда рећи хтели,
Да смо им дражајши.

CXXII

Зашто исток зову **ост**?
То је врло просто:
Кад би Немац тамо дошô,
Ту би радо остô.

CXXIII

Грану Немац зове **аст**;
Ох, мани нас, мани!
Били смо ми, били смо
Већ и на тој грани!

CXXIV

Што је смуђа назвô **шилом**,
Тим нека се Немац дичи.

По дужини, округлини,
По тањини, по брзини,
Смуђ на шило личи.

CXXV

Жито Немац зове: **вајце** (н)
Ми кажемо: шта је, да је;
Само Словак не признује
Да је жито — јаје.

CXXVI

Сви смо се ми родили,
Наравски, од жена;
Ал' те жене имале су
И својих мужева.
Код Немца је друкчије,
— Госино му тане!
Јер његови претци сви,
Сви су били **Ане**.

CXXVII

Кад осетим ону сабљу
Коју Немац **деген** зове,
Неучтивост била б' прека
Да се сетим дегенека.

CXXVIII

Немци свако место
Називају: **орт**;

То је врло искрено,
И јасни су знаци,
Да на сваком месту
Желе бит — ортаци.

CXXIX

Избавитељ, реч је лепа;
Немачки се каже: **ретер:**
И заиста као ретер прави
Често нам се само онај јави
Који праве путе бира
И на време — ретерира.

CXXX

Србин каже мисô;
А Немац: **геданке.**
— Борјановић то је
Знао и поњао,
Кад је своју лепу мисô
Геданком назвао.

CXXXI

Немац славу зове: **рум.**
— Хеј, хеј, хеј!
Та то и ми знамо
Да је с румом славан теј.

CXXXII

Ми кажемо: нос;
А то Немац зове: **наве**.
— То је право име;
Тако рећи треба.
Кијавица и код нас
Дође од н а з е-б а.

CXXXIII

Ми кажемо: н о г е,
Немац вели: **фисе**;
Кад то човек чује,
Дође му да врисне, —
Јер те Немац може
И н о г о м да ф и с н е.

CXXXIV

Ми кажемо: човек;
Немац каже: **ман**.
Е сад ми је дост'
По томе би ч о в е ч а н с т в о
Било м а н и т о с т.

CXXXV

Где остане Немац д у г о:
То се зове: **ланг**;
Остане-ли још и д у ж е,
Братац мио,
Онда знајте да је: **ленгер** —
Већем спустио.

CXXXVI

Ми кажемо: о н д а,
Немац вели: **дан.**
Многим очи од гледања
Већем бриде,
Ал' тог д а н а
Још не виде.

CXXXVII

Немца нам је чудновато
Небо створило;
Ма да му је коса
Плава као лан,
Ипак су му зато
О б р в и ц е **браун.**

CXXXVIII

Код Немца ћеш наћи
О б и ч а ј е: **сите;**
Само што су људи јадни
Ипак зато гладни.

CXXXIX

Кад ти Немац хоће: жртве
С в е т л о ш ћ у да плати,
Ти му реци **најн!**
Јер код њега с в е т л о с т
Зове се и **шајн.**

CXL

Ми кажемо к р о в,
Немац вели: дах.
У називу томе
Налази се ма'не, —
Јер под овим д а х о м многи
Не мож' да о д а' н е.

CXLI

Ми кажемо: ј е г у љ а
Немац вели: Ал.
Ова речца: »ал«
И код нас је уља,
Уље да проклизи
Баш као јегуља.

CXLII

Србин каже: м е н и,
Немац каже: **мир,**
А ту кратку речцу
'Вако експлицира:
Догод не даш м е н и,
Донде нема м и р а.

CXLIII

Што се српски зове: к а ш а,
Немац зове **брај**;
Таких к а ш а има доста
И босанска раја, —
Нека их н а б р а ј а.

CXLIV

Клупа је клупа.
А Немац је зове: **банк**;
Знам и зашто, ранче,
Јер на нашој клупи
Многи радо банче.

CXLV

Оно што је крто
Немац вели да је **спред**.
Занео се тиме
Од брзине своје,
Па не пита остраг
Шта је и како је.

CXLVI

Ми кажемо прси,
Немац вели: **бруст**;
Из разлога тога
Није чудо ни то,
Ако ти кад рекне
Што год набрусито.

CXLVII

И палату и браву
Немац зове: **шлос**.
Са значењем првим,
Тим се обећава,
А значењем другим,
Тим се испуњава.

CXLVIII

Ми кажемо: лађа,
Немац вели: шиф;
Зато морску будућност
Погодити кадри нисмо;
Изгледа нам као неко
Шифрирано писмо.

CXLIX

А батину — (не било је)
Немци зову шток.
Ето видиш, брате,
Ето видиш, море,
Код њих и кекавци
Штокавачки зборе.

CL

Ми кажемо храброст,
Немац вели: мут
Из тога се доследност
Сама собом 'вако вије;
Што храбрије, то мутније.

CLI

Позната је и то ствар,
Да ј' немачки чворак стар;
(Та памте га јоште
Кад су били млади,
Наше слатко грожђе,
Наши виногради.)

CLII

Ми кажемо ђ о н,
Немац вели соле;
То додуше јесте
Предохрана јака,
Али зато бива и
Н е с л а н и х корака.

Грађа за латински буквар

I

У старих Латина
В о је био: бос;
У времена нова
Наћи ћеш волова
У лепим чизмама
И у калочнама.

II

М о л б е н и ц у Латини су
Петицијом звали;
— П е т и ц а је, ваљда, плата
Старих адвоката.
(Сад је — тако рећи,,
И сам форшус већи).

III

Њива ј' била: **рус;**
— Русија је сада море,
Не да̂ да је други оре.

IV

Латин није вико̂,
Он је само: **кламо̂;**
— А кога је окламао,
Тај је викао.

V

Радим: **аго!** радим: **аго!**
Тако и сад Бошњак каже,
Ал' му не помаже.

VI

Прва земља: **тера прима;**
— Ово дубљег смисла има,
Земља тера са свог лица,
А у крило своје прима.

VII

Не знам ко је био кум,
Ал' погрешку стари су Латини
Звали: **вицијум;**
— А како је сада?
Сад још горе стоји:
Данаске се вицијум
У злочинства броји.

VIII

Ми кажемо: зло,
Латини га зваше: **малум**;
Ал' сад да се роде,
Па да живе овде
Искуство би ново стекли:
За зло не би малум,
Већ: великум рекли.

IX

Грожђе је: грожђе,
Латини га зваше: **ува**;
— Ал' ипак су вино пили,
Хисторија вели,
И нису га никада
За уво занели.

X

Јарам зваху: **југум**;
— Тако и сад траје;
Јер на југу још и данас неки
Знају јарам шта је.

XI

Вечер зваху: **вешпер**;
— По том судит смеш,
Да Латинке никад дању
Нису прале веш.

XII

Ти Латини мора да су
Голијати били.
Помислите само,
Браћо моја мила,
Да је наша К о з а њима
Само **капра** била.

XIII

С у м њ у зваху: **дубиум,**
— Верујем, голуби!
С у м њ а уме још и сада
У м о в е да д у б и.

XIV

С л у г у зваху: **министром;**
Но лепа парада!
— А ко ће да влада!

XV

С л а м е су се бојали
Звали су је: **страмен;**
И јест страшно сламни кров
Кад захвати пламен.

XVI

Х и љ а д е им беху: **миле**
— Не чудим се нимало,
Коме не би биле!

XVII

Жаба им је била: **рана,**
Као што је и данас
Још код Талијана.

XVIII

Чујте сад још некол'ко
Латинских штикова,
Глава им је била: **капут,**
Бог им био: **Јова,**
Посуђе им био: **Васа,**
Ребро им је био: **Коста.**
И сад мислим да вам је
Латинскога доста.

XIX

Одело је римско било:
Туника и тога;
— У сеоских наших дика
И сад има тога,
— Бар има туника.

XX

Што је силан Латинволô,
Том је рекô: **амо!**
— А слабији мислили се:
»Хоћемо л' да дамо?«
Кад је што још већма волô

Тад је казô: **мало!**
Особито онда,
Кад му с' није дало.

XXI

Ми кажемо: сутра;
То је Латин звао: **крас;**
— И тако му живот прође
У надежди и чекању,
Да краснијe нешто дође.

XXII

Први, прва, прво,
Примус, прима, примум;
А зашто су тако звали?
Јамачно су и они
Првог плату примали.

XXIII

Кад ко од нас много иште,
Србин каже: даћу, даћу!
Из тог вири, да ми људе
Познајемо врло слабо,
Иначе би закералу
И ми рекли: **дабо!**

XXIV

Што Српкиња зове платном,
Латинка је звала: **тела.**

И Српкиња многа
Што не воли ткати,
Купити би 'т е л а.

XXV

К о ж у, још неодерану,
Латин зваше: **кутис**,
Ал' кад ти је дерат почне
Какав фетер љут,
И Латин би моро̂ рећи:
И с н и т к у т.

XXVI

Н о ж који се под врат меће
Латини су звали: **култер**
Па ножем се и сад чини
По нека бравура, —
Но друго је к у л т е р
А друго к у л т у р а.

XXVII

Ми кажемо: к р е с т а,
Латин зваше: **криста**;
По том видиш, брате мили,
Да су шокци били.

XXVIII

Ми кажемо: п р е п о н е,
То је Латин звао: **трице**:

Упео је срце младо,
Па их је савладô.
А ко с' боји таких т р и ц а,
Тај остаје кукавица.

XXIX

Ми кажемо: т р и
То би Латин рекô: **трес**;
Т р е с н у л и би и ми троје,
Ал' за њима још три стоје,

XXX

Латини су п у к о т и н у
Називали **римом**.
А данас се пробе чине
Да се вере саједине.
Цел је врло лепа,
Средства — смешна свима:
Шта, зар путем п у к о т и н а?
Шта, зар путем р и м а?

XXXI

Латини су м е с о
Називали: **каро**.
Та времена нека госпа
Диже до небеса,
Кад је човек у картама
Могô наћи меса.
(Сад се с њима време траћи,
А ни хлеба не мош' наћи).

XXXII

Сећајућ' се слоге наше
Питамо Мађаре.
Питамо их: з а ш т о, —
Латин дода: **кваре**.

XXXIII

Што се данас зове з е м љ а,
То је Латин звао: **тера**;
Кад погледим неку земљу,
И у њојзи много ждера,
И ја кажем: Бог и вера,
Има право, нека т е р а.

XXXIV

Што се данас зове: м о р е,
Латини су звали: **маре**;
А Латини умрли су,
Па сад и н е м а р е.

XXXV

Читајући повесницу
Запитам се више пути:
»Зашто ли су ти Латини
Били тако љути?«
Загонетка. — Али ево
Одгонетљај њен:
Уместо б у б р е г а
Имали су **рен**.

XXXVI

Кад је штогод м и с л и о,
Римљанин је рекô: **путо.**
Што Римљани, поганици,
Нису могли хтети,
То је криво схватио
Доцније Рим свети:
Да слободне м и с л и треба
У п у т о сапети.

XXXVII

М о л и м, то је лепа реч;
Латински се каже: **пето.**
А што молиш хоће л' ти се дати, —
Е, то је д е в е т о.

XXXVIII

Што је било н о ћ у,
То је Латин звао: **нокте;**
Ал' данас се многом прокте
И н а д а н у пружит н о к т е.

XXXIX

Што се у нас зове ж е ђ,
Латини су звали: **ситис.**
То јест кад су с и т и били,
Онда су тек пили.

XL

Што ј' ж а л о с н о било,
То је Латин звао **тристе**.
Ж а л о с т се не мења,
Већ остаје иста,
Само што је код нас има
Више него т р и с т а.

XLI

У Латина нека м е р а
Трутином се зваше,
Али ко ће и з м е р и т и
Све т р у т и н е наше.

XLII

Латини су у неком погледу
Били здраво груби;
Не питаху: г д е ј е? г д е ј е?
Него таки: **уби! уби!**

Грађа за француски буквар

I

Све што год је ч и с т о,
Француз зове: **пир**;
— И код нас је тако исто:
Кад пијемо све на ч и с т о,
То је био: п и р.

II

Мудар ти је Француз,
Дан је, вели: **жур**;
— Где се време тако штује,
Ту се богме напредује.

III

Француз добро каже: **бијен**!
— Чудно ми је то;
Код нас кад је когод бијен,
Вели то: је зло.

IV

Француз има речи фине,
Неће никог да уштине;
Ако кога и увреди,
— Али жене штеди.
На учтивост његову
Пада само један сен:
Он царици, — помислите!
Каже, да је: **рен**.

V

Сажалење у Француза
Каже с': **питије**;
Е, гледај их јако!
Код нас није тако;
Све што год се пије,
Нама жао није.

VI

Који здравље не чувају,
Нек добро запамте,
Да Французи здравље
Називају **санте**.

VII

Доследни су врло
У назору том, —
Јер човека сваког
Називају; **л'ом**.
— Јест, ломни смо здраво, здраво,
А ломи нас сваки ђаво.

VIII

Не питај Француза
Колико је стар;
Јер питање то је њима
Тугаљива ствар.
Ако питаш онда ваља
Унапред да знаш,
Да године, старост, доба, —
То је код њих: **л'аж**.

IX

И ми знамо, осећамо,
Да је многи човек звер;
Француз зна и зашто, —
Јер је срце: **кер**.

X

Знајте још и то:
К р е ч се зове: шо
(Тако Мађар кад замоли
Од Француза мало соли,
Каква му је срећа,
Може добит к р е ч а).

XI

Ма да Фрацуз измишљава
Увек моде нове,
Он х а љ и н у своју ипак
Својим **робом** зове.
Зато је срамота,
Зато је грдоба
Кад се другом прохте бити
Р о б његова р о б а.

XII

Ко ј' п а к о с а н Француз вели
Да је **мален** само;
А ми, јаој, п а к о с н и к а
В е л и к и х имамо.

XIII

Француз - баћа увек
Ђаволити уме:
И кад каже: **ле-ба**
Ч а р а п е разуме.

XIV

Кад што бива од беснила,
Француз вели то је: раж;
Ал' како је тамо,
То Француз не пита,
Где је више ражи
Него чиста жита.

XV

За чашицу, бар код цвећа,
Француз каже: мамил
А дабогме, а дакако,
Чаша увек мами јако,
И не само та од цвећа,
Већ и она друга, већа.

XVI

То и малом црву гове,
Што га Француз вер-ом зове;
— Ал' дабогме, тамо нема
У црвима вере,
Где их јачи само тлачи
И гази без мере.

XVII

Француз, откако је,
За слободом тежи;
Јер за сваку управу и владу

Француз вели: **режи**
(Хеј кад само режи,
То још није беда,
— Зло је кад уједа!

XVIII

Ово ј' чудно тек:
Кљун се зове: **бек.**
Кад то човек дозна,
Подиђу га жеље,
Да француске птице чује
Како се — бекеље.

XIX

У француско не ид' друштво
Ако желиш мир;
— Што год буду говорили
То ће бити: **дир.**

XX

Иначе се Француз чини
Мирољубив брат,
— Кртица је њему **топ,**
Пацов му је: **рат.**

XXI

Француз ти је дипломата;
То се давно зна;
Већ на лицу увек има

Одговора два:
Очи су му: је!
А нос му је: не;

XXII

Ми кажемо здраво рано:
А Француз: **тро то.**
(Док су други у кревету,
Он већ свира у трумбету).

XXIII

За судију чим га види,
Француз каже: жиж!
— То смо исто и ми рекли
Кад смо се — опекли.

XXIV

Код Француза бива чуда,
Чудо је и то.
Код њих теле није теле,
Већ је таки: **во.**

XXV

Ми кажемо: здраво
Француз каже: **тре**
(Крумири ће здрави бити
Све до своје смрти,
Јер се Француз кани
Све их већма трти.

XXVI

Француска је у култури
Скочила далеко;
И саме су мачке њене
Писмене.
Писмене су да, —
Мачка с' зове: ша.

XXVII

За Француза зна се
Да богослов није;
Кад је реч о Богу,
А он пита: дије
Боље се разбира
Кад добије кашаљ,
Таки каже: ту.

XXVIII

Према деци строг је
И љут као рис.
Ми кажемо: сине!
А он таки: фис!

XXIX

Што год је француско,
Све ти је то зорно,
Све је ратоборно.
Ждрал је њихов: гру!
Слатко им је: ду!
Жила им је: пу!

XXX

Француз вели кључ је: кле
А крумир га сети:
»Не отварај туђе браве,
Па те неће клети!«

XXXI

Ми кажемо: доходак;
Француз: ревени.
Ал' и нама вели
Пословица стара,
Да ревена никад
Кућу не обара.

XXXII

Да сам Француз најволо̂ бих
Ват' се Илија
Јер то значи њима
Да се нешто има.

XXXIII

Србин купи најпре кућу
А ливаду после.
Али Француз не,
Он бо вели ливада је: пре.

XXXIV

Ал' кад Француз спази жита,
Заблене се јако!

И то вам је одгонетка
Загонетке те:
Зашт' се у Француза
Ж и т о зове: **бле.**

XXXV

У најмањој ствари
Он је великан,
Код њега је в е л и к
И најмањи **гран.**

XXXVI

Ми кажемо к у р ј а к
Француз каже: **лу.**
(А кад курјак има сина,
Онда кажу: л у л у).

XXXVII

Г л у в се Француз познаје
По колоратури,
Јербо код њих, од вајкада,
Глуваци су: **сур-и.**

XXXVIII

И м а л' когод срца, душе?
Питања су здраво мила;
А то код њих, кô ни код нас,
Не мож' питат без **ат-ил-а.**

XXXIX

А знате ли да с и к и р у
Француз зове: ху!
— Јест, тако је, иштен уче!
На сикиру с' свугде х у ч е.

XL

Француз г л а в у зове: **тет**!
— Замерит му то не смете.
И код нас су г л а в е
Више пута т е т е.

Грађа за талијански буквар

I

Ми кажемо: з л а т о;
Талијани: **оро**;
— То појаве нису нове,
Јер у целом свету лове
Тако о р л о в е.

II

Талијански с о м о в и
Врло м у д р о плове;
Зато с о м а Талијан
Соломоном зове.

III

Сиромашак талијански
Зове се: **поверо;**
То је нешто ново,
Иначе је сиромашку
Ретко когод поверово,

IV

„Мио каро! — Мио каро!“
Тако зову Талијанке
Свога мужа, своју децу.
— »Мио каро!« говори се код нас
Тиквеноме кецу.

V

Срби кажу: више,
Талијани: **пију;**
— Сомборци се чуде јако,
Да ли је баш тако.

VI

Ако где год букне распра
Тал'јан вели: **лите;**
— Ал' шта желиш лити, роде?
Уља? или воде?

VII

Питај Талијана
Кол'ко има у недељи дана?
Питај макар и најмање дете,
Они с' таки — **сете.**

VIII

Међ' Тал'јани сигурна си
Свака друга свото,
Само кад је чега —
То је таки ото.

IX

Италију и са стране
Треба знати слабе;
— Ако тамо иштеш ране,
Донеће — ти ж а б е.

Грађа за енглески буквар

I

Србин каже: д е в о ј к а,
Енглез каже: мед,
(Не знам како жену зову,
— Можда кажу: ј е д).

II

Србин каже: у з р о к,
Енглез вели: кос;
— Ова речца енглеска
Српски ми изгледа, —
Хеј, К о с о в о у з р о к је
Многих наших беда!

III

Србин вели: с о б а,
Енглез каже: **рум**;
— Отуд ваљда долази
Српска реч п о д р у м.

IV

Ми велимо: к у п а т и л о,
Енглез каже да је: **бес**;
— Многи наши мужеви
Истога су мњења,
Кад им жена често
Купатила мења.

V

Србин каже: љ у б а в,
Енглез вели да је: **лов**:
— Српској кћери не шкоди
И енглески знати,
Јер тако се многим реч'ма
Боље смисô схвати.

СКРАЋЕНИЦЕ

А. шаљ. = Абуказемов шаљиви календар
Бос. в. = Босанска вила
Вuj. = Vienac zabavi i pouci,
Вој. сп. = Војислављева споменица, Београд 1895
Год. С. к. а. = Годишњак Српске краљевске академије
Дан. = Даница, лист за забаву и књижевност
Дев. = Девесиље, из биљежака у прози Србина мухамеданца Аливерића Тузлака, упјесмио Змајова, Н. Сад, 1900
Дело = Дело, наука, књижевност и друштвени живот
Дуб. = Дубровник, календар
Зв. = Звезда, лист за забаву
Зора = Зора, лист за забаву, поуку и књижевност
Иск. = Искра, илустровани књижевни лист
Јав. = Јавор, лист за забаву и науку
Кал. = Календар
Н. иск. = Нова искра, илустровани лист
Панч. = Панчевац, календар
Рад = Рад, календар
Руж. = Ружица, календар
Снох. = Снохватице Змајовине I—II, Београд 1895; III Ср. Карловци, 1900
Срб.б. = Србобран, календар

Срб.н. = Србобран, лист за политику, науку, просвету и привреду
Срп. = Српкиња, календар
Ср. дом. = Српска домаја, лист за забаву и поуку
Страж. = Стражилово, лист за забаву, поуку и књижевност

САДРЖАЈ

Снохватице:

Стр.

Девесиље:

Грађе за букваре:

САДРЖАЈ

(по азбучном реду)

Стр.